

AS RAN

ASOCIAȚIA SCRITORILOR ROMÂNI DIN AMERICA DE NORD

*L'art est la couleur de
ses yeux...*

Marceline Forest-Hénel

Destine Literare

ANUL 15 · NR. 58 · IANUARIE - MARTIE · 2022
WWW.DESTINE-LITERARE.COM

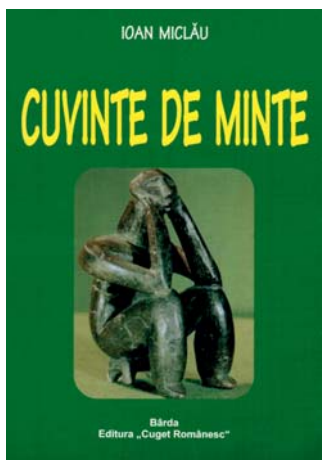
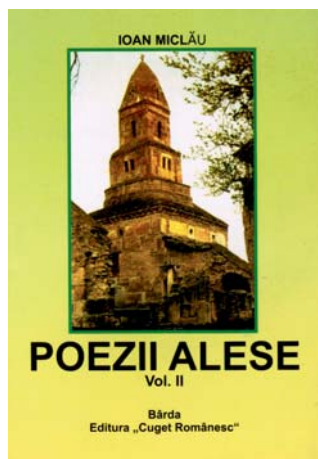
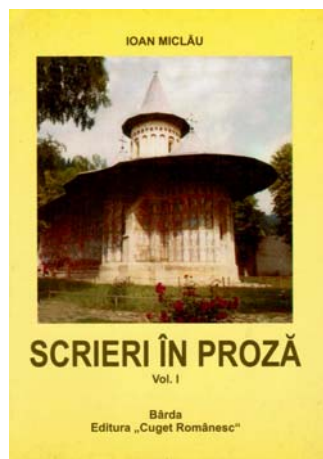
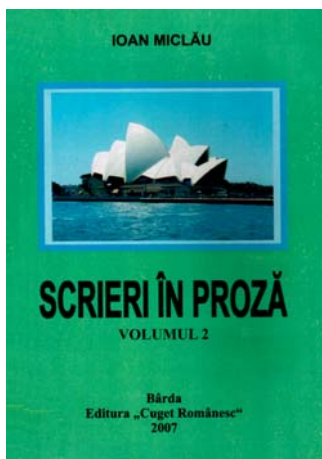
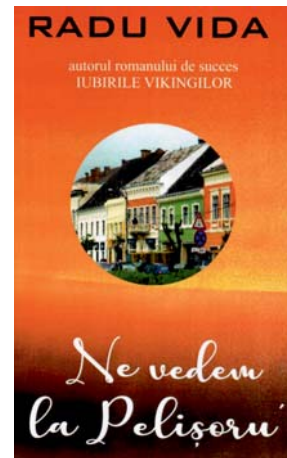
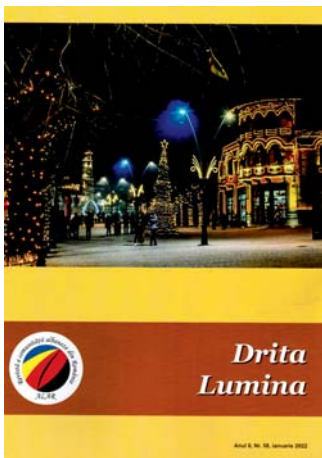

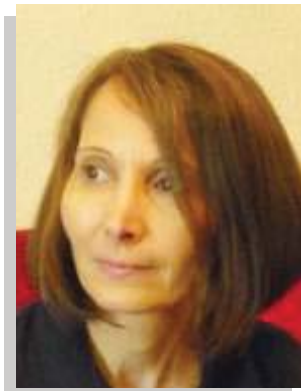
Uniunea Ziaristilor Profesioniști
din România

Байер Агасов

Dana OPRITĂ · „Când însuși glasul gândurilor face...”	3	Dan GHEORGHIȚĂ · <i>Negrul strălucitor al aurului</i>	49
EMINESCU ÎNTOTDEAUNA, EMINESCU	4	Mariana CODREAN · <i>Poeme</i>	53
Mihai EMINESCU · <i>Poeme</i>		Dumitru COPILU-COPILIN · <i>Post Factum, Eminescu, 15 gerar 2022</i>	56
Doru BOGORODEA · <i>Așteaptă-mă, viață</i> · <i>fragment</i>	6 8	Ștefan DUMITRESCU · <i>Canada - Țara hyperboreenilor sau desfășurarea unei Conștiințe</i>	58
Nicolae BĂLAȘA · <i>Despre Unde suntem când nu suntem?</i>	10	IN MEMORIAM · <i>Alexandru IOAN</i>	60
Florentin STRECHE · <i>Poeme cu turnuri eseistice</i>	11	Ioan MICLĂU-GEPIANU · <i>Poeme</i>	61
Veronica BALAJ · <i>La ceas de sărbătoare · GLIA DE AUR · Melania RUSU CARAGIOIU</i>	13	Adi SECARĂ · <i>De la Vest vine ploaia și... proza: cum te poate privi o carte în ochi!</i>	63
IN MEMORIAM · <i>Nichita STĂNESCU</i>	15	Simina LAZĂR HUSER · <i>Identitatea română</i>	66
Camelia Carmen STĂNESCU LUCA · <i>Poeme</i>	16	Nadejda GODOROJA · <i>Secvențe de viață</i>	67
TURNUL DE VEGHE	18	Nadejda GODOROJA · <i>Este omul funest?</i>	76
Rosemarie HAINEȘ · <i>Davos Spirit, după doi ani de pandemie</i>		IN MEMORIAM · <i>Tudoe GEORGE - AHOE</i>	80
Ciprian VESTEMEAN · <i>Poeme</i>	21	Alex CETĂȚEANU · <i>Poeme</i>	81
Ioan MICLĂU-GEPIANU · <i>Eminescu și spiritualitatea românească azi</i>	23	Nicolae MĂTCAȘ · <i>Îngemănarea genialității și modestiei</i>	82
IN MEMORIAM · <i>Alexei MATEEVICI</i>	25	Mihai GANEA · <i>Poeme</i>	86
ISTORIA... ISTORIEI	26	Virginia PARASCHIV · <i>Turma bântuită</i>	89
Georges BOISNARD · <i>Trei luni, trei momente dini istoria României</i>			
Vasilica GRIGORAȘ · <i>Alexandru Ioan CUZA · Domnul primei Uniri</i>	31		
Cristina BALAJ MIHAI · <i>Între mângâiere și uitare · dialectul istroromân · Interviu cu Ionuț Geacă</i>	34		
Felix SIMA · <i>Poeme</i>	36		
Ion HAINEȘ · <i>Evenimente UZPR</i>	38		
Elena BUICĂ-BUNI · <i>Cu gândul la târziul vieții</i>	41		
IN MEMORIAM · <i>Mircea IVĂNESCU</i>	42		
Virgil DUMITRESCU · <i>Poeme</i>	43		
Nicolae Grigorei LĂCRÎȚA · <i>Îmbuibarea ne îmbolnvește și ne întunecă mintea</i>	46		
Corneliu ZEANĂ · <i>Poeme</i>	48		

„Când însuși glasul gândurilor tace...”

De prea puține ori în viață ne oferim șansa de a observa ce este în jur, de a nu considera că totul va fi acolo pentru totdeauna, așa cum a fost de când ne știm sau ni s-a spus că a fost mult înainte de a ne naște noi. De mult prea puține ori ne dăm răgazul să înțelegem ce se întâmplă cu viețile noastre și ale celorlalți, cum este posibil ca, aproape dintr-odată, fără avertizări, totul – literalmente totul – să primească alte conotații cărora vrem (sau nu) ori suntem dispuși (sau nu) să le dăm crezare măcar, dacă nu să încercăm să vedem cum de s-a ajuns aici sau ce ar trebui făcut spre a ieși din situații dificile, neașteptate și indezirabile.

Un început de an greoi, întunecat. Parcă soarele (a se citi Lumina) refuză să mai fie părtașă la absurdul în care trăim, indiferent de ceea ce credem ori ne dorim. Suplimentul „Destinelor Literare”, apărut în ianuarie, a încercat să dea câteva răspunsuri. Mai departe, doar Dumnezeu știe ce se va întâmpla cu noi. Deocamdată, glasul gândurilor e mut.

Când totul în jur este absurd, fără nicio dorință de a mai da atenție lucrurilor frumoase, de a mai căuta în viață liniștea, bucuria și pacea, pare la fel de absurd să te gândești că o carte, o revistă de cultură ar mai interesa pe cineva. Adevărul este că acestea au fost mereu alegerile doar ale unora puțini, care nu pot trăi fără ele. Și totuși, oricine înțelege că ele sunt cele mai bune alegeri în situații de criză. A lumii materiale și a celei spirituale. Prin urmare, până la urmă am decis ca, indiferent de provocările (mereu noi și din ce în ce mai periculoase) cu care se confruntă planeta, Cultura trebuie să fie mereu acel refugiu sigur al spiritelor, trebuie să nu se lase copleșită.

Astfel încât, „Destine Literare” își urmează destinul și vă oferă numărul de primăvară, care suntem siguri va fi bineprimit. Asemeni celui din decembrie 2021 și acest număr al revistei a fost îngrijit de directorul revistei, Alexandru Cetățeanu.

Selecția materialelor și conceperea lor îi aparțin, însă, firește, veți putea regăsi rubricile permanente, cu care v-am obișnuit: IN MEMORIAM, rubrica mea de suflet, pe care am dedicat-o poezilor care au plecat să-i întâmpine pe îngerii care i-au inspirat; TURNUL DE VEGHE, necesara rubrică de analiză, comentariu și informare pe teme social-politice, privind evenimente din țară, rubrică propusă și realizată de jurnalist Dr. Rosemarie Haineș; ISTORIA... ISTORIEI, în cadrul căreia, pe parcursul întregului an 2021 ați putut citi extrem de interesantul Calendar istoric al evenimentelor politice, economice și culturale. De această dată, realizatorul rubricii, istoricul Georges Boisnard, vă propune o altă abordare interesantă: „Trei luni, trei momente din istoria României”; apoi, desigur, EVENIMENTELE UZPR din lunile decembrie-ianuarie-februarie, rubrică realizată de Dr. Ion Haineș. Nu avea cum să lipsească o altă rubrică de suflet, EMINESCU. ÎNTOTDEAUNA EMINESCU, dedicată celui care ne reprezintă, primul gând care ne vine în minte să îl punem după ce spunem român/România.

După doi ani de existență, am considerat că rubrica dedicată scriitorilor români, sub forma Calendarului preluat de la revista culturală editată de Uniunea Scriitorilor, cu sprijinul Ministerului Culturii – „România literară”, și-a îndeplinit, pentru moment, scopul. Desigur, ea va putea fi reluată, fiindcă un popor nu cred că se poate altfel defini mai bine decât prin cultură. Și, prin urmare e necesar să ne REamintim măcar de numele personalităților culturale românești de la începuturi, până în prezent.

Ca de fiecare dată, vă mulțumim pentru materialele trimise și vă invit să vă imaginați că vă aflați pe o insulă unde nimic rău nu se poate întâmpla, doar frumosul și bucuria de a trăi. Vă dorim lectură plăcută, pace în suflet și pe planeta ce sângerează din pricina rătăcirilor noastre.

Cugetările sărmanului Dionis

Ah! garafa pântecoasă doar de sfeșnic mai e bună!
Și mucoasa lumânare sfârâind săul și-l arde.
Și-n această sărăcie, te inspiră, cântă, barde -
Bani n-am mai văzut de-un secol, vin n-am mai băut de-o lună.

Un regat pentru-o țigară, s-umplu norii de zăpadă
Cu himere!... Dar de unde? Scârțâie de vânt fereasta,
În pod miaună motanii – la curcani vânătă-i creasta
Și cu pasuri melancolici meditănd umblă-n ogradă.

Uh! ce frig... îmi văd suflarea, – și căciula cea de oaie
Pe urechi am tras-o zdravăn – iar de coate nici că-mi pasă,
Ca țiganul, care bagă degetul prin rara casă
De năvod – cu-a mele coate eu cerc vremea de se-nmoaie.

Cum nu sunt un șoarec, Doamne, – măcar totuși are blană.
Mi-aș mânca cărțile mele – nici că mi-ar păsa de ger...
Mi-ar părea superbă, dulce o bucată din Homer,
Un palat, borta-n perete și nevasta – o icoană.

Pe pereți cu colb, pe podul cu lungi pânze de painjen
Roiesc ploșnițele roșii, de ți-i drag să te-uiți la ele!
Greu li-i de mindir de paie, și apoi din biata-mi piele
Nici că au ce să mai sugă. – Într-un roi mai de un stângen

Au ieșit la promenadă – ce petrecere gentilă!
Ploșnița ceea-i bătrână, cuvios în mers pășește;
Cela-i cavalier... e iute... oare știe franțuzește?
Cea ce-ncunjură mulțimea i-o romantică copilă.

Bruh! mi-i frig. – Iată pe mână cum codește-un negru purec;
Să-mi moi degetul în gură – am să-l prind – ba las', săracul!
Pripășit la vreo femeie, știu că ar vedea pe dracul,
Dară eu – ce-mi pasă mie – bietul „ins!” la ce să-l purec?

Și motanul toarce-n sobă de blazat ce-i. – Măi motane,
Vino-ncoa să stăm de vorbă, unice amic și ornic.
De-ar fi-n lume-un sat de mâțe, zău! că-n el te-aș pune vornic,
Ca să știi și tu odată boieria ce-i, sărmame!

Oare ce gândește hâtrul de stă ghem și toarce-ntruna?
Ce idei se-nșiră dulce în mățeasca-i fantazie?
Vreo cucoană cu-albă blană cu amoru-i îl îmbie,
Rendez-vous i-a dat în șură, ori în pod, în găvăună?

De-ar fi-n lume numai mâțe – tot poet aș fi? Totuna:
Mieunând în ode nalte, tragic miorlăind – un Garrick,
Ziua tologit în soare, pândind cozile de șoaric,
Noaptea-n pod, cerdac și streșini heinizând duios la lună.

Filosof de-aș fi – simțirea-mi ar fi vecinic la aman!
În prelegeri populare idealele le apăr
Și junimei generoase, domnișoarele ce scapăr,
Le arăt că lumea vis e – un vis searbăd – de motan.

Sau ca popă colo-n templul, închinat ființei, care
După chip ș-asemănare a creat mățescul neam,
Aș striga: o, motănime! motănime! Vai... Haram
De-al tău suflet, motănime, nepostind postul cel mare.

Ah! Sunt printre voi de-aceia care nu cred tabla legii,
Firea mai presus de fire, mintea mai presus de minte,
Ce destinul motănimei îl desfășură-nainte!
Ah! atei, nu tem ei iadul ș-a lui Duhuri – liliecii?

Anathema sit! – Să-l scuipe oricare motan de treabă,
Nu vedeți ce-nțelepciune e-n făptura voastră chiară?
O, motani fără de suflet! – La zgâriet el v-a dat gheară
Și la tors v-a dat mustețe – vreți să-l pipăiți cu laba?

Ii! că în clondir se stinge căpețelul de lumină!
Moșule, mergi de te culcă, nu vezi că s-a-ntunecat?
Să visăm favori și aur, tu-n cotlon și eu în pat.
De-aș putea să dorm încaltea. – Somn, a gândului odină,

O, acopere ființa-mi cu-a ta mută armonie,
Vino somn – ori vino moarte. Pentru mine e totuna:
De-oi petrece-ncă cu mâțe și cu pureci și cu luna,
Or de nu – cui ce-i aduce? – Poezie – sărăcie!

Mihai Eminescu

Doru BOGORODEA

FRAGMENT DIN ROMANUL „AȘTEAPTĂ-MĂ, VIAȚĂ!”

Doru Bogorodea s-a născut la 2 iulie 1956 la Romanii de Sus, în apropierea Mănăstirii Hurezi, județul Vâlcea, fiind mai mic cu patru ani față de fratele Gheorghe Bogorodea și cu doi ani față de sora – Aurora Toader. Începând de la vârsta de paisprezece ani, până pe la douăzeci de ani, în vacanțe, mergea în pădurile de la Obârșia Lotrului – mai sus de Voineasa – la corhănit de copaci, la tras cu caii, la normare... După absolvirea liceului la Voineasa și a stagiului militar la Brăila, absolvă Școala tehnică de normare – salarizare și își începe viața pe șantierele țării: Bistra-Poiana Mărului, Caransebeș, Construcții Căi Ferate – Vâlcea, îndigui, poduri, ziduri de sprijin, tunele, dublat cale ferată la Cârliugu Mare, Podul Gura Lotrului-Proieni, Albeni-Securile – pentru legătura cu Berbești...

În 2018 a publicat cartea „Aduc iertarea” – conținând versuri sincere, generoase, care redau emoția cuvântului, a sentimentelor.

Este prezent cu proză scurtă, povestiri, fragmente de roman și versuri în revistele literare: „Povestea vorbii”, „Rotonda valahă”, „Portal Măiastra”, „Memoria slovelor”. „Cultura vâlceană”, „Vâlcea literară”.

O SUTĂ DE LEI PE ZI

De patru ani mergea la muncă, în fiecare vacanță, la pădure, în munții Lotrului. Pentru el nu mai erau secrete legate de pregătirea lemnului de brad pentru expediție la depozitul din Brezoi, de acolo de sus, de pe valea Balindrului, Muntele Sterpu... îi era dor de acele locuri, fusese și în vacanța când a trecut dintr-a zecea într-a unsprezecea de liceu, acuma e în ultima, „am trecut într-a douăsprezecea și cine știe la anul ce drumuri o să apuc”.

Bagajele erau făcute cu meticulozitate de tatăl lui. Începea o dimineață frumoasă de vară. Trebuia să vină camionul, un „Bucegi” fără prelată, cu bănci de lemn de-a lungul obloanelor laterale, una în spatele cabinei și una pe mijlocul caroseriei putea, liniștit, să transporte 30-40 de muncitori. Au mers, grăbiți, spre locul de întâlnire din Romanii de Sus, aproape de Horeu. Se formase o echipă de optsprezece forestieri, oameni de pădure care lucraseră mult la pădurile de fag, erau printre ei și câțiva care nu fuseseră la exploatarea forestieră de molid (Ion al Smarandei, Roman din Cârjani care făcuse Școală tehnică de silvicultură). În Romanii de Jos trebuiau să oprească, să ia și echipa lui Nicu Ispas care pregătise douăzeci de muncitori... pe aceștia nu-i cunoștea pe toți, dar nu asta îl frământa pe el, pe Doru, căci despre el este vorba, „Ce mă voi face eu cu Vic (prietenul lui de clasă), oare o să vină? M-am înțeles cu el să aștepte mașina la ieșirea din Voineasa, la Capra Foi, puțin mai sus de Atelierele centrale. Eu am vorbit cu maestrul Croitorescu, șeful de parchet, să îl primească. Mi-a promis, dar cu banii? O sută de lei pe zi? „Nu știu, Dorule, să vedem cum muncește... Ție, sigur, îți dau, știi că și anul trecut te-am plătit cu nouăzeci de lei, anul ăsta îți dau, poate, și peste o sută, dar tu nu vei lucra la echipă, pentru tine am alte treburi de rezolvat”.

Doru și-a ales un loc pe laterala din dreapta mașinii, aproape de banca din spatele cabinei (nu-i plăcea să meargă cu spatele)

– Tată, ai grijă că te trage curentul.

– Lasă, tată, că-mi trag căciula peste urechi.

Mașina merge frumos, cu viteză constantă, vântul și zgomotul fac imposibil dialogul cu vecinii de locuri, dar când urcăm câte un deal, se mai aud glume. Din ranițe se ivesc sticle cu țuică care trec din mână în mână. Nenea Nelu mă îmbie și pe mine: Ia, Dorule, și tu, să vezi ce afinată bună am făcut” „Nu beau, nene, mulțumesc”. Zâmbesc... Are două fete... una e mai mică decât mine cu trei ani... când eram în clasa a patra, într-o vacanță, cu un baston de cireș jumătate covrig la capăt, stăteam pe penultima scară de la Cămin, înainte să înceapă filmul și când Ioana Gâncescu – țop pe lângă mine să coboare, eu fac haț cu bastonul și îi agăț piciorul iar ea – poc! Cu gura în țărână... urlete... plânsete... sânge... și-a pierdut un dinte de lapte... constatare făcută după ce tovarășa învățătoare a spălat-o la fântâna din curtea școlii, fântână cu cumpănă, iar eu m-am ales cu nuiiele la palmă, în genunchi, la colț, în spatele tablei de scris (tabla avea picioare pe vremea aceea). Zâmbesc din nou, Ioana are acuma paisprezece ani, ce i-o fi trecând prin minte lui nenea Nelu?

Avem o oprire de douăzeci de minute la Râmnicu-Vâlcea, lângă Piață. Sunt oameni care mai vor să își ia câte ceva. Tata a cumpărat două gogoși. Sunt calde. Sunt bune. Buzele puțin unse ating zahărul vanilat, apoi cu limba le șterg ușor de la un colț al gurii spre celălalt. Mestec, plutesc, un val de căldură îmi cuprinde tot corpul de jos în sus, câteva secunde, trăiesc extazul nopții mele de iubire, de dragoste împlinită, simt pe vârful degetelor pielea catifelată, caldă, pe care, în urmă cu patru nopți, am atins-o, am mângâiat-o... mă trezește cotul lui tata: „Hai să urcăm în mașină... plecăm”. Nu mai înțeleg ce se vorbește, chipurile din față și din laterale îmi zâmbesc larg... sunt chipuri frumoase de oameni... apoi vocea lui frate-meu căruia i-am destăinuit secretul, secretul meu, secretul nostru: „Dacă ai lăsat-o, mă, gravidă?” „– O iau de nevastă. Da, așa i-am spus și ei acolo, sub nuc și sub lună plină. Ce, nu așa a spus și tata? Băieți, să deschideți ochii bine! Dacă vă bateți joc de fetele oamenilor și vine la mine la poartă vreuna cu burta la gură, eu vă însor forțat. Să nu uitați că aveți și voi o soră. Da, până face copilul, eu termin liceul și apoi... ne-om descurca”.

Ultima oprire o face camionul la sector I.F. Brezoi, garajul de lângă MICA, trebuie să alimenteze în rezervor. Pe mine m-a luat nenea Nelu la Bufetul de peste drum... „Hai, Dorule, să-ți dau un suc”. Merg. Au mai venit și câțiva consăteni. Unii au luat bere, alții câte o sută de rom. Sunt mese de tablă, cu scaune de fier. Nu ne-am așezat bine, că vine unul strigând în gura mare: „Haideți, bă, că îl bat unii pe Nicu Ispas!” Alergăm într-acolo... Nenea Roman, cu o sticlă de jumătate de bere în mână, în fața noastră. O mașină oprită lângă un podeț, hărmălaie... văd un bărbat în maieu alb, bine făcut, față în față cu nea Nicu, își făcuseră loc cu pumnii, muncitorii se retrăseseră din față și din spatele lor... Un pumn zdrăvăn primit din lateral, sub urechea dreaptă, l-a aruncat pe lângă roata din spate dreapta a camionului nostru, ca pe o popică. Apărătoria, preșul de cauciuc s-au umplut de sânge, sângele sărise și pe maioul mecanicului din Brezoi. Eu m-am aplecat pe marginea drumului, am luat în palmă un pietroi, dar o mână străină m-a prins și m-a strâns, iar o voce nici poruncitoare, nici aspră, mai degrabă blândă, mi-a spus: „Stai cuminte, fecior, nu te băga, ei au început, urcă în mașină, că te aruncă ăștia în Lotru”. L-am ascultat, m-am dus la locul meu. Bătaia încă continuă. Trăiesc un sentiment ciudat de dezgust și deznădejde. De sub o pătură trasă până peste cap, nenea Toma întreabă: „Băi, frate-meu Roman mai e în picioare?” Nu, Roman nu mai este în picioare. A spart sticla în capul unuia, iar alt brezoian i-a dat un cap în gură de i s-au dublat buzele în grosime, nasul i s-a mai borcănat, ochii i s-au învinețit, încearcă să zâmbească dar totul se transformă într-o grimasă ce zugrăvește durerea. Tata a reușit să liniștească spiritele, să împace taberele și m-a mirat că nu a primit nicio lovitură, nu a avut nicio zgârietură. Bărbatul cu maioul alb, pătat cu sânge, s-a ridicat, cu brațele, deasupra oblonului din spate al camionului nostru și a întrebat ironic: „Mai vrea cineva bătaie?” Toți muncitorii au tăcut, eu l-am privit în ochi fără să clipesc iar el a zâmbit. Avea o privire blândă, de om bun.

Plecăm spre Voineasa. Mai sunt 40 de kilometri. Vorbisem și cu șoferul să meargă mai încet la Capra Foi, iar dacă îl văd pe Vic, să-i bat cu pumnul în cabină, să oprească. Astăzi este o zi pierdută, adică va fi, pentru că la Gura Balindrului oprim la „Danu” – magazin forestier, unde fiecare își face proviziile pentru o săptămână, în plafonul de o sută de lei, bani care la sfârșitul lunii se opresc din salariul realizat, deci eu o zi muncesc pentru mâncare, iar cinci zile pentru buzunar. Acuma mă gândesc la Vic; cum se va descurca, cum ne vom descurca, pentru că este și răspunderea mea. Eu i-am tot povestit de munca aspră, de condițiile nu tocmai plăcute... El? Nu și nu, vrea cu mine, vrea să trăiască experiențe, vrea bani, banii lui. Eu îl înțeleg dar îmi este teamă, teamă să nu clacheze, să nu-l decepționez. Singur la părinți cum este, cu școli făcute în șantiere, învăța bine, aproape mai bine ca mine, la unele materii mă depășește (la franceză mă depășesc toți). Vic este înalt și bun sportiv, dar n-a tăiat niciodată un lemn, nici măcar pentru foc. La barăci au condiții de bloc, căldură la calorifere, apă caldă, apă rece la chiuvetă și duș. Hmmm, vrea independență... părinții lui îi dau câte trei lei pe zi de buzunar, mănâncă acasă... Noi, băieții și fetele de la internat suntem mult mai liberi, mănâcăm la cantină, mergem la film, la cofetărie, la ceaiuri, bairamuri, baluri, discoteci... el, nu! Trebuie să se țină de fusta mamei. Eu îl înțeleg și nu o să-i dau sfaturi, nu-i împărtășesc din experiența mea, pentru că știu, am trăit-o mai devreme, când nu l-am avut pe tata lângă mine... Este adolescent, vrea să-și trăiască propria experiență... iar sfaturi... nici mie nu-mi plac sfaturile pe care încearcă să mi le dea tata... îmi pare că le știu, iar de cele mai multe ori mă plictisesc, nu i-am spus, nici nu o să-i spun, pentru că nu vreau să-l supăr, simt că nu m-am maturizat, am mari îndoieli că mi se va întâmpla să o fac vreodată. E bine că nu vom lucra în echipă decât uneori și poate ne vom bucura împreună de timpul liber. Timp liber? Doar duminica și luni dimineața, jumătate de zi, când luăm hrana de la Sam, în rest – zi lumină la muncă, iar seara, program de cosmetizare. Pot eu transmite bucuria pe care o trăiesc când respir mireasma de brad, de cetină și rășină? Pot eu insufla iubirea pe care o port? Mai întâi, să văd dacă vine... dacă nu a abandonat ideea, dacă le-a spus părinților, dacă l-au lăsat să facă pașii într-o lume pe care nu o cunoaște deloc, într-o lume fără zgomotele șantierei, într-o altfel de agitație...

Gata. Am trecut de Voineasa, mai sunt trei kilometri până la Capra Foi, locul de întâlnire. Sunt puțin încordat... ce puțin încordat? Încerc să nu arăt. Privesc spre versantul din dreapta, aud un fluier scurt și, de după un brad, apare Vic. Bat în capotă, mașina oprește, zâmbesc... Ce ciudat s-a îmbrăcat Vic, s-a prins de

oblon, sare în camion, este dezinvolt, dă bună ziua, tata îi face loc lângă el... „Sărut mâna, nenea Toma”. Tata îl pupă, noi ne dăm mâinile, suntem bucuroși, iar el nu pare intimidat de lumea în care a intrat. Îl măsoară de jos în sus, el râde neforțat, natural... „Dorule, altceva mai gros nu am găsit prin șifonier”... „Fii pe pace, au magazie la cabană, găsim noi ceva potrivit pentru tine... în rucsăcelul ăsta al tău n-o să poți lua nici mâncarea pentru o zi, dăpoi pentru o săptămână...” atât am zis și nu era un reproș, rezolvăm noi când om ajunge... Îl studiez din coada ochiului... La „Zidul lui Manole”, așa i-a rămas numele, pentru că acolo, mereu și mereu refac drumarii un zid de sprijin care protejează drumul mai jos de Cataracte, pe versantul din dreapta, patru capre negre cu țapul între ele. Muncitorii din mașină și le arată unii altora. Vic privește... în priviri are uimire și un soi de bucurie copilărească. Am trecut și de vestita Greblă, iar la stânga, cochetă, e colonia Mica. Se văd și galeriile micuțe săpate în stâncă, îi povestesc lui Vic că aici, din drum în jos, era un lac, lemnele erau corhănite în lac, se dădea drumul la apă, iar buștenii, curățați de cepi, veneau prin plutire până la greblă unde erau sortați și încărcăți în trolii sau trași de tractoare. De la Mica, în susul râului Lotru, nu mai era drum iar exploatarea lemnului se făcea cu caii... din munți și până la lac existau și funiculare pentru transportat buștenii de la Dobrunu, Furnica, Balindru... Acum sunt drumuri pe toți afluenții Lotrului.

La Gura Balindrului, la magazinul forestierilor, oprim mașina și oamenii coboară și stau, frumos, la rând, să-și umple ranițele cu mâncare pentru o săptămână. Aici vinde o mătușă de-a mea, cumnată cu tata. Îi explic lui Vic că trebuie să luăm pentru fiecare zi mâncare, pentru dimineața, prânz și seară, plus 6-7 pâini negre, una pe zi, apoi ce și-ar dori să mănânce fiecare. Am făcut rost de raniță... eu iau pentru mine: pentru dimineață, facem cafea la ceaun, „Unica” sau „Mocca” sau ceai; lângă cafea, de regulă, punem o marmeladă pe pâine și câteva bucăți de brânză... la prânz mâncăm conservă de fasole boabe cu costiță sau cârnaț, șuncă, ceapă, pâine. Dimineața și seara mâncăm la cabană, prânzul îl luăm la pachet, pe coastă, în pădure. În general, te orientai pe mâncare care să nu se strice și căutai să te înscrii în suma de 100 de lei sau cu cât te treceai pe plafon. Sunt și muncitori mai pofticioși, mai solizi, mai mâncăcioși, care îi cereau maistrului să fie trecuți pe plafon cu 150 sau 120 lei, unii mai includ și o sticlă-două de rachiu alb, votcă sau rom. În pădure, la muncă, nimeni nu bea. Mai sunt maramureșeni sau moldoveni care, duminica, mai stau pe lângă câte o sticlă, dar mai pleacă pe la coloniile T.C.H. care au început lucrările la galerii de aducțiuni, la Hoteagu, Puru, la Baraj, cele mai apropiate fiind una la 12 kilometri, alta la 6 kilometri de cabana noastră și care au magazine alimentare, doar că acolo îți trebuie bani.

În sfârșit, ajungem la cabană. Cabană mare, din lemn de brad, tencuită în interior, cu sobă mare prevăzută cu plită cam la jumătatea ei, paturi de fier etajate de o parte și alta, culoar mare pe mijloc, între paturi. Mai are și două anexe, o cameră pentru maistrul de parchet cu nevasta lui care este gestionară la magazia de unelte (securi, țapine, șilere, lanțuri, scoabe, cuie, fierăstraie –joagăre manuale) și haine, cizme, salopete, pufoaice... Tata și-a ales patul de lângă sobă, el asumându-și responsabilitatea cu întreținerea focului pe timp de noapte, fiindcă deși vară fiind, noaptea temperatura coboară până la 3-4 grade Celsius. Iluminatul este asigurat de două lămpi cu gaz și două felinare. Felinare sunt plasate unul la ușă, altul în fundul dormitorului și rămân aprinse, cu lumină mică, toată noaptea, pentru cine vrea să meargă afară la w.c., fără să deranjeze pe nimeni. Am uitat să spun că peste drum mai este o cabană identică ca dimensiuni și la fel echipată pentru muncitori din Maramureș, Bucovina și alte zone ale țării. Acolo este amenajată o cameră pentru cabanistă. Cabanista gătea pentru muncitorii care doreau mâncare caldă, cu produsele lor, bineînțeles... Tata gătea pentru noi și pentru Vic. Am ordonat frumos, în lăzi de scândură de brad, pe care le țineam sub pat, produsele aduse de noi, l-am echipat pe Vic cu salopetă, pufoaică și cizme. Doamna gestionară, soția maistrului de parchet, o femeie frumoasă și extraordinar de bună, Elena, ne-a ajutat să-i găsim măsurile potrivite... Elena, Elena din Troia, da, da, cu domnul Croitorescu au trăit o foarte frumoasă poveste de iubire... El a furat-o, mireasă fiind, de la nunta ei cu un băiat pe care părinții ambilor miri și-l doriseră, dar nu a fost să fie așa, ca în basmele cu Feți-Frumoși și Zmei și Ilene Cosânzene. Nicu, pe căi haiducești, ca un lotru adevărat, a răpit-o și au fugit în munți, la stâni. Cu caii bine potcoviți, au pribegit până cei din sat și-au ostoit mânia și le-au dat binecuvântarea iar acum, când povestește acest început de odisee, în ochii lui citești acea sclipire umedă a iubirii, dragostea pe care și-o îngrijesc ei doi de optsprezece ani buni. Este de-ajuns să le fii în preajmă pentru a înțelege că și-au ales bine calea.

Cât despre Vic, l-a învățat tata să-și pună obielele peste ciorapi, dar mai întâi ne aleseserăm paturile. Vic jos, eu la etaj. Le-am echipat cu cazarmament nou, saltea, cearceafuri, pernă, fețe de pernă și câte două pături groase, de lână. Am râs puțin când Vic a făcut proba picioarelor lui lungi: ies prin grilajul de la capătul patului vreo 15-20 de centimetri... „Cred că voi dormi ca americanii, cu picioarele deasupra capului patului...” Maistrul de parchet ne-a strâns, a format echipele, a luat toate buletinele să completeze tabele și fișe, le-a explicat muncitorilor ce au de făcut, tata ne-a pregătit o masă bogată, cu mâncare adusă de acasă. L-am luat pe Vic și am mers la râu să ne spălăm, apa era limpede și rece, se lăsase și puțină răcoare, vântul bătea domol, iar brazii păreau că s-au adunat într-o horă de mână și, parcă, se aude un cântec doinit... Oamenii, strânși patru câte patru, în grupuri, vorbeau șoptit, împărțându-și gânduri, speranțe... Nicio vorbă despre bătaia de la Brezoi.

Doru zâmbește... Tot nu vede niciun film în vacanța asta, așa că are ce povesti vărului său mai mic, Nicușor, care – atunci când aude că a venit acasă – este deja în curte, pregătit să asculte povești din cărți, din filme de orice fel... „acum îi voi povesti un film cu actori reali, cu oameni pe care îi știi, îi cunosc”... Târziu, în noapte, dintr-un colț al cabanei, o voce de bas parcă cânta cuvintele: „Băi, dar mi-am luat-o, nici țigara n-o pot pune pe buze, iar ciorba o sug cu paiul” – vocea lui Roman, apoi un hohot de râs, parcă eliberator... apoi liniște... Somn. Vise?!...

Dimineața, agitație ca într-un mușuroi. Nimeni nu încurcă pe nimeni. Tata, același ritual: dezbrăcat până la brâu, cu prosopul pe umeri și săpunul în mână. Vic – cu ochii pe mine... îi fac un semn discret și plec după tata, după mine vine și Vic care și-a aruncat pe pat puloverul. Răcoare, se cam strânge pielea pe tine. Tata, cu palmele căuș, pline cu apă, suflă în ele, bolborosește. Fața, gâtul și pieptul i se umplu de stropi, cară de zor apă cu palmele peste față, pe sub brațe, pe piept, pe gât, pe la ceafă... noi urmăm exemplul... „înviorare, tată, viață...”, privește cerul, se închină: „Doamne, ajută!”, apoi: „Haideți la masă. Astăzi vom lucra împreună. Mergem pe un pârau să-l amenajăm, să devină un fel de podeț, scoc, lemnele de pe versant vor fi corhănite în el, iar de acolo pot fi trase cu tractorul. Sau cu caii, la drum, spre rampă. Vic este nerăbdător. Luăm cu noi securi, țapine și mâncare pentru prânz. Vine cu noi și drujbistul. În douăzeci de minute ajungem la gura pâraului. Se face un plan de lucru. Stăm vreo zece minute pauză și apoi începem. Vic, cu mânuși în mâini, a început să ridice la buturugi și pietroaie. Eu îl temperez: „Nu așa! Folosește țapinul! Doar ai învățat la fizică pârgھیile și rolul lor. „-Lasă, Doru, că fac mușchi”... Înaintăm cu greu, câte o cioată o taie nenea Ion cu drujba, crengile jneapănului le tăiem noi cu securile, albia râului devine un drum în pantă, oarecum podit, apa va curge peste ce facem noi și va ajuta lemnele să alunece mai ușor. Pe la orele 10, Vic întreabă când mâncăm. Muncitorii de lângă noi încep să râdă, tata decretează „pauză de o țigară”. „Dar, nene Tomo, noi nu fumăm!” „Nu, tată, așa se spune, la interval de o oră se face pauză de zece minute, ca la armată. Bine, nu suntem la armată, aici poți să stai și mai mult la odihnă. Contează ce faci, cât faci, căci pentru asta ești plătit. Drumul ăsta are un preț, un deviz. Ia să vă spun eu vouă: prețul se împarte la numărul de muncitori înmulțit cu numărul de zile lucrate. Să zicem că lucrarea este evaluată la 1000 lei. Dacă o efectuează zece oameni într-o zi – le revine 100 de lei pe zi; dacă o fac în două zile, atunci le revin 50 lei pe zi, iar în rândul lor se pot face diferențieri. Banii sunt aceiași dar, să zicem, drujbistul a lucrat mai mult, mai greu și mai eficient, îi dăm 200 lei, iar dacă un muncitor a lucrat numai până la ora zece, îi dăm numai 20 lei; atunci, 780 se împart la cei opt muncitori egal, aproape 100 lei pe zi, mai exact 95 lei pe zi. Vic a lăsat ritmul de lucru mai lent, era mai atent la mișcărilor lui tata. La ora 13 a mâncat cu poftă de lup, apoi în pauza de o jumătate de oră s-a întins confortabil pe cetina de brad, ca într-o copaie, cu ochii ațintiți spre albastrul cerului, poate a și ațipit puțin. Cred că prima lui zi de muncă a fost și cea mai grea zi din viața lui de până atunci sau, cine știe, poate o zi grea este ziua când te inundă o durere psihică, durerea fizică trece, febra musculară, crampele dispar, dar la durerea sufletească nu sunt medicamente, sunt mai puțini doctori...

Ce ascunde, oare, Vic? Eu nu mai lucrez cu ei, m-a luat maistrul cu el prin parcelă; mășor, cubez, verific mărcile de pe cioate, cantitățile fasonate, corhănite, expediate. Ne vedem seara și dimineața. Vineri seara, Vic a avut un moment de furie din cauza unei bucăți de halva... Am băut ceai făcut de tata la tuci, pe plită, pe bucățile de pâine neagră am întins pateu, apoi am tăiat din bucată mare de halva trei porții, iar când am văzut că Vic a luat și a doua bucată de halva, am luat restul de halva să-l duc la ladă iar el a ridicat tonul la mine: „Ce faci, Doru, pituli halva pentru tine?” „Nu... dar ne mai trebuie și pentru mâine... și pentru poimâine”. Asta a fost toată discuția. Ba, i-am mai zis că dacă îi place așa de mult, de luni mărim porția

Duminica jucam șah, table... ne-am împrietenit cu un maramureșean, Vasile, băiat bun... dar „de grabă vărsătoriu de sânge” – ne fascinau poveștile lui cu milițieni, cuțite, pușcării...

Într-o seară, stăteam întins pe o bancă din bile de brad și priveam cerul, stelele... „Vic, de ce ești așa morocănos în ultima vreme? Văd că te-ai obișnuit cu munca... iar de casă nu duci doru...” „Dorule, l-am auzit pe maistru că a spus că nu dă mai mult de nouăzeci de lei pe zi”. „Păi, ăsta e necaz? Dacă mie îmi dă o sută zece lei, eu îți număr câte zile ai lucrat și îți dau eu diferența, păi, nu așa ți-am promis de la școală?” Mi-a strâns mâna, m-a îmbrățișat... „Știi, îmi făcusem atâtea planuri...” „Taci!”, i-am șoptit... „Ne face pe noi o sută de lei?”

Când ne-am pregătit de plecare, am predat totul, am făcut lichidarea la zi, ne-am îmbrăcat frumos... frumos? Cu haine curate vreau să zic, pieptănați, spălați, ne crescuse și nouă părul mai lung decât la liceu, domnul maistru ne-a chemat la el la birou: „– Uite ce e, băieți! În primul rând vă zic la revedere și vă mulțumesc. Tu, Vic, ești un băiat bun, te-ai străduit, dar se vede că nu ai experiența muncii, să nu mi-o iei în nume de rău, consideră această vacanță ca pe o experiență de viață care, în timp, te va ajuta, iar tu, Doru, noi ne știm de mult... la mine și la Elena vei avea mereu ușa deschisă, nu numai a casei ci și a inimii... Am auzit ceva în legătură cu banii... Mă bucur că sunteți prieteni, dar, Vic, să nu mai iei de la Doru, pentru că eu ți-am socotit zilele cu o sută de lei. Semnați ștatele, numărați-vă banii, luați-vă buletinele”... Lui Vic i-a strâns mâna, pe mine m-a îmbrățișat... „Bucurați-vă de viață... de prietenie... de iubire”...

– Ai văzut, măi, „Halva”, că nu mă face pe mine o sută de lei?

Nicolae BĂLAȘA

DESPRE

Unde suntem când nu suntem?

Dacă tot am trecut într-un nou an, bine ar fi să ne detașăm de celălalt, să aruncăm în groapa universului tot ce a fost rău, îngrădire, izolare, spaimă și mai ales cădere din noi. Spun cădere, nu de alta, dar chiar și atunci, la începuturile lumii, în Geneză, azvârlirea din Rai s-ar fi datorat tot unui căderi, unui fel de faliment al omului, urmare a acelei păguboase afaceri pe care a făcut-o, dând nemurirea pe trudă, venin și chin, până în veacul veacurilor, când va fi reevaluat și, eventual, lăsat în plata cerului.

Pedepse de genul celor petrecute în Sodoma și Gomora sau aceea de pe vremea lui Noe, echivalente purificării prin foc sau spălării păcatelor în tumultul mărilor, la scară mai mică, au mai existat și mai târziu, câtă vreme omul, minte scurtă, uită sau se amăgește cu acel „las` că merge și așa”. Iar de aici, din uitare și amăgire, mai întâi veșnica îndoială, apoi trăitul în acel dulce-amar, bine-rău, din care, ani de zile mai târziu, Descartes, spre reabilitarea omului, a acestui gură-cască sub vremuri, a încercat și chiar reușit să facă filosofie. „Cugeți, deci există” – scrie filosoful francez în mai multe limbi (greaca veche, latină și franceză), din dorința de a spune și mai ales pentru a fi înțeles pe deplin. Plecând de la acest „Cogito, ergo sum”, vreme îndelungată s-a crezut că gândirea umană este în întregime sa rațională. Cercetările din domeniul psihologiei, neurochirurgiei și nu numai, au relevat, spre dezamăgirea „raționaliștilor convingși” că rațiunea, în cunoaștere, ajunge, în cel mai fericit caz, la un procent de 3 până spre 4 %. Nici măcar Kant, autorul teoriei adevărilor a priori și a celor a posteriori, nu este convins în totalitate de acest tip de a gândi. Adevărurile subiective, așa cum am spus în capitolul anterior, au stăruit în mintea sa, însă într-un mod eronat. Nu intrăm în detalii, însă una peste alta, întreat dacă dincolo de adevărurile raționale, mai există ceva, gânditorul german răspunde fără ezitări: „da, există Dumnezeu!” (Prolegomene – explicații la Critica Rațiunii Pure). De aici, din perspectiva mea, și demnitatea, și geniul său, ca pământean, chiar dacă Țuțea, un fel de Socrate al românilor, a afirmat, cu oricare ocazie, că filosoful german ar fi sfârșit rău, câtă vreme, chiar și în fața morții, nu a căzut la pace cu Dumnezeu.

Ce te faci cu cei ce nu și-ar recunoaște minciunile, balmăjeli, vorbe goale de conținut, etc., nici dacă i-ai pica, în văzul lumii, cu ceară încinsă?! Greu de spus, însă reamintesc faptul că a minții, a nu recunoaște răul făcut, este cel mai mare păcat în fața lui Dumnezeu și în fața conștiinței proprii. În fața conștiinței, desigur, dacă există! Argument? Unul mai clar și de necontestat, în Biblie” în capitolul 4, Cain și Abel. Povestea o știți: Cain își ucide fratele, pe Abel, însă Dumnezeu nu-l pedepsește pentru crimă, ci pentru nerecunoașterea ei. „Atunci a zis Domnul Dumnezeu către Cain: „Unde este Abel, fratele tău”, iar el a răspuns: „Nu știu” Au, doar eu sunt păzitorul fratelui meu?” (Biblia, cap 4 cu 9). Desigur, a urmat pedeapsa lui Cain, dar și strigătul lui Abel din sângele îmbibat în țărâna pământului, strigăt al primului fraticid din istoria omului ce se aude și astăzi.

După unii, din păcate, câtă frunză, câtă iarbă, în vremurile de acum, minciuna ar fi forma de a exista, formă de a fi? Nu minți zâmbind cu drag și spor, nu exiști! Adevărul e că și diavolul a luat și încă mai ia chipul unui înger, înainte de a-ți fura și înrobi sufletul, pe vecie. . Și cum altfel decât făcând, chiar și din acel negru spurcat, un spectacol la care cască gura prostimea.

Lăsând la o parte răul personificat, ne întoarcem la noi, minciinoșii, și, orbi, dacă am fi, și tot am vedea că după prima minciună, și primul nostru pas spre înstrăinare. A doua și, evident, al doilea pas. Și tot așa, până ce suntem înstrăinați de familie, de casă, de poporul din care facem parte, de lume, de Dumnezeu, suntem înstrăinați până și de cei ce ne sunt, întâmplător, prin preajmă. Aștia, ultimii, când își dau seama, fug de noi ca dracul de tămâie. Ni se duce vestea. Devenim „specialiștii” în minciunile zilei, în cele din când în când, în minciunile bine ticluite, în alea ce se spun la răscruce, din patru în patru ani, iar de aici, nici că se poate altfel, specialiștii în minciunile vieții. „Bă, asta/asta minte de cum respiră!” Altul: „Minte de îngheață apele până și pe linia ecuatorului.” Interlocutorul său: „Ferească Dumnezeu! Vine sfârșitul!” Tu, o clipă, între înconștient și inconștient: „Ferească, ferească Dumnezeu” – îți zici, ca specialistul ce crede că poate minții chiar și pe dracu. Totuși, speriat, vrei să te întorci de pe drumul pustit al minciunii. Faci un pas în șpate și vrei să revii la tine, la ala cel de dinainte, când, de bine, de rău, totuși erai. Acum, ioc, niciunde, nimic! În urma ta, minciuni, iar tu, doar urmă a firii tale de a minții. Urmă și nici măcar atât!

Mda, ce să zic? Omul fără sufletul-conștiință, dătător de sens sieși, rătăcit în el, se aseamănă cel mult cu o drogărie care, oricât de angelică ar fi, tot a troacă, tot a hău putrezit, sună. Prin el, prin omul fără sufletul-conștiință, de acum, un fel de mediu între și între, minciuna ce nu stăruie pe pânza vremurilor sale. Pe alocuri, nici chiar vremurile. Din asta, și întrebarea lui Cioran: unde om fi fost, Doamne, o mie de ani, în istorie după retragerea romanilor?”

Cam din aceleași motive și din câte și mai câte, în care mi se tot împiedică, la tot pasul, sufletul, mă tot întreb și eu: „unde suntem, Doamne, când nu suntem”?

POEME CU TURNURI ESEISTICE

Începutul volumului te avertizează autobiografic, oarecum

Sunt aici pentru ceva
care se numește tăcere

**Dar scriitorul, nomad și reflexiv prin vocație, departe de a deveni fastidios, se situează,
precizează unde se situează între orizontala și verticala axelor stabilite de filosofi**

Știu că sunt un fir de nisip
în sahara imensă a universului,
căci am vedenia vieții,
dar nu sunt un orb ce-și refuză
privirile celorlalți.

Eu

nu sunt decât un om spre verticală.

**O temă recurentă, cea a candorii, apare un lirism al purității și al fragilității ființei îndrăgostite,
după care se detașează într-o poetică**

a deschiderii spre lume

O, îngere, unde te duci?
Nu mă vezi cum te plâng,
când te știu prea departe,
acum, în clipa de dragoste?

Numai tu ești, pretutindeni,
cea mai sfântă dintre oameni,
iar eu stau blând, gândind:
e adevărat sau mi s-a părut?

**Citidu-i poemul Tatăl nostru, ce poartă amprenta proprie-i interpretări,
încerci senzația teluricului configurat în imagini/cuvinte trasate în verb!
Se exprimă pe sine prin... reliefurile verbului dar devine cel ce nu are vocație demiurgică**

*Dă, Doamne, ploi și văpaie peste oameni,
la-ne privirea, vocea și auzul înșelătoare,
fă-ne trupuri noi, fără carne și oase,
căci am obosit de-atâtea suflete amăgitoare!*

**Cuvântul devenit topos este totuși iubire, simplă, aurorală (eternă – de s-ar putea)
cu dorința de a o înțelege, de a o împărtăși și atunci când o despărțire aduce
meditații melancolice dar ce claritate, ce transparență, ce prospețime**

În pieptul meu este foarte frig,
simt cum vântul mă bate peste tot,
afară, plouă ca-n ziua cu potop,
m-auzi tu, frumoaso, cum te strig?

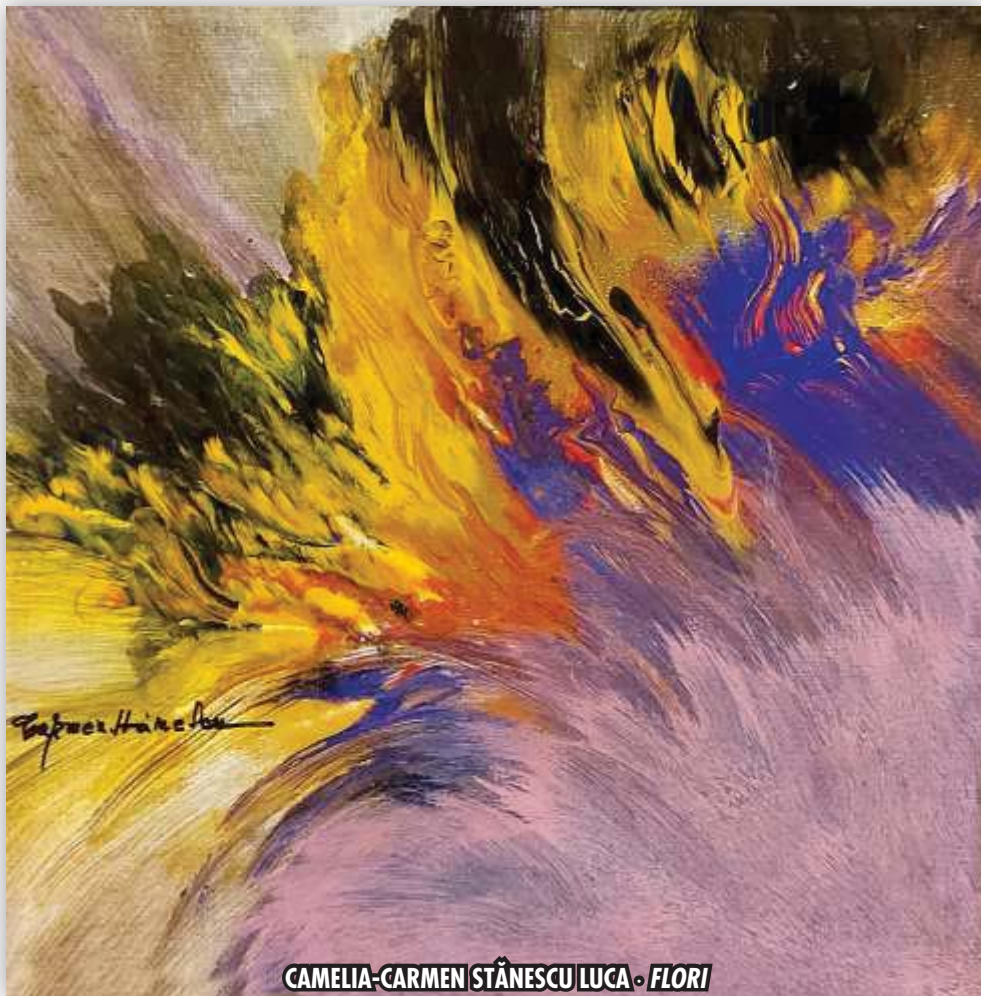
Stau blând în colțul celor părăsiți,
visând la clipa când eram amândoi,
când unu și cu unu făceam noi,
când Domnu' ne privea îmbrățișați.

Dar pe măsură ce scrie interpretările sale au aspect holistic, baleind între principiul imaterial și incognoscibil, uimitor și reductibil
corpul tău devine expresie,
o extensie a gândurilor uitate.

când începi să descoperi liniștea,
îți privești trupul cum se pierde,
te dezbraci de această haină,
deși te doare, până când țipi:

Jo-ha-kyu!
Jo-ha-kyu!
Jo-ha-kyu!

și înveți lecția vieții:
ceea ce rămâne din noi
sunt pașii și praful lăsat în urmă,
căci pe marele zid de culoare albă
Cineva a scris, cândva:
„*Sic transit gloria mundi*”

CAMELIA-CARMEN STĂNESCU LUCA • FLORI

La ceas de sărbătoare

GLIA DE AUR

După împlinirea vârstei, recent, nouăzeci de ani, am constatat că mi-am neglijat ieșirea în lume, mai rar, prin cărțile mele apărute.

În ultimii zece ani m-am dedicat Revirimentului Limba Română aproape exclusiv.

Despre mine și despre cea mai concludentă carte a mea tratând acest subiect, vă trimit un material semnat de Scriitoarea și Jurnalista Veronica Balaj, RTVR-Timișoara.

*Volumul **Glia de aur**, Edit. Singur, 2015, autoare Melania Rusu Caragioiu,*

Înainte de orice, se cuvine a ne opri măcar secvențial asupra cv-ului autoarei întrucât, este semnatara multor volume citite atât în România, țara sa de dor, în Diaspora, cât și în Canada, țara care a adoptat-o sufletește. Distinsa doamnă, care privește lumea de la înălțimea venerabilă de nonagenar, are o vastă biografie literară care, dacă ar fi alcătuită în detaliu, ar solicita paginile unei broșuri cu număr considerabil de pagini. Ne vom referi așadar, numai la câteva, foarte puține puncte ale acestei... cărți de vizită. Atât cât să susțină afirmația că, avem în atenție o personalitate tenace, iubitoare de limba română și literatură, un exemplar al diplomației exercitată prin cuvânt poetic și prin dragoste de țară.

Doamna Melania Caragioiu, cu studii liceale la Școală de maici și apoi studii universitare, a onorat două profesii, dintre care una, am putea s-o numim, arta literară. În România, lucrând între cărți, la Biblioteca Județeană Timiș, a putut să se îmbogățească spiritual cu toată ușurința. Firește chemarea pentru literatură și-a aflat un teren propice. A obținut numeroase diplome la concursurile de profil, a publicat versuri în revistele vremii, debutul fiind în cunoscuta revistă *Orizont*, 1979. În timp, s-au adunat volume scrise în diferite genuri literare: *haikuri*, *versuri clasice*, *proză*, *sonete*, *povești pentru copii*, *epigrame*.

Dacă rămânem pe același palier al distincțiilor, diplomelor, medaliilor, trebuie să ne oprim și asupra activității sale, prodigioase, desfășurată și pe tărâm canadian, la Montreal, unde a ales să se stabilească după 1989. Diferitele distincții obținute atestă implicarea sa în promovarea culturii și limbii române și dincolo de fruntariile țării. Am tot numărat peste 30 de diplome, și am remarcat de asemeni că, figurează în *Enciclopedia canadiană* semnată de C. Fornade. Membră în asociația, *Femmes du Monde*, prezentă în 20 de antologii și, în volumul *Milenarium*, în *Enciclopedia scriitorilor români din întreaga lume*, semnată de Traian Vasilcău și Adacemicianul, Mihai Cimpoi, a primit, în 2018, *Medalia Jubiliară*, din partea tuturor Asociațiilor culturale românești din Montreal, cu prilejul sărbătoririi *Centenarului României*, 1918-2018. De asemeni, activă în acțiunile *Zilei Limbii Române*, inițiatorul acestei sărbători internaționale, Corneliu Leu, numind-o „ambasadoarea” proiectului pe tărâm canadian, obține pe bună dreptate, *Diploma de Excelență pentru întreaga activitate*, STARPRESS, 2016, Directoare Ligya Diaconescu. Evident, va publica în diferite reviste din țară și străinătate, în unele devenind și membră în

Melania Rusu Caragioiu.
Inginer, publicistă, scriitoare,
poetă. Liga Scriitorilor România,
Asociația ASRAN-Canada.
Bibliotecar atestat, lucrând la
fond documentar BJT-
Timișoara, 1974-1988.
Vicepreședintă ASRAN,
vicepreședintă Cenaclul
epigramiștilor-Montreal.
Redactor șef STARPRESS-
Canada. Ambasador numit de
unii scriitori, între care Corneliu
Leu, Ligya Diaconescu –
Revirimentul Limba Română.
Membru fondator, Cenaclul
francez «Anneau poétique»
Montreal, Canada,
Autoare a 21 cărți.
Numeroase diplome, premii.
Prezentă în interviuri, dicționare,
atestări. Redactor din diaspora
a patru reviste din România,
Este protagonistă într-un film
documentar Universitatea
UQAM.
A jucat și în filmul american,
“The head in the clouds”,
reluare, filmare în Montreal
2005, în două roluri “mut”,
“Menajera” Charlizei Theron și
“Statuia”. Pentru merite de
benevolat este inclusă în „Fișier
pentru merite deosebite, Muzeul
emigrației”-Halifax-Canada”.

colectivul de redacție. Scrie în special în, renumita revistă, *Destine literare*, coordonată de un alt remarcabil propovăduitor al culturii române în diaspora, domnul, Alex Cetățeanu. Importantă este desigur, implicarea sa în toate activitățile culturale românești din Montreal dar nu numai. Menționăm doar, înființarea aici de către dânsa împreună cu doi colegi din Quebec, a un cenaclu literar în limba franceză, *Anneau poetique* 2003, și tot admirabil este că, de aproape 20 de ani colaborează și cu Cenaclul în limba română, iar din 2019, este Vicepreședintă și membru fondator al, deja renumitei *Asociații a Scriitorilor Români din America de Nord, ASRAN*.

Între volumele semnate de doamna Melania Rusu-Caragioiu menționăm înainte de a ne referi la unul anume ales, intitulat sugestiv, *Glia de aur*, notăm alte câteva titluri: *Pe igliță*, sonete, Editura Singur, Târgoviște, *Epigrame pocăite*, Editura, Mirton, Timișoara, *Haikuri, poeme într-un stih*, Editura Napoca Nova, Cluj Napoca, 2014, și numărul lor poate continua dar, nu o inventariere a titlurilor scrise cu numele său arată întreaga sa polivalență.

Ne-am propus a avea în atenție, în cele ce urmează, referiri la volumul, *Glia de aur*, Editura Singur, 2015. Desigur, în limitele spațiului publicistic.

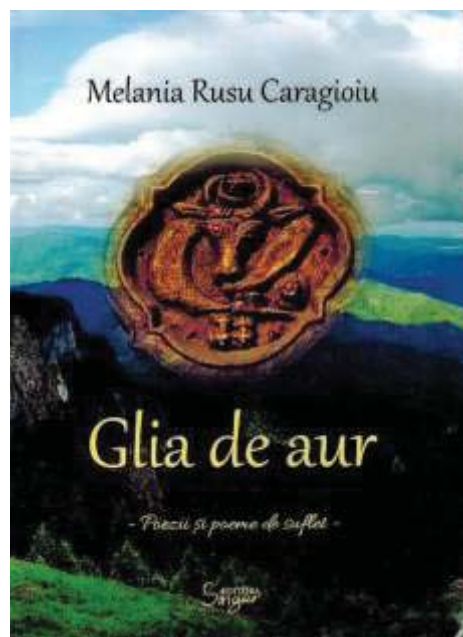
Cartea în discuție, are o condiție grafică elegantă, cu intenția reușită de altfel, de-a fi un *exemplar bibliofil*, cu toate elementele specifice: ex-librisul personal, caseta pentru numele celui care va deține cartea, referință justificată știind că domnia sa a lucrat la secția de cărți rare și de patrimoniu, a Bibliotecii Județene Timiș, care deținea până în anii 1988, 400 000 de unități bibliografice între care nenumărate bibliofile. Prima imagine redă efigia zimbrului de la Mănăstirea Putna, poemele fiind fiecare, „o mică istorie a plaiului său natal”, după cum mărturisește ea însăși. Așadar, din start, se prefigurează nota definitorie a volumului în atenție, anume, *coordonata afectivă față de țara străbună*. Trimiterile spre această zonă sunt transparente, pline de lumină, cu ritmare de cânt, mai ales în ton baladesc. Structura volumului este alcătuită din 10 capitole cu titluri de asemeni bine conturate. Fără echivoc, se vorbește de țară și strămoși, de paloșul vechi, de oșteni viteji, *bucium cu glas de miere*, sau de hrisoave, omagiu adus conceptelor de credință, tradiție și neam. Versurile de început sunt *borna* care indică direcția, mai exact spus, plaiul străbun, țara. „*Dor de țară cin'te știe / Simte căpătâiul greu / Și duios strecoară-n suflet / Gând sfios, tu plai al meu*”.

Titluri ca: *Plai de victorii, Plai străbun și plai de vis, Dacia felix*, (capitolul al II-lea), este ilustrat cu versuri pe aceeași notă acordată afectiv, admirativ: *Cântă-n văile adânci / Doina visurilor dragi*”. S au: *Portretepastelate*, (capitolul al-3-lea), *Istorie neclintită*, (capitolul al-4-lea), ne prilejuiește un excurs poetic de o tandrețe și o luminozitate aparte. Nimic tulburător. Totul sugerează bucurie, apartenența la un *spațiu edenic*. Munții sunt frunțile *unor oglinzi de bazalt*, trecutul nu este deloc întunecat, hotarele țării au borne de vitejie, timpul se strecoară majestuos prin porțile istoriei plaiului străbun. Figuri de luptători, *Horia, Cloșca* sau *Crișan*, au parte de o portretizare lirică plină de aceeași tandrețe specifică verusilor care se pot asemăna cu limpezimea unui izvor. Tonalitatea de baladă vine să sublinieze specificul, emblema națională. Reamrcabil este capitolul, *Rus Porfir Americanu*”, numele aparținând bunicului autoarei, evocat admirabil. *Emigrant* la vremea sa în mult *atrăgătoarea Americă*, oricâți bani avea, tot acasă și-a dorit să se întoarcă. Versurile întregului volum încheagă o suită de nuanțe ale iubirii de neam și plai, de tradiții și de limba maternă. Într-un întreg numite, simțăminte de *iubire pentru țară*. Nu prea ne lovim de asemenea destăinuirii astăzi. Mai ales în versuri. Multora li se pare demodat, li se pare prea patetic să pomenești de asemenea sentimente.

Cinste autoarei că le dă tuturor o lecție de recunoaștere a valorii rădăcinilor, a tradiției care ne aparține. Nu este nici o greșeală să fie recunoscută: "Voi toți și toate acestea și altele ce-au fost și-au să fie/Sunteți țara mea de ieri, de acum și de mâine"

Capitolul final din carte, *Addenda*, este plecăciune și închinare în fața limbii materne, limba română. Totul fiind relatat cu iscusință, aducând în prim plan figura inițiatorului sărbătorii *limbii române*, pe regretatul Corneliu Leu, cu care, autoarea a colaborat neobosit. De reținut că s-a implicat și a supervizat consultativ împreună cu Eva Halus, traducerea în limba engleză a unui film despre semnificația *Sfinxului* din Carpați și, de asemeni, a mediat traducerea în engleză a *Imnului limbii române*, pus în circulație tot de către Corneliu Leu. În acest capitol final, notează spre neuitare și invitația de a cunoaște un alt proiect al neobositului Corneliu Leu: *Cineliteratura*. Denumire ușor descifrabilă. Intenția prelucrării cinematografice a lucrărilor literare.

Cu volumul *Glia de aur*, Melania Rusu – Caragioiu, semnează o declarație de iubire pentru neam și țară.

31.03.1933
13.12.1983

Stănescu

***** Eu te-am rupt pe tine din aer**

zeitate melodioasă, subțire,
ca să-mi trec inelul brațului meu
în jurul mijlocului tău nervos, ca un deget.
O, revărsare de mirosuri suave;
alergare de iepuri; albine de ziuă;
lină topire de lumi a gheții!
Alunecare a pletelor, geamănă
cu singurătatea neagră a pământului...
Nu te voi învăța niciodată
nici un cuvânt din limba după-amiezilor.
Nu-ți voi destăinui niciodată
nici un adevăr al nemișcărilor.
Rămâi deci cu mine, rămâi,
întruna curgând peste bolovanii albaștri
ai ochilor,
pe sub sălciile arămite de toamnă
ale coastelor,
și-adormi tu, adormi
sub cortul șuierător al trupului meu
visând că ești trează.

Ars poetica (4)

Acum, în fine, când mai sunt spre nu mai sunt,
abia acum am dreptul să vă mint
și să vă spun despre cuvânt că e cuvânt
și ce presimt chiar simt.
Abia acum o să mă credeți
când sunt înspre nu sunt
că viața mea a fost mormânt
iar moartea mea o tinerețe.
Abia acum o să mă credeți
în fine când am reușit să mint.

Nichita

Camelia-Carmen STĂNESCU LUCA
Canada

Lumina mea

Călcăm pământul și plângeam
De tremura oftatu'-n mine.
Cu cât pășeam și 'naintam
Vedeam pe Dumnezeu cum vine.

Simțeam cum piatra înflorește
Pe urma mea cea suferindă,
Când Dumnezeu mă căuta
Și dragoste-mi lăsa în tindă.

Călcăm pământul și visam
La primăveri răsărind în mine
Și când durerea o trezeam
Vedeam pe Dumnezeu cum vine.

Dar astăzi când în urma grea
Doar păpădia este trează
Văd peste tot lumina mea
La Dumnezeu când mă veghează...

Ca o tăcere

Am adunat în palmă răsăritul
s-alerg spre dimineață ca tăcerea peștilor
prin căușul adâncurilor,
lumina o tăceam ca pe o împărăție a
stelelor
oglindită noaptea în adâncurile verzi ale apelor
până când se-ntâmplă
miezul acela al dimineții
când plecau licuricii...
veneai spre mine desculță,
scăpată din brațele cerului ca o culoare
iubită de îngeri,
ruptă din curcubeiele de foc rămase de strajă la
capăt de zare...
te întâmplai Duminica când strigau clopotele
sărbătoarea,
tu dorință venită spre mine înaintea pasului meu
ca o tăcere în pieptul răsăritului salvată
de plânsul apelor...

Rănită de ploaie

Un zbor fără umbră și fără culoare
mă doare,
mă doare lumina din pântecul zilei când tremură
tina,
când calcă pe firul de iarbă ce plânge
sub vântul ce-mpunge,
sub pasul ce-l frânge...

Ce-a mai rămas dinspre soare,
e doar o licoare de zâmbet,
venită ispită,
ispită
rănită de ploaie ce-n ură despoaie
un nor ca de sticlă
ce palma-mi despică să sape-n căuș
un drum în urcuș
pe care să crească doar iarbă cerească,
să curgă lumina din ochi de oglindă,
oglină de seară,
să nu mă mai doară când pieptănul trece
de sufletul rece,
de gloata ce strânge, ce strigă
și 'mpunge
când vede că-n piatră tresare o daltă
și-n locul ce doare
răsare o floare, o floare de Iris cu verde-n petale...

Dimineața la ora cinci

Să nu mă calci pe umbrele rămase de-aseară
la poalele îngerilor
care și-au strâns aripile căpătâi
să cheme zorile la horă,
nici pe frunzele căzute în urma vânturilor galbene
rătăcite prin ramuri,
să nu mă calci, că vezi tu, ura vine călare
pe cai sălbatici,
așa spunea Mircea
și mă striga din oful care mă durea
în iubirea crescută din ochiurile de rouă dimineața
la ora cinci,
când tremura întâia îndrăzneală a soarelui
de April'...

Flori de cais, ochi de înger

Zâmbește caisul în April', tată
zâmbește cu tine-n lumină
de flori,
din cer se coboară o umbră de fată
ș-adie petale pe rana
ce-mi dori...

E Ziua de Astăzi, când nume mi-ai dat
și știe povestea de-atunci
de demult,
mă-nvăluie-n rugă cu gândul curat
ca-n vremea în care pe lume
m-ai vrut ...

Râd mugurii-n cais și e sărbătoare
când pleoapa din rouă ușor
și-o desfac,
lumina ta cerne mireasmă de floare
pe chipul ce-ți semăn atunci
când te tac...

Mă spală iubirea din lacrima ta
și curge ca mirul în Ziua
cea Mare,
lumina din tine o ține pe-a mea
ș-apoi mă înalță cu mână
de soare...

În ziua fără ceas

Am adunat din viață soare
Și bucurii și lacrimi , umbre
Pe toate le-am făcut cărare
Să ocolesc clipele sumbre.

Am fost și ploaie și zefir
Grădină cu mireasma dulce
Poieni întinse de cașmir
Și lacrimă cursă pe cruce.

Am fost și rouă într-o clipă
Și loc de glonte când s-a tras
Dar îngerul într-o aripă
Am fost în ziua fără ceas.

Suflet de marmură sub daltă
Am fost ,dar ochii mei râdeau
Știam că-i brațul de la soartă
Când rani în mine sângeau.

Și au trecut toate ca vara
Ca primăvara și ca timpul
În suflet a-ncetat răscoala
Și astăzi eu sunt Anotimpul.

Ochi divin

Ochi divin deschis spre mine
Cu lumină mă-mpresoară
Să simt noaptea înspre mine
Zori de ziuă dinspre seară...

Tu ridică din sprânceană
Zâmbindu-mi pe îndelete
Și când te cuprind sub geană
Mă acoperă cu plete.

Lună, Dar divin ,lumină
Curge-mi liniștea pe frunte
Și când va ploua cu vină
Cerule tău să mă sărute...

Singuratică Stăpână
Când rășai peste câmpii
Pleacă-ți fruntea ta de Lună
Și privește spre Florii...

Peste vise

Stăpână peste 'nalt cu demnitate
Lumină ce străluci în Lună plină
Privești Crăiasa mândră peste noapte
Cum colorează ceru-n zi senină.

Când pletele-și desface peste vise
Cu fruntea rezemată de ferestre
Poveștile-și închid cuvinte scrise
Și se deschid minuni, minuni celeste...

Liniștea coboară pe dealuri cu vii
Și-n mugurii de-April' abia copti.
Lumina se deschide spre Florii
A binecuvântare pentru toți...

Cu pleoapa coborâtă...

Am vrut să strig și nu am avut glas
puternic
ca să audă cerul
și am tăcut în ape și dor, în verdele înfipt
în frunză,
în șoaptă ascunsă în ureche
de muză
și în note de viori albastre
scrise de astre
și rătăcite prin ieri,
prin azi
și prin mâinele de care mă țin cu pleoapa coborâtă
să nu-mi pierd cerul.

Dr. Rosemarie HAINES

DAVOS SPIRIT, DUPĂ DOI ANI DE PANDEMIE

“Working together to rebuild” („Să lucrăm împreună pentru a reconstrui”), iată tema nobilă aflată în centrul convorbirilor de la Forumul Economic de la Davos, din ianuarie 2022. Conotația spirituală din titlu, vehiculată, de altfel, de Forum, întărește, încă o dată, bunele și mobilizatoarele intenții de reconstrucție, de parcă inamicul care a demolat totul ar fi venit de undeva, nu se știe de unde, nu se știe cum, pentru nu se știe ce, în afara faptului de a ne fi atacat sănătatea, fizică și mentală. Mentală, pentru că mentalul, ce ține în egală măsură de fizic, dar și de transcendent, prin conștiință.

Săracele victime de la Davos, mă refer, desigur, la inițiatori, vor să reconstruiască. Nu oricum. Colaborarea globală va fi îndreptată spre noi modele inovative de dezvoltare, pentru a crea „o lume mai sustenabilă, inclusivă și rezilientă”. (Observați limbajul de lemn !), pentru că, nu-i așa?, pandemia de Covid-19 ne oferă o oportunitate. Noroc cu pandemia! Cum?

Printr-un răspuns ferm față de pandemie, adică prin vaccinare și vaccin echitabil (adică pentru toată populația lumii). Printr-o reformă a sistemului financiar global, pentru a evita o mare cădere economică și printr-un nou contract social „inclusiv” prin politici de tranziție energetică.

Prin accelerarea transformărilor digitale ale celei de a patra Revoluții industriale și creșterea conectivității globale.

Prin colaborare globală, prin implicarea **stakeholders (părțile interesate)** în sfera publică, privată, și a societății civile, pentru un capitalism al stakeholderilor (adică al „părților interesate”).

Dar cine sunt părțile interesate? Nu aflăm, în mod foarte explicit.

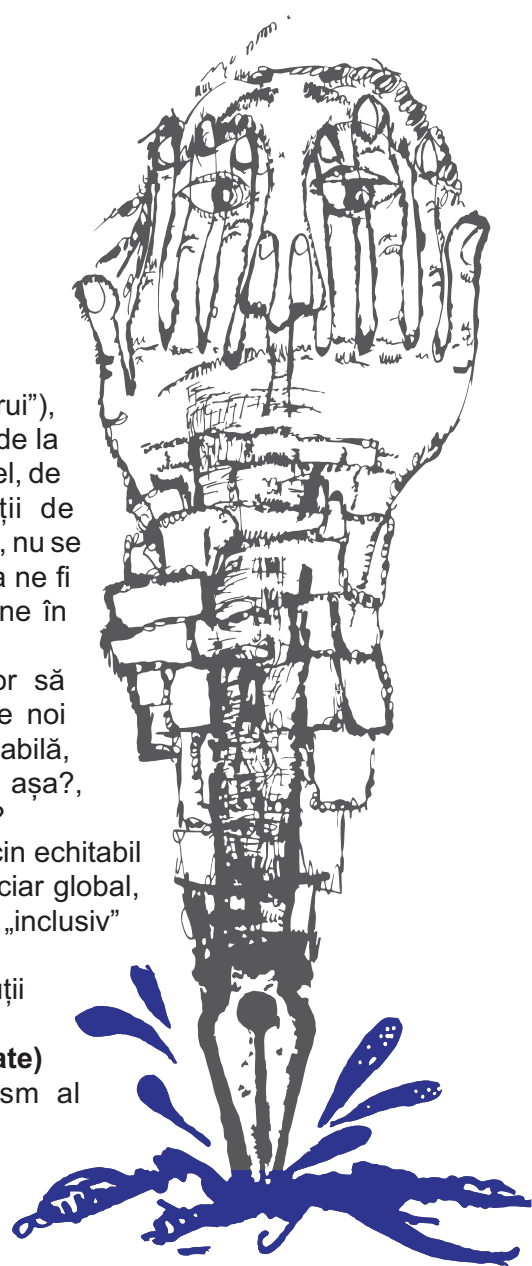
Faptul că pandemia este încă atât de aproape de noi ne face să reflectăm la ceea ce s-a schimbat, după doi ani de transformare profundă în mersul societății umane. De asemenea, un motiv de reflecție este și faptul că pandemia ne este prezentată, **în avans**, ca o mare oportunitate.

Pentru România, dacă vom întreprinde o analiză clasică SWOT pandemiei, ce obținem?

1. **Puncte tari (benefice – 0)**

2. **Puncte slabe (negative):**

- * Contractul social cetățeni-stat – încălcat,
- * Constituția și Legile țării – nerespectate,
- * Instabilitate economică și juridică,
- * Decizii de restrângere a drepturilor și libertăților individuale,
- * Lipsa asistenței medicale coerente,
- * Distrugerea legăturii sociale,
- * Polarizare extremă a societății,
- * Alienare,
- * Distrugerea economică și a capitalului autohton,
- * Subminarea sistemului de învățământ,
- * Depresie, frică și incapacitate de a mai proiecta viitorul,

TURNUL DE VECHIE

Nr. 58

- * Șomaj,
- * Venituri scăzute pentru cei care mai au loc de muncă,
- * Reducerea accesului la cultură.

3. Oportunități

- * Trezirea din iluzie (desigur, a populației globului),
- * Capacitatea de a realiza adevărul (vezi discrepanța între discursul oficial al guvernelor și ceea ce se întâmplă în realitate).

4. Amenințări

- * Pierderea democrației,
- * Pauperizare.

Concluzia o puteți trage și singuri.

În aceste zile, românii se confruntă cu o mare disperare, pe lângă frica generată de boală: incapacitatea de a-și putea plăti facturile pentru electricitate și gaz, pentru că fie costurile depășesc veniturile, fie presupun un efort bugetar considerabil pentru o familie.

Fenomenul poate fi asemuit cu o lovitură de stat. Ca de obicei, niciun vinovat. Prețul la energie, mărit de până la 600%, face aproape imposibilă supraviețuirea pe timp de iarnă. Locuințe fără căldură și apă caldă, școli închise, spitale în imposibilitatea de a-și asigura plata facturilor, companii și firme închise. România seamănă, practic, cu un ghetou. Să fie asta o nouă politică din tranziția energetică?

James Conton, expert futurolog american, președinte al Institute for Global Future, specializat în analiza și prognoza fenomenelor sociale și politice, profesor la Kellogg School of Management, ne avertiza încă din 2006 (vezi Provocările Viitorului) că democrația este în pericol și că terorismul energetic va deveni în viitor o armă care va amenința democrația, drepturile omului, pacea mondială și securitatea, iar sursele de energie curată, regenerabilă, cum sunt cea solară, hidrogenul, energia eoliană vor fi esențiale pentru prosperitate în viitor. Ce coincidență cu Davos! Securitatea energetică va deveni un câmp de luptă exploziv în secolul XXI, spune el, iar națiunile se vor dezvolta și vor decădea în funcție de accesul lor la viitoarele resurse energetice. Dacă viitorul civilizației ar depinde de un singur aspect – altul decât o **pandemie**, sau un război global – acest aspect ar fi energia, zice el. Energia alimentează democrația. Se va instaura o nouă ordine globală, bazată pe energie. Se va produce o mutație radicală – a puterii globale în funcție de accesul la energie, în viziunea lui Canton, de altfel posibilă. Numai că previziunile sale seamănă, al naibii, cu planul Forumului de la Davos.

Bieții români, ei nu știu că trăiesc o politică sustenabilă și incluzivă, în care stakeholderii penetrează sfera publică și societatea civilă!

Ei știu că sunt sacrificați. Pentru ce? După 50 de ani de regim comunist, în care totul le era prezentat la timpul viitor, pe care nu-l atingeau niciodată, acum grație stakeholderilor vor atinge „culmile de progres și civilizație”, promise altădată.

Foarte interesant, cum același futurolog James Canton se îngrijora în 2004 că managementul global pentru nouă miliarde de persoane în 2050 care au nevoie de asistență socială, hrană, locuri de muncă și securitate, va constitui cea mai grea provocare cu care se va confrunta omenirea până în 2050. Canton este conștient că ruptura bogați-săraci va conduce la conflicte. „Dacă nu deții nimic, nu ai nimic de pierdut. Dacă nu ai nici viitor, atunci nu-ți faci griji pentru prezent”. Sunt cuvintele lui, dar parcă le-am mai auzit undeva.

Concluzia lui Canton este răvășitoare: există două lumi – Lumea Dezvoltată – în curs de îmbătrânire, și Lumea a Treia, în curs de Dezvoltare. Lumea bogată, dezvoltată, îmbătrânește, în timp ce națiunile sărace ale lumii, în curs de dezvoltare, vor cunoaște o explozie a fertilității, de miliarde de tineri. Lumea Dezvoltată în curs de îmbătrânire – SUA, Europa, Japonia, controlează valorile financiare ale lumii. La capătul tânăr al lumii, cei mai mulți oameni se nasc în sărăcie. Valul acesta mareic va periclita, spune el, globalizarea, dacă nu va fi pregătită o strategie pentru a face față noii realități demografice. Strategia, cred că se vede.

Insecuritatea, din toate punctele de vedere, va obliga populațiile lumii să încheie un adevărat pact cu diavolul: renunțarea la drepturi și libertăți, pentru a se bucura de mai multă siguranță. Inducerea fricii de către guverne poate deveni o adevărată industrie, dată fiind multitudinea de crize care amenință omenirea.

De ce pandemia de Covid-19 este prezentată ca o oportunitate? Oportunitate pentru ce și pentru cine? Cine a creat premisele acestei așa-zise „oportunități”? Întrebări fără răspuns.

Combinăția dintre tehnologie, ideologie și medicină pare că este folosită, astăzi, împotriva omului.

Iată ce amenințări vedea James Canton, futurologul, la adresa oamenilor înainte de izbucnirea pandemiei și de lansarea mării resetări:

- * Implanturile pe creier pentru modificarea comportamentului,

- * Scanarea creierului pentru EKG pentru a controla gândurile,
- * Utilizarea produselor farmaceutice pentru a schimba comportamentele,
- * Furturile de ADN,
- * Neuropublicitatea direct pe retină sau în creier,
- * Vaccinurile genetice care să elimine comportamentele indezirabile,
- * Implantarea unor cipuri pentru a controla și a urmări mobilitatea persoanelor,
- * Tehnologia de supraveghere care vă monitorizează oriunde,
- * Televizoare, computere, automobile și telefoane interactive, care transmit cine sunteți și ce doriți,
- * Smart cipuri atașate cardurilor de identitate ale cetățenilor,
- * Baze de date privind consumatorii care dezvăluie informații estimative personale referitoare la ceea ce veți crede, veți cumpăra și veți gândi,
- * Roboți wireless atașați hainelor pentru a vă monitoriza comportamentul.

Societatea umană nu este sustenabilă pe termen lung, conchide Canton, și atunci au fost create „oportunități” de sustenabilitate, cum spun cei de la Davos.

Realitatea o vedem cu toții. Ceea ce pare paradoxal, este că „futuologul „ vede într-adevăr o amenințare la adresa indivizilor combinarea farmacologiei, medicinei, explorării de date, managementului cunoștințelor, internetului și computerelor wireless pentru a crea o infrastructură neurotehnologică. Ne întrebăm ce ne va aduce ziua de mâine: o populație aflată sub puterea substanțelor chimice și a tehnologiei performante care nu va putea fi capabilă să ia decizii în mod liber și conștient?

Viziunea asupra viitorului legată de managementul global- care include energia, sănătatea, securitatea, apărarea, comunicațiile, finanțele și piețele- este conducerea de către supercomputere conectate într-o rețea mondială.

Marea Resetare într-acolo ne conduce. Către **Viața artificială**. Promotorul acestei vieți la care ni se cere să ne adaptăm este următoarea generație de net: metaversul.

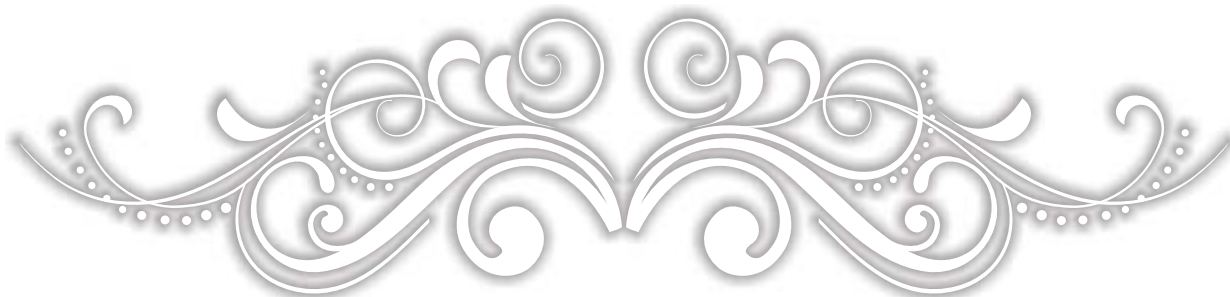
Metaversul, spune Canton, este un univers care se autogenează, un univers virtual inteligent cu mai multe dimensiuni și medii diferite în care oameni și forme de viață artificială interacționează, comunică, cumpără și vând, învață și împărtășesc opinii despre orice subiect. El va detrona televiziunea, telefoanele, internetul, așa cum îl știm acum.

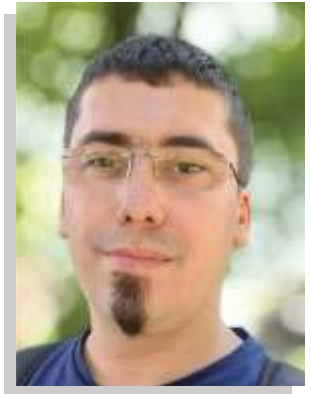
Ceea ce este surprinzător este faptul că toate aceste proiecții făcute cu mulți ani în urmă au căpătat forma unui plan care, astăzi, se pune în aplicare sub ochii noștri și cu participarea noastră, conștientă sau nu.

Să fie o simplă coincidență?

Răspunsul se află în pandemia de Covid-19 pe care o traversăm și care demolează tot ce știam până mai ieri. Dar, care nu se mai sfârșește.

(3 Februarie 2022)

Cărți publicate :

Natura creație și dar al lui Dumnezeu, Ed. Buna Vestire, Blaj, 2004.
Cucerirea culmilor, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2006.
Cuvântul sculptează, Ed. Anamarol, București, 2009.
Vreau, se poate, voi reuși!, Ed. Surorilor Lauretane, Baia Mare, 2010.
Coordonatele mărturisirii și chipul îndrumătorului spiritual regăsite la Pr. Ștef Ștefan Bernard A. A., Ed. Surorilor Lauretane, Baia Mare, 2011.
Amator juventutis – Episcopul martir Ioan Suciu, Ed. Surorilor Lauretane, Baia Mare, 2012.
Labirintul haosului meu, Ed. EuroPress, București, 2014.
Gânduri din jurnalul Sofiei, Ed. Surorilor Lauretane, Baia Mare, 2014.
Vreau, se poate, voi reuși! – 30, Ed. Surorilor Lauretane, Baia Mare, 2015.
Manualul cavalerului fericirii, Ed. Ecou Transilvan, Cluj-Napoca, 2016.
70 de poezii ciudate, Ed. Eikon, București, 2017.
Înțelepciunea de a fi fericit, Ed. Eikon, București, 2017.
Ziditorul tinerilor prin cuvinte – Episcopul martir Ioan Suciu, Ed. Surorilor Lauretane, Baia Mare, 2017.
Modestul înțelept, Ed. Eikon, București, 2018
Fericirile lui Isus, Ed. Viața Creștină, Cluj-Napoca, 2019.
Cele mai frumoase poezii din lume(a mea)!, Ed. Eikon, București, 2020.
Sfântul păcătos, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2020.
De bogate ori, Ed. Eikon, București, 2020.
Trăind cu înțelepciune, Ed. Surorilor Lauretane, Baia Mare, 2020.
Blajul repovestit, Ed. Vremea, București, 2020.
De la viață am învățat, Ed. Eikon, București, 2021.

Cărți îngrijite:

Episcopul martir Ioan Suciu – Mărturii, Ed. Surorilor Lauretane, Baia Mare, 2013.
Episcop Ioan Suciu: Exerciții spirituale, Ed. Surorilor Lauretane, Baia Mare, 2015

Vis de nea

Întunericul mi se-mpletește
 în ochii triști fără icoana ta
 și-aud c-afară ninge, cu fulgi moi,
 amintiri inutile
 într-o prăpastie flămândă.
 Ies în câmpul infinit, alerg și
 mă opresc ca la răscruce
 și-acolo ard precum o lumânare subțirică
 uitată-n zăpadă ca far pentru străini.
 Sărut fulgii și risc să mor înecat de alb!
 Apune iar zăpada peste lume
 și mă-nvelesc cu proaspătă
 pânză de păianjen,
 căci mi-am pierdut mersul.
 Te văd aievea, fulgii aleargă, dau concurs
 ajungă pe chipul tău iubit!
 Te rog ca în noaptea aceasta
 să-mi împrumuți visele tale,
 poate-mi este ultima visare!

Emoții

Sângele mi s-a învinețit
 Venele mi-s strâmbe
 Inima bate a cazan gol
 Și ochii mei se pierd
 în valuri de nori!
 Mă ciupește clipa
 Îmi tremură gândurile
 Simt cum sunt inundat
 de sentimente colorate!
 Sunt încordat ca un arc
 Pumnii mi se strâng în suflet
 Picioarele mi-s incomode
 Și vreau să dispar
 și s-apar pe Marte
 Departe...
 Teama mă bate pe spate
 Avalanșa de idei mă-mbată!
 Slăbesc, mă albesc și mă topesc...
 peste noapte...

Tricotând idei

Trăiesc pe viu o eclipsă de inimă
și cerul respiră greu.
În curând mi se vestejește ziua
și simt că a trecut fără să o fi mirosit.
Unele gânduri ne pun pe gânduri
E târziu deja și pe cerul sufletului meu
apar stele, semințe de lumină
Meditez!
Viața e o trambulină
mai lungă sau mai scurtă
care într-o zi
ne va catapulta...

Cum scriu eu?

Noaptea curge pe dealuri ca un râu
Scriu ascultând o muzică celestă,
dar mă simt ca în infern...
cu Dante.
O soprană mă prinde strâns
de gâtul inflammat,
mă ridică până-n stele, la muze.
În vid mă sărută...
simt cum notele cântului ei
îmi dansează pe buze.
Apoi îmi asaltează limba
Am o gură melodioasă, de privighetoare
Dar nu mai pot respira din cauza unui DO
agățat de mărul lui Adam.
Înghiț un întreg portativ și mă salvez!
Din nou pot asculta îngerii...
Ce! Am murit?
Iar?

Călător de-a-și fi...

Ți-am scris niște versuri
și-mi spuneam:
„Ferice de tine poezie!
Tu poți călători,
poți ajunge în mâinile ei...
Să fii atinsă
și strânsă cu gingășie de ea,
poate chiar în brațe
precum o făptură iubită.
Tu o poți vedea
cum ochii îți sorb cuvintele,
îi poți simți mirosul și te bucuri...
poate primești chiar și-o sărutare.
Ce n-aș da ca acum
tu să fii un trist poet
și eu o poezie...
de dragoste!”

Am întâlnit un titlu

Am două uși la casa în care trândăvesc.
Pe una ies când sunt supărat
iar pe cealaltă când sunt fericit.
Cea a supărării este roșie ca un rac
îmbăiat într-un vulcan.
Iar cea fericită albastră-i precum cerul
când evadezi plecând spre neant.
Sufletul meu are multe clanțe,
dacă intri pe unde nu trebuie,
rănești!
De aceea simt uneori cum viața mea
se pierde printre zdrențe.
Ca și cum aș fi mâncat pateu
de gânduri rele, măcinate, pipărate.
Ei, dar când sunt îndrăgostit
nici nu-mi iau avânt
și zbor pe geam
la ea...

Născând un poem

Versul mi se târăște-n poală
îl măsoz dintr-o privire
și-apoi încep să torc un nou poem.
Croșetez cuvânt după cuvânt,
broderia e-aproape gata.
Oare unde s-o expun?
E pentru tine:
„Vreau să fim împreună
până când bătrânețea
ne va decoji
și moartea
ne va închide-nghesuit
într-o coajă de alun!”

Dar tu nu vrei,
Ești claustrofobă...

EMINESCU ȘI SPIRITUALITATEA ROMÂNEASCĂ DE AZI!

* zic Gepianu, fiindcă sunt născut în satul Gepiu-Bihor

„... Se spune și cred cu convingere, că cea mai frumoasă etapă a istoriografiei literaturii române a fost perioada în care Vasile Alecsandri după o lungă și rodnică creație literară, dând literaturii noastre o valoroasă operă, apunea, iar la zenitul noual literaturii românești apărea ca un luceafăr Mihai Eminescu.

Zic cea mai frumoasă etapă, pentru că acum ideea ierarhizării valorilor literare devenea o chestiune tot mai discutată la agenda zilei. Spiritele vremii se agitau, grupări scriitoricești se închegau, noi orientări și curente emancipau gândirea, cât mai ales legarea poeziei de realitatea vieții cotidiene. Asta însemna desigur și un apus al romantismului. Lirismul profund a lui Mihai Eminescu, așa cum îl constata Titu Maiorescu, era totuși mai puțin romantic, tindea spre realismul lui Stendhal, însă prin profunzimea filosofică din care Eminescu își scoate ideile inspiratoare, ideile social-economice și istorico-politice, se producea o dislocare complexă a poeziei spre a fi redată interesului general, de emancipare națională.

Poezia avea să fie acum, mai mult ca oricând însăși simțirea națională, și dacă vreți, a acelei simțiri ce suferea, ce îndura, ce plângea și lupta, și nu tocmai a acelei simțiri vesele ce învăluia imaginația lui Alecsandri, omul dea gata, ministru și moșier, cum afirmau uneori G. Călinescu, Tudor Vianu, și alții.

Cel puțin în critica vremii puteau fi auzite des asemenea argumentări, mai ales la generațiile în devenire, dar, eu încerc să apuc o cale ceva aparte, desigur nu înafara opiniilor făcute de înaintași la vremea respectivă, opinii ce stau precum acele coloane de catedrale de susțin zidirea prin vremeirea vremurilor.

Și, era drept înțeleptul ridicat din Cristineștii Hotinului, B. P. Hașdeu când asemăna literatura română cu o câmpie poetică, unde fiecare creator de artă e ca un ram ce crește în individualitatea sa. Ba mai mult, e loc pentru fiecare, și pot răsări genii în această câmpie literară deoarece e spațiu suficient, așa zice infinit, pentru fiecare talent desigur.

Mai mult, B. P. Hașdeu afirma în studiile sale cum, Vasile Alecsandri nu a fost cel mai mare poet român, dar a fost asemenea unui prototip, cuprinzându-se pe el însuși, și nu cuprinsul întregii literaturi române, dar fără a umbri pe nimenea în jurul său.

Aici e cazul să amintim, fără supărare, acea obișnuință românească de a adora, iar în această adorație sentimentală răsfirată învăluim o valoare a personalității cu prea multă supranaturalitate și neglijăm valorile din jur. Stând tot la exemplul hașdeian, cum ar fi o grădina mare, cu un singur pom, mare și frumos, dar unul singur? Nu ar arata oare ca un stejar stingher pe o costișă de deal? În realitate lucrurile nu erau chiar așa, nu era Alecsandri un stejar stingher. Erau acolo multe suflete mari ca de exemplu: Ion Heliade Rădulescu, Grigore Alexandrescu, Al. Odobescu, Mihail Kogălniceanu, C. Rosetti, Dimitrie Bolintineanu, Ion Creanga, deci floarea literaturii noastre de îl înconjurau în marele peisaj scriitoricesc. Dar să ne amintim că atunci se împlinea Unirea Principatelor Romane, sub domnia lui Al. I. Cuza, deci se făurea unitatea națională. Deci valoarea tuturor era inestimabilă!

Acum, să ne apropiem de generația lui Mihai Eminescu, de însăși personalitatea sa excepțională, de viitorul poet ce avea să deschidă cale literaturii romane pentru veacurile viitoare. Născut la 1850, Mihai Eminescu avea în jurul său deasemenea pleiada multor oameni de seama ai culturii românești. Astfel amintim pe Ion Creangă, I. L. Caragiale, B. Ștefănescu-Delavrancea, Titu Maiorescu, Al. Vlahuță, Miron Pompiliu, Iosif Vulcan, Ioan Slavici, G. Coșbuc, G. Ibrăileanu, Ilarie Chendi, s.a.m.d.

Semnalul istoric, aducerea față în față a celor doi mari poeți și scriitori, Alecsandri și Eminescu, și a disputelor locului operelor lor în ierarhia valorilor deci, se pare că îl da Titu Maiorescu atunci în 1886, când în “Convorbiri Literare” publica articolul, “Poeți și critici” în care spunea: “În fruntea noii mișcări e drept să punem pe Vasile Alecsandri. Cap al poeziei noastre literare în generația trecută, poetul Doinelor și

Lăcrimioarelor, culegătorul cântecelor populare părise așa fi terminat chemarea literară. Și nici atenția publicului nu mai era îndreptată spre poezie, o agitare stearpă preocupa toate spiritele. Deodată, după o lungă tăcere, din mijlocul iernei grele ce o petrecuse în izolare la Mircești, și iernei mult mai grele ce o petrecea izolat în literatura țării sale, poetul nostru reînviat ne surprinse cu publicarea Pastelurilor”.

Maiorescu spune iar imediat în același discurs: “Alecsandri ne-a înavuțit poezia cu „Ostașii noștri” și cu drame, îndeosebi „Fântâna Blanduziei”; Eminescu a adus lirica română la o culme de perfecțiune...” iar în

continuare Maiorescu citează un sir lung de poeți și scriitori, la finele căruia apreciază a fi “o întreagă mișcare ce dă ultimului deceniu un aspect cu totul deosebit și îmbucurător”.

Din acest moment grupările de opinii își încep cursul. Al. Vlahuță și B. Ștef. Delavrancea, buni prieteni a lui Eminescu, nu sunt de acord cu verdictul maiorescian, și ca atare, se manifestau public și deschis. Vlahuță organizează la Ateneul Român, conferințe în care demonstra superioritatea poeziilor lui Eminescu, față de dulcegiările lui Alecsandri. Ministrul Culturii se enervează, astfel polemicile se țin lanț, trecute mai ales prin filele publicațiilor vremii și a cenaclurilor literare.

De remarcat este însă faptul că atât Alecsandri cât și Eminescu, nu au dat semne de pizmuire reciprocă, dimpotrivă, Alecsandri spunea în versurile sale:

„E unul care cântă mai dulce decât mine?
Cu-atât mai bine țării, și lui cu-atât mai bine,
Apuce înainte s-ajungă cât mai sus,
La răsăritu-i falnic se-nchină-al meu apus”.

La fel Eminescu aprecia:

„Ș-acel rege al poeziei, vecinic tânăr și ferice,
Ce din frunză îți doinește, ce cu fluierul îți zice,
Ce cu basmul povestește – veselul Alecsandri”.

Recunoaștem din aceste versuri, cele mai luminoase caractere ce înnobilau mintea și cugetul celor doi stâlpi ai literaturii noastre românești. Deci nu vreau să intervin cu subiectivismele mele, ci în continuare să observăm opiniile celor avizați în ale evaluării unor opere literare, celor luminați în a desluși în critica lor acele subtilități de interes social, educațional, istoric, politic, economic, etc. spre care înclina viziunea poetică la cârma căreia se afla creatorul Mihai Eminescu.

Deci să ascultăm opinia celor ce aveau să vină!

Iată-l pe Tudor Arghezi: “Într-un fel, Eminescu e sfântul preacurat al ghiersului românesc.

Din tumultul dramatic al vieții lui s-a ales un Crucificat. Din pietatea noastră depășită, dimensiunile lui trec peste noi, sus și peste văzduhuri”.

Se înșiruiesc apoi suflețele mari ale literaturii, răsărind ca stelele: Lucian Blaga, Octavian Goga, Ion Barbu, Tudor Vianu, George Călinescu, Mihail Sadoveanu, s. a. m. d.

Acești maeștrii ai poeziei și al scrisului românesc au analizat/criticat îndeajuns opera lui Alecsandri, au analizat/criticat îndeajuns demersurile ministrului Instrucțiunii, Titu Maiorescu, au dezvelit și înlăturat din noianul creațiilor literare ceea ce putrezise, dar pe **Eminescu** l-au aflat întotdeauna curat, drept ca un sfânt și suferind ca un Hristos în credința sa.

Opera lui Eminescu este tot ceea ce ne dorim: speranță, fericire, lupta, idealul, trecut-prezent-viitor, credința, e însăși geniul național al Românilor!

Aceștea să preocele generațiile tinere viitoare, și nu prea mult și mai ales de oricine neconținut de: „cum a murit Eminescu, cum a murit Mihai Viteazul sau Mihail Sadoveanu!”.

Învățămintele pe care ei ni le-au lăsat trebuie să primeze, apoi epilogul vieții lor. Spiritualitatea românească de azi, se pare că are atâta nevoie în orientare de gândirea eminesciană, asemănător cu ceea ce lumea caută în învățăturile sfinților.

Limba și ființa neamului nostru, ca și al altor neamuri, sunt creații divine, pasibile deci metafizicii, iar în lupta de continuitate existențială, Eminescu dă poeziei sale virtutea unor forme de lupte, gazetă a realităților zilei, el pune în poezie propria sa viață, de aceea el credea în poezia sa.

Azi când un sistem filosofic comunist dovedit utopic, se disloca din sistema filosofiilor internaționale curente, cultura românească pare a sta arcuită pe doua maluri, se tulbura parcă și ordinea firească în gândire, asta ca efect al decepției suferite, cum zic, în urma unui sistem social utopic. Oricum, în asemenea situații istorice anarhia crește, iar literaturile preiau starea de fapt, mediocritățile și nedăruirii în ale artei, cu interese ce murdăresc caracterele dau buzna cu scrierile lor. Pericolul certurilor aiurea se extinde punând în situații dificile adevăratele conștiințe și talente capabile a desluși prin norii și noianul evenimentelor.

Avem nevoie de o gazeta eminesciană? Avem cu siguranță!

Acum răstorn tabloul vremurilor, și, iată ne aflăm scăpați de pecinginea ideologiilor utopice comuniste străine noua românilor. Ne apucăm oare să distrugem totul? Azidit cineva

ceva aici în care să nu stea truda și munca, banul și sângele românesc? La Eminescu se derula cu limpezime imaginația realității și viitorului nației sale!

De ce îl căutăm azi cu atâta însuflețire? Oricum, nu pentru al adora ca pe un zeu mitic, ci pentru că a avut, a simțit și a înțeles acel sentiment al propășirii neamului său românesc, al căutării de adevăr și dreptate, veșnic ascunse în veșnicele strămbări de realități istorice.

Iată deci de ce Eminescu e mare, geniu, universal, național. Spiritualitatea românească de azi, de pretutindeni, renaște din greul istoriei trecute și se îndreaptă spre lumina unui viitor eminescian. Și dacă a fost Eminescu poet, filosof, patriot, istoric, politician, gazetar, economist, liric, așa vor fi și cei ce azi se adună azi spre ai sărbători memoria și opera”.

CÂNTEC DE LEAGĂN

Stele-n Nistru, stele sus,
Dormi: povestea mi ți-am spus,
Stele-n Nistru-mpădurit,
Dormi, odorule iubit.

Fie-ți somnul ușurel,
Dragul mamei frumușel,
Te păzească îngerăși,
Puiul mamei drăgălaș;

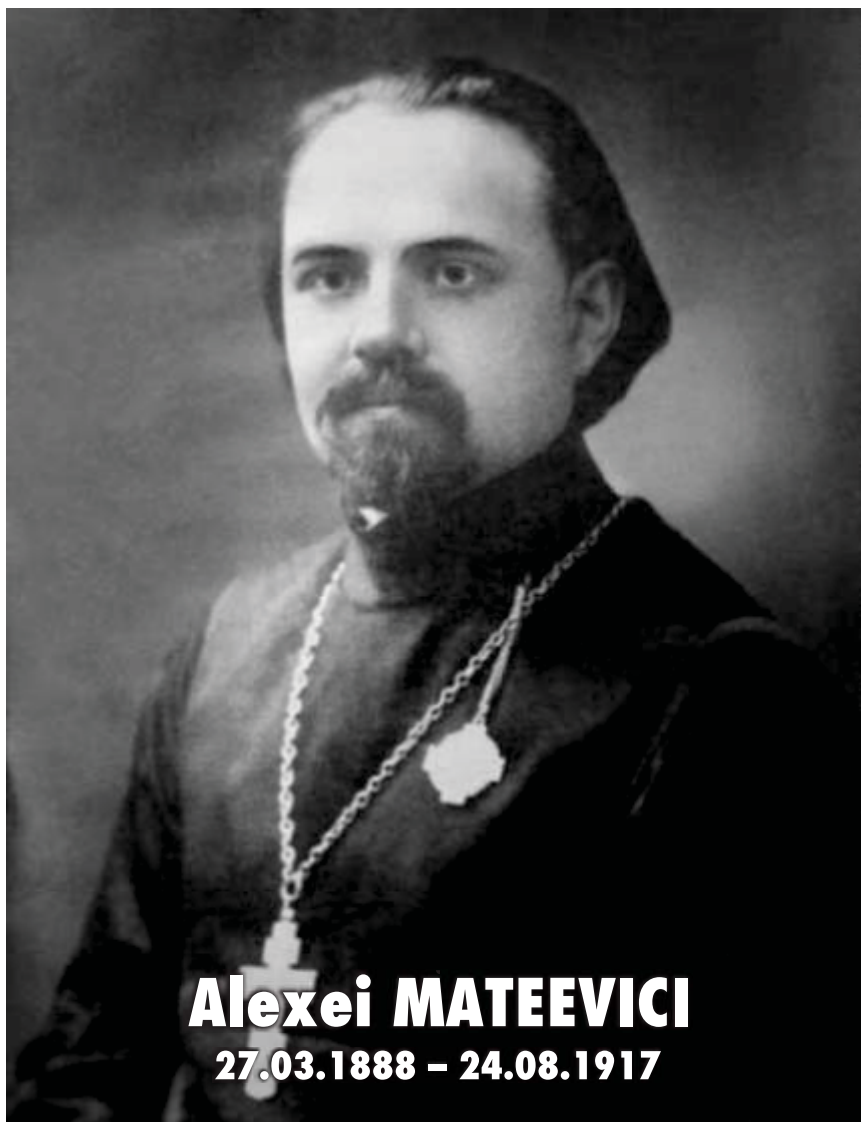
Ca să crești un moldovean
Mândru, falnic, năzdrăvan,
Să-nverzești, ca un stejar,
Paza vechiului hotar.

Să-ți lucească-n frunte-o stea
Doar ne-a lumina și ea,
Și cu codrul să te-ntreci,
Și dumbrăvile să-i treci;

Și să-i bați cărările,
Să ne sorbi durerile,
Și să treci la cela mal,
Țara să ți-o scoți din hal.

De ocară apele,
Puiul mamei, scapă-le,
Să ne cânte zănele,
Răsunând fântânile,
Să ne rădă zorile,
Să ne-mbete florile...

Stele-n Nistru-mpădurit,
Dormi: povestea s-a sfârșit

Istoria... istoriei

Georges BOISNARD

Trei luni, trei momente din istoria României

Argument:

Dacă anul trecut am deschis rubrica de istorie națională a „Destinelor Literare” cu un calendar istoric al Evenimentelor politice, economice și culturale și câte un comentariu al unui eveniment important al fiecărui trimestru, anul acesta vă propunem trei articole despre trei evenimente din fiecare lună a trimestrului în care apare publicația noastră. Sperăm, chiar dacă unele dintre ele sunt mai cunoscute, altele mai puțin, să stârnim curiozitatea nu numai a pasionaților de istorie, ci și a celor care nu au fost încă prinși în mrejele muzei Clio, dar sunt tentați să o facă.

(G.B.)

IANUARIE

Lupta de la Vaslui 10 ianuarie 1475

În a doua jumătate a secolului al XV-lea, Imperiul Otoman ocupase întreaga Peninsulă Balcanică. La 29 mai 1453, sultanul Mehmet al II-lea cucerise ultimul teritoriu al Imperiului Roman de Răsărit, orașul Constantinopol, așezat la intersecția a trei mări (Mediterraneană, Marea Marmara și Marea Neagră) controlând strâmtoarele Bosfor și Dardanele. Prestigiul și puterea turcilor în Europa crescuse enorm. Sultanul se considera urmașul bazileilor bizantini și nutrea, în continuare, planuri de ocupare a centrului și, treptat, apusului continentului. Așa cum corect remarcă istoricul Lucian Boia (oricât ar fi de contestat de mulți pentru tendința de „demitizare” a istoriei

românești din lucrările sale) drumul turcilor spre vestul Europei, nu trecea, totuși, prin Țările Române, ci pe la sudul Dunării. În privința Țării Românești și Moldovei, turcii își doreau mai degrabă liniște în flancul de nord, dar și plata unui tribut substanțial din partea lor, inclusiv, ulterior, aprovizionarea cu grâne a noii capitale, unul dintre cele mai mari orașe ale lumii în acel moment. Există încă foarte multe discuții, de ce otomanii n-au transformat cele două țări românești extracarpatiche în pašalâcuri și au preferat să le supună treptat doar ca state tributare.

În calea otomanilor spre centrul Europei stătea însă foarte puternic fortificata cetate a Belgradului, considerată „cheia Ungariei”. La trei ani după cucerirea Constantinopolului, Mehmet al II-lea pornește o mare expediție prin sudul Dunării, și ajunge la Belgrad în vară. Iancu de Hunedoara, căpitan al armatelor maghiare, strânge o mare oaste recrutată din Ungaria, Transilvania, Polonia, Cehia și Germania pentru a apăra cetatea și a opri înaintarea turcilor. În același timp, îi ceruse lui Vlad Țepeș, care-i era aliat, să apere sudul Transilvaniei. La 4 iulie, Mehmet al II-lea, începe asediul Belgradului. Iancu înfrânge flota turcă aflată pe Dunăre și o obligă să se retragă. În fața rezistenței armatei creștine, Mehmet al II-lea este nevoit să ridice asediul cetății și să se retragă spre Constantinopol. Belgradul avea să fie ocupat de turci abia în secolul următor, de Soliman Magnificul.

În Moldova, Ștefan cel Mare, ajunge pe tron în aprilie 1475, după 25 de ani de lupte interne între unchii săi, fiii lui Alexandru cel Bun, considerat de istorici ca un „Război al Rozelor” moldovenesc. Domnitorul avea, se pare, între 17 și 20 de ani. În momentul venirii sale pe tron, Moldova plătea deja tribut turcilor. În 1456, puțin înainte de asediul Belgradului, domnul Moldovei, unchiul lui Ștefan, Petru Aron adunase la Vaslui boierimea Moldovei, în frunte cu mitropolitul Teoctist și decisese plata unui tribut către Imperiul Otoman de 2000 de ducați venețieni, ca preț al răscumpărării păcii. Mehmet al II-lea a emis atunci un firman care acorda negustorilor de la Cetatea Albă libertatea de a face comerț cu principalele orașe din Imperiu. Era primul tratat moldo-turc.

Primii ani de domnie a lui Ștefan au fost marcați de conflictul cu Matei Corvin și luptele pentru capturarea lui Petru Aron, care fusese asasinul tatălui său, Bogdan al II-lea. Aron a fost învins în lupta de la Orbic, fiind executat pe câmpul de bătaie. În iunie 1473 Ștefan a refuzat să mai plătească tributul către Poartă și a declanșat „războiul de 13 ani” cu turcii.

În noiembrie 1474, sultanul Mehmet al II-lea a trimis în Moldova o expediție de pedeapsă. Armata de circa 120.000 de oșteni, condusă de guvernatorul Rumeliei, Soliman Pașa, a intrat în Țara Românească, unde l-a repus pe tron pe Radu cel Frumos (fratele lui Vlad Țepeș), după care s-a îndreptat spre Moldova. Ștefan cel Mare strânsese 40.000 de luptători la care s-au raliat 5000 de secui și 4000 de poloni. Domnitorul a fost obligat să pustiască totul în cale și să se retragă spre nord, așteptând armata otomană într-un loc mlăștinos, la confluența Racovei cu Bârladul, la un pod înalt, în apropiere de Vaslui. Oastea moldovenească era așezată pe două linii de luptă, iar cavaleria ascunsă în pădure. Bătălia s-a desfășurat pe 10 ianuarie, o zi de iarnă friguroasă și cețoasă. Când atacul turcesc a frânt prima linie a moldovenilor, buciumașii ascunși în luncă au dat semnalul și grosul trupelor otomane s-a îndreptat într-acolo. Turcii au fost înconjurați, atacați din toate părțile și nimiciți. Au început să se retragă spre sud, fiind urmăriți și loviți de oastea moldovenească timp de trei zile. Astfel s-a încheiat această primă mare bătălie a lui Ștefan cel Mare cu turcii, unde domnitorul, cu o armată jumătate cât a invadatorilor, a reușit să obțină victoria, printr-o incontestabilă abilitate strategică.

Lucrurile, din păcate nu s-au terminat aici. După Vaslui Ștefan a trimis o scrisoare circulară tuturor monarhilor importanți ai Europei în care menționa: „Am mers împotriva dușmanilor creștinătății, i-am biruit și i-am călcat în picioare! Dar, nu peste multă vreme, sultanul va veni împotriva noastră și dacă această poartă a Creștinătății, care este țara noastră, va fi pierdută, atunci toată creștinătatea va fi în mare primejdie!”

Și, din păcate, așa s-a și întâmplat. La 13 mai 1476. Sultanul Mehmet al II-lea însuși, a pornit de la Edirne (Adrianopol) în fruntea unei armate de circa 150.000 de oameni să atace Moldova. În Iunie, țara a fost invadată de tătari, aliații turcilor. Pe 26 iulie Ștefan înfruntă armata otomană pe platoul împădurit de la Valea Albă-Războieni, având doar o mică oaste de 20.000 de oameni. Au fost copleșiți de numărul foarte mare al dușmanilor. Bătălia a fost foarte sângeroasă și floarea boierimii moldovene a pierit în luptă. Ștefan s-a retras spre nord, iar Mehmet, după ce a încercat, fără succes, să ocupe Suceava, s-a retras și el, la aflarea veștii că o armată maghiară a regelui Matias Corvin a pornit în ajutorul Moldovei.

Luptele cu turcii au continuat până în 1486, când Ștefan a fost obligat să încheie pacea și să accepte plata unui tribut de 4000 de ducați anual.

FEBRUARIE

11 februarie 1866-Abdicarea forțată a lui Alexandru Ioan Cuza

Dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza, la 24 ianuarie 1859, a fost un act de o extraordinară abilitate diplomatică a clasei politice din acel moment. De aceea, înainte de a intra în subiect, aș vrea să comentez puțin faptul că în România s-a generalizat de câțeva vreme sintagma „Mica Unire”, în comparație cu „Marea Unire” din 1918. Ori, termenul mi se pare, cel puțin, peiorativ! Unirea Transilvaniei, Bucovinei și Basarabiei cu Regatul României în 1918, a fost, în principal, rezultatul unei conjuncturi internaționale fericite. Asta fără să

minimalizăm, desigur, rolul esențial al oamenilor politici atât din România cât și din teritoriile care s-au unit atunci cu ea. În 1859 s-a întâmplat însă altceva. Convenția de la Paris, încheiată cu un an în urmă de cele 7 puteri garante, aproba o unire parțială a Principatelor, cu doi domni, două capitale, două guverne și o comisie centrală la Focșani. Clasa politică din acel moment, care făcuse revoluția de la 1848 și pentru care unirea era un deziderat major, a găsit însă o „chichiță”, o scăpare, de care a profitat. În textul Convenției nu se menționa că domnul ales într-una din țări, nu putea fi ales și în cealaltă. Astfel, la 24 ianuarie, partida unionistă, majoritară în Camera de la București, a propus alegerea ca domn al Țării Românești a lui Alexandru Ioan Cuza, care fusese ales domn la Iași pe 5 ianuarie! Astfel marile puteri au fost puse în fața faptului împlinit și unirea personală, inițial, a devenit efectivă după trei ani, când s-au unificat guvernele și s-a stabilit o capitală unică, la București.

Este adevărat, Cuza a promis că nu va domni mai mult de șapte ani, cât fusese prevăzut pentru domniile regulamentare dinaintea lui. Când Unirea a fost definitivă și recunoscută pe plan internațional, el a început o serie de reforme esențiale pentru modernizarea țării: învățământ primar obligatoriu, secularizarea averilor mănăstirești, codul civil, unificarea sistemului de măsuri și greutăți, înființarea universităților de la Iași și București, ca să nu le menționez decât pe cele mai importante.

Rămânea însă o problemă esențială care era nerezolvată: problema țărănească. În acel moment aproape 90% din populația țării trăia în mediul rural, în condiții aproape medievale. Eliberați din iobăgie, de la mijlocul secolului al XVIII-lea, țărani români erau, în cea mai mare parte, lipsiți de pământ și de utilaje agricole minime și obligați să lucreze pe latifundiile boieresti. Se impunea deci o reformă agrară. Când a propus-o, însă, Cuza s-a izbit de opoziția marii boierime conservatoare. Soluția a fost atunci extrem de dură și de contestată: în mai 1864, domnitorul a dat practic o lovitură de stat, dizolvând Adunarea și impunând cu ajutorul lui Mihail Kogălniceanu reforma agrară. Ea a fost, însă, din păcate, prost și insuficient aplicată, ceea ce a dus după aproape 50 de ani la cea mai mare ridicare a țăranimii din secolul al XX-lea în Europa, răscoala din 1907! Putem spune, din păcate, că adevărata emancipare a țăranilor români (din vechiul regat, pentru că în fostele teritorii austro-ungare situația era diferită) a avut loc abia odată cu reforma agrară liberală din 1921!

Revenind la situația lui Cuza, lovitură de stat de la 1864, a nemulțumit, pe de-o parte, boierimea conservatoare care considera reforma prea radicală, pe de altă parte pe liberali, care considerau în general reformele domnitorului prea ezitante. Pe de altă parte, exista dorința, exprimată înaintea Unirii, de divanurile ad hoc, în 1857, de aducere pe tron a unui prinț străin (dintr-o țară nevecină cu România!) care să excludă luptele interne pentru tron. S-a încheiat astfel ceea ce s-a numit „monstruoasa coaliție”, între liberali și conservatori, hotărâtă să ducă la înlăturarea lui Cuza de pe tron.

Pe de altă parte, domnitorul avea deja doi băieți din flori, Alexandru și Dimitrie, făcuți cu amanta „en titre” Maria Obrenovici, pe care-i legitimase, obligând-o pe doamna Elena să-i adopte și să-i crească la curte. A apărut astfel și temerea că Alexandru Ioan Cuza, nu numai că nu avea de gând să renunțe la tron, ci chiar intenționa să fondeze o dinastie.

Complotul pentru detronarea lui, avea toate datele unui complot masonic, sau de tipul comploturilor carbonarilor italieni. Întâlniri secrete, case conspirative, atacuri în presă etc. Capii conspirației erau liberalii C.A. Rosetti și I.C. Brătianu, amândoi pașoptiști și amândoi francmasoni. (chit că, ulterior, Brătianu le-a interzis, pur și simplu, fiilor lui să intre în masonerie!). Cât despre apartenența lui Cuza la această organizație atât de puternică în epocă, nu e nimic sigur. Cel puțin, regretatul academician Dan Berindei, unul dintre cei mai competenți istorici moderniști, spunea că l-a căutat pe domnitor în listele tuturor lojilor masonice importante din acea perioadă, începând cu „Steaua Dunării” și nu l-a găsit.

Complotiștii s-au asigurat mai întâi de fidelitatea (de fapt trădarea față de domnitor) a unei părți importante a armatei, mai ales a gărzii palatului. În dimineața de 11 februarie 1866, la ora 5, a pătruns în palat un grup format din colonelul Nicolae Haralambie, Colonelul Călinescu, colonelul Cretzulescu, maiorul Dimitrie Lecca, căpitanul Pillat, căpitanul Anton Berindei, căpitanul Costescu și căpitanul Alexandru Candiano Popescu. Domnitorul se afla în dormitorul său personal, alături de Maria Obrenovici, care, la intrarea complotiștilor în cameră, a fost scoasă pe o ușă laterală. Speriat, Cuza a întrebat, în primul moment, dacă-l vor ucide. Complotiștii l-au asigurat că viața nu-i va fi pusă în pericol. I-au pus în față actul de abdicare, iar spatele colonelului Anton Berindei i-a servit ca „suport” pentru semnătură. A fost scos din palat și dus într-o casă conspirativă a complotiștilor, din București. Seara a fost readus la palat pentru a-și lua la revedere de la doamna Elena și cei doi băieți. După care, în dimineața următoare, cu bagajele făcute, a fost pus într-o trăsură și escortat până la Predeal, unde era granița cu Austria. (Austro-Ungaria avea să se proclame un an mai târziu). La despărțire a spus doar: „Să-i dea Dumnezeu Țării să-i fie mai bine fără mine, decât cu mine!”.

După abdicarea lui Cuza, locotenența domnească a propus întâi tronul prințului Filip de Flandra, fratele regelui Leopold al II-lea al Belgiei, dar acesta a refuzat. Brătianu a început apoi negocieri pentru aducerea unui alt principe străin și la propunerea lui Napoleon al III-lea (care-l susținuse și pe Cuza), s-a ajuns la Carol de Hohenzollern Sigmaringen, care a depus jurământul ca domnitor sub numele de Carol I, la 10 mai 1866.

După ce a stat o perioadă la Paris și Florența, Alexandru Ioan Cuza s-a stabilit în Germania, la Heidelberg,

unde a murit în 1873. S-a stins din viață la numai 53 de ani (era născut în 1820) în urma unei boli pulmonare. Trupul i-a fost adus în țară și înmormântat, inițial, în curtea bisericii castelului de la Ruginoasa, reședința sa favorită. Osemintele i-au fost apoi mutate în biserica „Trei Ierarhi” din Iași.

Băieții lui Cuza au avut un destin tragic. Cel mai mic, Dimitrie, a fost trimis la studii la Paris, după care s-a întors la Ruginoasa, unde locuia mama sa adoptivă, Doamna Elena Cuza. Acolo a avut, se pare, o aventură cu o slujnică de la palat, care fiind descoperită, a fost alungată. Se pare că a urmat un conflict între Dimitrie și mama sa vitregă, iar fiul cel mic al lui Cuza a hotărât să se sinucidă. A fost găsit împușcat în camera sa de la palat, în 1888.

Fiul cel mare al domnitorului, Alexandru, era o fire flegmatică, lipsită de voința și ambiția tatălui său. Se născuse cu o malformație congenitală la inimă. S-a căsătorit cu prințesa Maria Moruzi și au plecat în vacanță de nuntă în Spania, unde Alexandru a murit subit de inimă, la un an după fratele său. Văduva sa, Maria Moruzi a avut o aventură, urmată de o scurtă căsătorie cu viitorul on politic Ion I.C. (Ionel) Brătianu, din care s-a născut viitorul istoric Gheorghe Brătianu. Divorțul, după nașterea copilului, a fost foarte rapid, la cererea expresă a cneazului Moruzi, tatăl Mariei, care a considerat că nora lui vodă Cuza nu se poate căsători cu fiul celui care l-a detronat... Gheorghe Brătianu a fost întemnițat de regimul comunist, în 1948, la Sighet, unde a fost ucis bestial, chiar de ziua lui onomastică, în 1953...

Acesta a fost destinul nefericit al omului care a pus bazele României moderne și al familiei sale.

MARTIE

Instalarea guvernului Dr. Petru Groza – 6 martie 1945

După actul de la 23 August, când regele Mihai I a dat o lovitură de stat, înlăturându-l de la putere pe mareșalul Ion Antonescu și întorcând armele împotriva Germaniei, nimeni nu știa ce avea să urmeze. Aflat 20 de ani în ilegalitate, cu o parte din lideri în închisori și alții refugiați în U.R.S.S., Partidul Comunist Român era foarte puțin cunoscut în opinia publică, care nu-i dădea prea mare importanță. Se știa că comuniștii participaseră la lovitura de stat la cererea sovieticilor și intraseră în guvern, cu singurul membru mai vizibil din conducerea partidului, Lucrețiu Pătrășcanu, dealtfel un intelectual apropiat și de cercuri necomuniste din București.

Armata sovietică a intrat în capitala, complet eliberată de germani, la 30 august. Rușii nu s-au purtat însă ca aliați, ceea ce erau acum de facto, ci mai degrabă ca dușmani și cuceritori. Cel puțin până la încheierea oficială a armistițiului, la 12 septembrie, abuzurile de tot felul ale soldaților sovietici, n-au conținut, de la jafuri, până la violuri și terorizarea efectivă a populației. Românii continuau însă să fie optimiști. Nu se vorbea încă de intrarea țării într-o sferă de influență sovietică. Iată însă, că între 9 și 17 septembrie au avut loc la Moscova convorbiri între Churchill și Stalin, în care s-au stabilit „procentajele” influenței sovietice și britanice (occidentale) în Europa de est, pentru România influența sovietică fiind stabilită la 90%! Din acel moment (și chiar până azi) cercurile democratice românești l-au blamat pe primul ministru britanic, pentru că ne-a „vândut” rușilor. Făcând o analiză mai atentă, trebuie să remarcăm câteva lucruri. Churchill făcuse imens pentru salvarea Marii Britanii de o invazie germană și armatele britanică și canadiană făcuseră și făceau încă un efort la fel de mare pentru eliberarea vestului Europei. Churchill apăra, în primul rând interesele Imperiului Britanic (care încă exista). Este adevărat, la începutul lui 1944, conștient de faptul că o înaintare a sovieticilor spre est avea să ducă la ocuparea estului Europei și Balcanilor, îi propusese lui Roosevelt, președintele S.U.A, varianta unei debarcări în Marea Neagră, dar acesta refuzase. La Moscova, Stalin îl lăsase oarecum pe primul ministru britanic, să aleagă ca zonă de influență între România și Grecia. Churchill a ales Grecia din motive lesne de înțeles. Era un punct strategic extrem de important pentru britanici pe coasta de nord a Mediteranei, în condițiile în care englezii aveau încă protectorate pe coasta de sud (Palestina și Egiptul), iar venirea unei puteri comuniste la Atena, le-ar fi încurcat foarte tare planurile strategice. Alegerea lui Churchill a fost însă profund nefericită pentru comuniștii greci, care sperau să ia puterea cu ajutorul sovieticilor, iar după încheierea războiului aceștia au declanșat chiar un război civil. Pe de altă parte, Churchill nu s-a considerat obligat moral față de România, care, în fond, dusese un război de patru ani, nu doar împotriva U.R.S.S., ci și a aliaților ei.

La 24 februarie 1945 a avut loc la București o mare demonstrație împotriva guvernului condus de generalul Nicolae Rădescu, organizată de Frontul Național Democrat, condus de Vasile Luca, din care făceau parte Partidul Comunist și formațiunile cripto-comuniste din jurul său, inclusiv o parte a Partidului Social Democrat (aripa Voitec) care se va uni ulterior cu P.C.R. formând Partidul Muncitoresc Român. În Piața Palatului, agenți provocatori au tras asupra mulțimii din blocurile învecinate, în timp ce armata a ripostat cu foc în încercarea manifestanților de a ocupa prin forță Ministerul de Interne. (Clădirea de atunci și de acum a acestui minister a adăpostit în perioada comunistă Comitetul Central al P.C.R.). Au fost ucise opt persoane cu gloanțe care nu se aflau în dotarea forțelor de ordine ale armatei române. În cursul serii, generalul Rădescu, denunța, într-o alocuțiune radiodifuzată, uneltirile lui Vasile Luca și ale Anei Pauker pentru răsturnarea ordinii de stat.

La 24 februarie a sosit, pentru a doua oară, la București Andrei Ianuarievici Vîșinski, fost procuror în procesele mării epurări din anii 30, în acel moment ministru adjunct de externe al U.R.S.S. Vîșinski a cerut, în

aceeași seară, o audiență regelui. În această primă întrevvedere, desfășurată în limitele protocolului diplomatic, mesagerul sovietic i-a citit suveranului un „comunicat al guvernului de la Moscova”, în care ideea de bază era că guvernul Rădescu trebuia schimbat, pentru a se îndeplini „voința poporului”. În ziua următoare, după ce regele avusese o întrevvedere cu Rădescu, discutând despre formarea unui nou guvern, emisarul sovietic a cerut o nouă audiență. De a această dată Vișinski a fost direct mitocan și violent. A declarat că guvernul Rădescu este unul „fascist” și trebuie înlocuit imediat! Ministrul adjunct de externe al U.R.S.S. a bătut puternic cu pumnul în masă și a plecat, trântind ușa într-un asemenea hal, încât a căzut tencuiala de pe perete!

Între timp, un supliment de trupe NKVD a sosit în București. Forțat de presiunile sovieticilor și fără să aibă sprijinul americanilor și englezilor din comisia aliată de control, regele Mihai a fost nevoit să demită guvernul Rădescu și să numească unul nou condus de Dr. Petru Groza.

„Tovarăș de drum” al Partidului Comunist, din care n-a făcut niciodată parte, Groza fusese membru al Partidului Național Român din Transilvania și semnase declarația de Unire de la Alba Iulia din 1918. În perioada interbelică era unul dintre cei mai bogați oameni din Ardeal. Deținea bănci și nenumărate proprietăți agricole. Locuia la Deva, într-o vilă elegantă, modernistă, proiectată de arhitectul Horia Creangă și avea o casă de vară la Băcia, în stil neoromânesc ridicată după proiectul arhitectului Petre Antonescu. Un conflict personal cu Luliu Maniu îl făcuse să demisioneze din P.N.R., după care a fondat „Frontul Plugarilor”, formațiune de stânga, care, după 23 august, a intrat în Frontul Național Democrat, alături de comuniști. Groza avea să dețină portofoliul de prim ministru până în 1952. Când a ieșit din politică, a declarat: „sunt primul prim ministru care a intrat în politică bogat și a ieșit sărac!” În guvernul Groza P.C.R. avea opt ministere: Justiția, cu Lucrețiu Pătrășcanu, Comunicațiile, cu Gheorghe Gheorghiu Dej, Afacerile Interne, cu Teohari Georgescu, Agricultură, cu Romulus Zăroni, Ministerul Muncii cu Lothar Rădăceanu (socialist din aripa pro P.C.R. a P.S.D.), Ministerul Educației, cu Ștefan Voitec (tot socialist pro P.C.R.), Apărarea cu Constantin Vasiliu Rășcanu și Ministerul Propagandei cu Petre Constantinescu Iași, membru fondator al P.C.R. Ion Gheorghe Maurer apare pentru prima dată, ca secretar de stat în Ministerul Comunicațiilor. Cea mai mare victorie a comuniștilor era, însă, preluarea Ministerului de Interne. Subsecretar de stat la același minister de la 23 august, Teohari Georgescu s-a ocupat de infiltrarea și „comunizarea” Siguranței, Jandarmeriei și Serviciului Special de Informații. Numirea sa ca ministru de interne în primul guvern Groza, n-a fost decât o răsplată pentru serviciile aduse deja partidului.

Un personaj esențial al primului guvern Groza a fost liberalul Gheorghe Tătărăscu. Fost prim ministru al lui Carol al II-lea, era printre pușinii oameni politici din partidele istorice care acceptaseră că România intrase sub influența sovietică. A intrat în guvernul Groza ca vice prim ministru și ministru de externe. Acuzat de oportunism, Tătărăscu a fost apărat, după 90, de diverse personalități, între care Alexandru Paleologu, care a justificat că „Guță” Tătărăscu, cum i se spunea în particular, nu s-a băgat în guvern decât ca să „salveze ce se mai putea salva”. Pe de altă parte, comuniștii români și sovieticii mai doreau să păstreze aparențele! Tătărăscu a condus delegația română la tratativele de pace de la Paris din 1947. În toamna aceluiași an, în urma unui memoriu care a nemulțumit conducerea P.C.R., a fost demis și înlocuit, la scurt timp, cu Ana Pauker. A fost arestat și încarcerat împreună cu toți ceilalți demnitari interbelici, în noaptea de 5 spre 6 mai 1950. A fost scos din închisoarea de la Sighet în decembrie același an, dar a rămas închis la securitate, până ce a semnat un document incriminator, pe care Gheorghiu Dej îl dorea de la el, în procesul Pătrășcanu.

La scurt timp după instalare, guvernul Groza a realizat două lucruri esențiale. Pe 13 martie au avut loc la Cluj, în prezența regelui Mihai, a primului ministru și a lui Vișinski ceremoniile restabilirii administrației românești în Transilvania de nord. La 23 martie 1945, s-a legiferat reforma agrară. Peste 900.000 de familii țărănești (dintre care 400.000 fără pământ) au fost împrăștiate cu peste 1.100.000 de hectare, fiecărei familii revenindu-i 1, 1ha. (la reforma din 1921, țăranii primiseră în medie 4, 3 hectare de familie). Satisfacția țăranilor împrăștiți nu avea să țină decât patru ani. În martie 1949, P.C.R. avea să treacă la desființarea proprietății țărănești individuale prin colectivizarea agriculturii după modelul colhozurilor sovietice.

A fost guvernul Dr. Petru Groza un guvern comunist, în adevăratul sens al cuvântului? Mulți istorici consideră că nu, dar fără îndoială a fost primul guvern care a pregătit, fără nici un dubiu, comunizarea României. Ultimul act decisiv în acest sens a fost cel de la 30 decembrie 1947, când primul ministru Petru Groza și primul secretar al P.C.R., Gheorghe Gheorghiu Dej, i-au forțat mâna regelui Mihai să abdice și să părăsească țara.

Surse Bibliografice:

Dinu C. Giurescu (coordonator): *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică, București 2003

Costin Scorpan: *Istoria României – Enciclopedie*, Editura Nemira, București 1997

Narcis Dorin Ion, Gheorghe, *Gheorghe Tătărescu și Partidul Național Liberal*, Editura Tritonic 2003.

Laurențiu Ungureanu: *Teohari Georgescu, comunistul care a prescris crimele torționarilor*, articol în revista *Historia*.

Laurențiu Ungureanu, *Din comunism cu dragoste*, articol în revista *Historia*.

Robert Levy, *Gloria și decăderea Anei Pauker*, traducere de Cristina Pupeza și Ioana Gagea, editura Polirom, Iași, 2002.

ALEXANDRU IOAN CUZA

DOMNUL PRIMEI UNIRI

Alexandru Ioan

Istoria poporului român este deosebit de bogată în evenimente și în personalități de o importanță capitală pentru bunul mers al țării. Printre acestea se numără și Alexandru Ioan Cuza, Domnul Primei Uniri, așa cum îi place s-o numească președintele Academiei Române, prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop.

În anul 2022 se împlinesc 202 ani de la nașterea sa, care se cunoaște cu certitudine a fi 20 martie 1820, însă în istoriografia română există mai multe puncte de vedere asupra locului nașterii viitorului domn al Principatelor Române. A. D. Xenopol crede că Al. I. Cuza a văzut lumina zilei la Bârlad, I. G. Valentineanu se pronunță pentru Galați, Lucia Borș pentru Huși, iar N. Corivan lasă problema nerezolvată.

Cuza descinde din familii de boieri moldoveni amintite în documente încă de la 1638. Tatăl său, Ioan Cuza, a ajuns până la rangul de postelnic în vremea domnitorului Ioniță Sandu Sturdza. Stăpâna moșia Barboși, o parte din moșia Deleni, precum și moșia Bujorul. Nu departe de Barboși, în același ținut al Fălciului (azi județul Vaslui), a existat în secolul a XVII-lea, satul Silișteni, baștina unui alt domn al Moldovei, Dimitrie Cantemir. Mama domnului Cuza, Sultana Cozadini, provenea dintr-o familie greco-italiană din Constantinopol, stabilită în Principatele Române. Viitorul domnitor a avut un frate (Dimitrie) și o soră (Sultana).

Primii ani ai copilăriei i-a petrecut la moșia tatălui său de la Barboși, apoi a învățat până în 1831 la pensionul francez Sachetti din Galați și la pensionul francez deschis de Victor Cuenin la Iași, unul dintre ofițerii rămași pe meleagurile moldovenești din armata condusă de Napoleon în campania împotriva Rusiei. Aici a fost coleg cu Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Anastasie Panu și Eugen Alvaz, care-i vor deveni sfetnici apropiați și colaboratori mai târziu, în viața politică. În anul 1834 pleacă la Paris și obține în 1835 bacalaureatul în litere la Sorbona. Se înscrie la medicină, apoi la drept nefinalizând cursurile acestor facultăți. Atras de economie va deveni membru al Societății Economisților din Paris.

Din familie a moștenit energia și dorința de a se remarca, iar școala și prietenii din tinerețe au contribuit în măsură hotărâtoare la canalizarea acestora spre interesul general al societății românești, al românilor din toate provinciile istorice.

În septembrie 1837 revine în țară și, după moda vremii se înrolează cadet pregătindu-se pentru cariera de ofițer. La începutul anului 1840, Cuza demisionează din armată și ocupă funcții importante în administrație și justiție. În 1842, la numai 20 de ani, deține funcția de președinte al Judecătoriei Covurlui (județul Vaslui), funcție în care se dovedește a fi un funcționar competent și corect, urmând cu perseverență respectarea legilor, indiferent de starea socială a celor în cauză și pretinzând același lucru și de la cei aflați în subordinea sa.

La 30 aprilie 1844 s-a căsătorit cu Elena Rosetti, născută la 17 iunie 1825, în Solești, județul Vaslui, care i-a fost tot timpul o soție devotată și iubitoare, i-a stat alături până la moarte și rămâne credincioasă amintirii soțului ei și după moartea acestuia. Este fiica postelnicului lordache Rosetti și a Catincăi, născută Sturza.

Anul 1846 reprezintă un moment de cotitură spre revoluție a acțiunilor patrioților din Țările Române. Al. I. Cuza se află în toial mișcărilor sociale și se dedică trup și suflet activității revoluționare care începuse să ia amploare în Moldova.

Odată cu izbucnirea Revoluției de la 1848, Cuza s-a alăturat tinerilor moldoveni participanți la Adunarea de la Hotelul Petersburg din Iași (27 martie 1848), unde a fost redactat primul document programatic al revoluției române pașoptiste, *Petiția – Proclamație*. Arestat din ordinul domnitorului Mihail Sturdza, a reușit să scape de sub escortă, la Galați, împreună cu alți revoluționari. S-a refugiat în Transilvania, unde a participat la Adunarea de la Blaj din mai 1848, apoi în Bucovina și mai târziu la Viena, Paris și Constantinopol.

La instaurarea noului domn moldovean Grigore Ghica (1849-1856), Cuza a primit funcția de președinte al Judecătorei Covurlui, rămânând în acest post până în 1851, an în care a ocupat, pentru scurt timp, poziția de director al Ministerului de Interne al Moldovei.

În 1856 a fost numit pârcălab de Galați, a fost integrat în armată și avansat la gradul de maior în 1857. În același an a demisionat din postul de pârcălab în semn de protest față de încercarea caimacamului (loctiitorului domnesc) Nicolae Vogoride de a falsifica rezultatele alegerilor pentru Adunarea ad-hoc a Moldovei. Gestul său i-a adus un imens prestigiu în rândul mișcării politice unioniste, confirmând încă o dată imaginea de cinste și corectitudine pe care o căpătase deja. Odată cu refacerea alegerilor, a fost ales în Adunarea ad-hoc din Moldova ca deputat de Galați (1857). Un an mai târziu a fost înaintat la gradul de colonel, comandant al armatei Moldovei.

În ajunul alegerii sale ca domnitor, Alexandru Ioan Cuza este o personalitate notorie, remarcându-se ca un patriot cu idei înaintate, un luptător activ pentru unire, un bun cunoscător al problemelor administrative, judecătorești și militare, de aceea susținerea candidaturii sale în înalta funcție de domnitor al Moldovei de către Partida națională a apărut contemporanilor pe deplin îndreptățită.

La 5 ianuarie 1859, Alexandru Ioan Cuza proclamat unic candidat al Partidei unioniste la tronul Moldovei, era ales domnitor, cu unanimitatea voturilor deputaților din Adunarea electivă. La 24 ianuarie 1859, după dezbateri furtunoase, la sugestia deputatului Vasile Boerescu, Cuza a fost ales și domnitor al Țării Românești de către Adunarea electivă a acesteia. Prin dubla sa alegere în funcția de domnitor se realizase pasul decisiv către unirea celor două Principate. Evenimentul a produs un entuziasm fără precedent în rândul populației române, atât din Moldova și Țara Românească, dar și din Transilvania. Cuza nu a fost numit, ci ales și, încă în unanimitate în ambele țări.

Atmosfera prilejuită de sosirea lui Cuza la București, la 24 ianuarie 1859, este descrisă într-o scrisoare trimisă de D. A. Sturdza lui V. Alecsandri: „Rezultatul întregii acestei călătorii este că toți românii din cele două Principate se vor lăsa mai curând tăiați în bucăți decât să revie la vechea stare de lucruri (...). La București, de pildă, el e omul cel mai popular. N-am văzut nicio dată salutându-se un suveran cu mai multă dragoste și serbări publice ca în această primă capitală a României”. Jacques Poumaz, consulul general al Belgiei la București consemna: „Domnitorul în vârstă de doar 38 de ani, este zvelt, blond, cu privire pătrunzătoare, distins în manierele sale, el posedă un fel de a fi original, plăcut și serios în același timp. Este un soldat magnific, purtând cu grație uniforma; vorbește italiana și franceza cu multă acuratețe. Om al ordinii, energic, a făcut asupra tuturor o excelentă impresie... Prințul Cuza este un bărbat cum nu există altul în Principate, care vrea fericirea țării sale. Hotărât, fără exaltare însă, modest și dezinteresat, chibzuiește cu înțelepciune... Toată lumea este de acord asupra calităților eminente cu care este înzestrat noul domnitor.”

Primii ani ai domniei lui Cuza au fost dedicați obținerii recunoașterii din partea marilor puteri a dublei sale alegeri ca domnitor al Principatelor Unite și a unificării depline a acestora. În septembrie 1859 a fost acceptată dubla alegere și domnitorul a obținut firmanul de investitură din partea sultanului. Unificarea deplină a instituțiilor și legislației a fost recunoscută de marile puteri în decembrie 1861, ceea ce a permis instaurarea, din ianuarie 1862, a guvernului unic și a Parlamentului unic la București.

Imediat după alegerea lui Cuza ca domnitor în cele două țări române, încep a se crea în principalele centre ale țării instituții de cultură și instituții de învățământ mediu, urmând ca în anul următor, 1860, să se creeze primele instituții de învățământ superior. La 26 octombrie 1860 a fost fondată Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și inaugurată în prezența domnitorului. Universitatea este continuatoarea simbolică a vechii Academii din Iași, înființată de Vasile Lupu, în 1642. În mod direct, ea se trage din Academia Mihăileană, creată la 1834 de Mihail Sturza. La înființare avea trei facultăți: drept, filosofie (litere) și teologie. Fiind cea mai veche Universitate din România, este o instituție de învățământ superior cu tradiție și în același timp o universitate modernă care, prin realizările înfăptuite în plan educațional și științific, a căpătat recunoaștere, atât pe plan național cât și internațional.

Îndată după deschiderea Universității din Iași, se deschid și porțile Conservatorului de muzică care îl are ca director și profesor de vioară și violoncel pe Francisc Caudella.

La 24 decembrie 1861, deși cele două Principate Unite se aflau încă sub suzeranitatea otomană, Alexandru Ioan Cuza declară existența statului România cu capitala la București, iar în anul 1862 se stabilesc înțelegeri și legături telegrafice cu Austria, el fiind recunoscut Domnul al Principatelor Române Unite, cu denumirea de România.

Organizarea internă și modernizarea statului român au fost obiective majore ale domniei lui Cuza. Politica

externă a domnitorului a fost îndreptată către consolidarea pe plan internațional a unirii, menținerea unor relații pașnice cu Imperiul Otoman, deschiderea primelor agenții diplomatice ale Principatelor (Belgrad, 1863). În același an Alexandru Ioan Cuza formează un singur guvern sub conducerea lui Mihail Kogălniceanu. Marile reforme înfăptuite după 1862 au fost realizate de domnitor mai ales cu sprijinul lui Mihail Kogălniceanu (prim-ministru între anii 1863 și 1865) și al altor colaboratori ai săi de orientare politică liberală moderată ori conservatoare-moderată. Noul guvern prezintă Adunării și realizează proiectul legii privind secularizarea averilor mănăstirești, lege prin care s-a dat o lovitură puternică feudalismului. În acest an naționalizează poșta și telegraful de capitalul grec. Reforma agrară a fost una dintre cele mai importante realizări ale lui Cuza. Majoritatea parlamentarilor erau conservatori, astfel încât nu putea fi votată nicio lege care să participe la procesul de modernizare a României. Pentru impunerea reformei agrare și desființarea iobăgiei a fost necesară efectuarea loviturii de stat de la 2 mai 1864, moment în care domnitorul a dizolvat prin decret puterea legislativă – Adunarea obștească, ostilă proiectului guvernamental al legii rurale. Reforma agrară din 1864, a cărei aplicare s-a încheiat în linii mari în 1865, a satisfăcut în parte dorința de pământ a țăranilor, a desființat servituțile și relațiile feudale, dând un impuls însemnat dezvoltării capitalismului. De asemenea, se supune poporului spre aprobare prin plebiscit a Statutului Dezvoltator al Convenției de la Paris, noua lege cu rol de Constituție a Principatelor și o nouă lege electorală. Evenimentele din mai 1864 ca și constituirea Consiliului de Stat (instituție care elabora legi și se afla sub directă sa conducere) au marcat instaurarea domniei autoritare a lui Cuza.

Tot în acest an se înființează Univesitatea și se creează Școala de arte frumoase din București, la conducerea căreia este desemnat Theodor Aman și se realizează, în premieră, o Școală de medicină veterinară. Prin adoptarea, în 1864 a Legii instrucțiunii publice, învățământul primar devenea obligatoriu și gratuit. Printre reformele și deciziile importante ale domniei lui Cuza s-au mai numărat: adoptarea Codului penal (inspirat din codurile penale francez și prusac), a Codului civil (după modelul francez și italian), întemeierea în 1864 a Casei de Economii și Consemnațiuni.

Nu există domeniu de activitate economică, social-politică, culturală, administrativă, militară din țară, în care Cuza să nu fi adus îmbunătățiri și înnoiri organizatorice pe baza noilor cerințe ale epocii moderne.

De-a lungul domniei, împotriva lui Alexandru Ioan Cuza s-a format o opoziție politică din liberal-radicali și conservatori. Pozițiile acestora s-au întărit mai ales după lovitură de stat din 1864 și pe măsură ce caracterul autoritar al domniei lui Cuza devenea tot mai evident.

Militând pentru îndeplinirea până la capăt a cererilor Adunărilor ad-hoc ale Principatelor, întrunite în 1857, și în special a celei referitoare la instaurarea pe tron a unui principe străin, opoziția anticuzistă a pregătit din 1865 înlăturarea domnitorului. I se reproșau starea financiară și economică grea a Principatelor, instituirea unei camarile domnești (în frunte cu Cezar Librecht) care influența și controla deciziile lui Cuza, politica autoritară în raport cu forțele politice interne, dar și viața personală dominată de legătura extraconjugală avută cu Maria Obrenovici, văduva prințului sârb Efrem Obrenovici.

În urma acțiunii organizate de gruparea anticuzistă, din care făceau parte foști lideri ai generației pașoptiste ca I. C. Brătianu, C. A. Rosetti, I. Ghica, în dimineața zilei de 11 februarie 1866, domnitorul Alexandru Ioan Cuza a fost silit să semneze actul abdicării sale.

La 13 februarie 1866, Cuza a părăsit Capitala, îndreptându-se spre Brașov. Rămân memorabile cuvintele sale, rostite la Palatul Cotroceni, înaintea plecării: „Să dea Dumnezeu să-i meargă țării mai bine fără mine decât cu mine. Să trăiască România!”

După o scurtă ședere la Viena, s-a îndreptat spre Milano, apoi spre Paris. Va locui între anii 1867 și 1872 la Döbling, lângă Viena, apoi la Florența.

După o ședere de mai bine de un an în străinătate, Cuza a dorit să se întoarcă în țară și să trăiască precum un simplu cetățean, la Ruginoasa. Regele Carol I îi refuză fostului domnitor dreptul de a se reîntoarce în țară. I-a fost refuzată și dorința de a i se restitui corespondența și arhiva sa personală.

La 15 mai 1873, s-a stins din viață, departe de țară, la Heidelberg, în Germania, unul din cei mai mari fii ai neamului, unul dintre cei care contribuise la înălțarea și întărirea patriei, la ridicarea și luminarea poporului. Rămășițele sale pământești au fost înhumate inițial pe domeniul său de la Ruginoasa, iar în timpul celui de-al doilea război mondial au fost strămutate în Biserica Trei Ierarhi de la Iași.

Alexandru Ioan Cuza este primul domnitor al Principatelor Unite (1859-1862) și al statului național România (1862-1866). Domnul Unirii, al secularizării averilor mănăstirești, al desființării clăcii, al împrumutării țăranilor, al dreptului lărgit la vot, al dreptului la învățătură a fost reprezentativ pentru aspirațiile societății românești din acea vreme. Sub domnia sa s-au pus bazele dezvoltării moderne a națiunii române din punct de vedere economic, social, politic și cultural. Relativ tânărul militar de carieră, pe care mulți l-au subestimat la începuturi, s-a dovedit a fi un talentat conducător, politician, diplomat, vizionar, executant remarcabil al unor proiecte și vise seculare ale românilor. Cuza a intrat în istorie ca o figură de domnitor progresist.

Cristina BALAJ MIHAI

Canada

Între mângâiere și uitare dialectul istroromân

Intervi realizat cu domnul Ionuț Geană,
conferențiar universitar la Universitatea București

L-am cunoscut pe Ionuț Geană prin intermediul internetului, mai precis datorită unei reclame referitoare la o conferință despre dialectul românesc din peninsula Istria, o perlă în coroana limbii noastre, dar prea puțin cunoscută și admirată de către marele public. Fiind o persoană jovială, a acceptat cu ușurință un interviu despre una dintre pasiunile și preocupările sale: dialectul istroromân. Ionuț Geană este nu numai specialist în limba română, dar și bun cunoscător al limbilor engleză, franceză spaniolă și chiar... suedeză. A fost bursier Fulbright (la New York) și lector de limba română la Universitatea de Stat din Arizona.

1. Este dialectul istroromân un dialect „uitat” al limbii române?

Ca lingvist, susțin cu tărie că acest dialect istoric divergent nu este (și nici nu va fi prea curând) uitat, dată fiind importanța istroromânei din cel puțin două perspective: în ansamblul lingvisticii romanice și românești, pe de o parte, și ca fenomen de limbi în contact, pe de altă parte. Cursurile de dialectologie română, unde există, nu mai au amploarea din trecut, însă absolvenții de Litere (precum și publicul larg) au conștiința existenței celor patru dialecte istorice: dacoromâna, aromâna, meglenoromâna și istroromâna.

2. Există voci care susțin că dialectul istroromân, la fel ca și cel macedoromân (aromân), ar fi limbi diferite. Ce le răspundeți?

În lucrările clasice de dialectologie românească, dacoromâna, aromâna, meglenoromâna și istroromâna sunt dialecte istorice. Personal, îi invit pe toți cei interesați să citească bibliografia de specialitate română și străină și să-și facă singuri o părere. Sunt mai multe criterii de departajare, iar disputa limbă-dialect nu este nouă (și nu discutăm doar de variațiile pe care le-ați invocat).

3. Câți vorbitori mai sunt azi?

Conform Atlasului UNESCO privind limbile pe cale de dispariție, istroromâna ar mai avea aproximativ 300 de vorbitori. Din cercetările de teren pe care le-am efectuat, estimăm că numărul de vorbitori din satele și cătunele croate nu ar depăși 100-150, dintre care mulți sunt deja la sau spre vârsta senectuții. Ce este cert e că numărul vorbitori este din ce în ce mai mic de la un an la altul, iar eforturile de revitalizare, deși există, nu reușesc să contracareze această scădere.

4. Ați fost pe teren, cât de ușor sau de greu a fost să vă înțelegeți cu cei care încă mai vorbesc acest dialect?

Gradul de interinteligibilitate este, din punctul meu de vedere, unul foarte scăzut, chiar și pentru

cineva instruit. Cineva din București cu cineva din Jaiän, de exemplu, nu cred că s-ar înțelege dincolo de structurile/întrebările de bază (*Bună ziua!/Bună zi!, Ce faci?/Cum ști?, La revedere!/Na rem vedę*). Din păcate, nu am decât cunoștințe minime de croată, dar am reușit să învăț singur un vocabular istroromân de bază, iar cu bunăvoință, mimică, gestică și... *bur vir* („vin bun”), ne-am înțeles. Prima oară m-am deplasat în Istria, Croația, în vara lui 2016 (în cadrul altui proiect). Apoi, în perioada februarie-iulie 2018 am fost bursier Fulbright la New York, unde am făcut cercetări asupra comunității de istroromâni plecați din Istria înainte, în timpul și după Al Doilea Război Mondial, iar în vara lui 2021 m-am deplasat în satele unde se mai vorbește istroromâna din Istria, Croația, cu echipa pe care o coordonez în cadrul unui proiect cu finanțare de la UEFISCDI.

5. Vă rog să ne încântați cu niște versuri, expresii în istroromână...

Trebuie spus că nu există o cultură a creației în istroromână. Exemplele de proverbe, zicători, basme au fost culese de-a lungul timpului de cercetători. Chiar dacă informatorii cu care am discutat nu au fost foarte generoși din acest punct de vedere, vă ofer câteva exemple din bibliografie (Josif Popovici, *Dialectele române din Istria, partea a doua (Texte și glosar*, Halle A. D. S, 1909): Bâte fieru pira-i căd (Bate fierul cât e cald), Mai bur ie âstez ovu nego măre gal'ira (Mai bun e azi oul decât mâine găina), Nu-ț pure năsu, iuve nu-ț cuheŭ ola (Nu-ți băga nasul unde nu-ți fierbe oala). Sau din Andrei Glavina și Const. Diculescu, *Calindariu lu Rumeri din Istrie* (Ștampa Gutenberg, Joseph Göbl, București, 1905): Când un narod cunoște limba sea, e șă cași când rea vea în marea cluciu lu se părjun (Când un popor își cunoaște limba e ca și când ar avea cheia de la pușcărie).

Și vă mai pun la dispoziție câteva versuri pe care mi le-a furnizat domnul Emil Petru Rațiu (care, la rândul-i, la avea de la bunul său prieten, Boris Doričić lu Ovčarić). Transpunerea în dacoromână îi aparține lui Emil Petru Rațiu:

GLIEVARIȚA (istroromână)
Zelenea-se prin tuoț cuodri ioarba
Feata meaje â ro chiclie oaba
Puorta â merinda în plasița
A lu ceoia ce-i la gliearița.

CĂRBUNĂRIA (dacoromână)
Înverzește prin toți codrii iarba
Fata merge într-o fustă albă
Poartă merinde în plasă
Tatei ce-i la cărbunărie.

6. Domnul Emil Rațiu a fost un susținător energetic al dialectului istroromân. Are „urmași”?

Cultura enciclopedică și dragostea pe care domnul Emil Petru Rațiu a arătat-o pentru istroromână și istroromâni sunt de necontestat și de neegalat. Toți cei cu care am stat de vorbă au numai cuvinte de laudă la adresa dumnealui. Sunt cu siguranță lingviști, etnologi sau persoane pasionate de patrimoniul lingvistic și cultural istroromân. Aș menționa aici, în primul rând, eforturile comunității locale: Zvezdana Vrzić, Viviana Brkarić, Robert Doričić (la Șușnievița funcționează și un muzeu al culturii și al patrimoniului lingvistic istroromân, muzeu al cărui curator este Viviana Brkarić), Richard Sârbu de la Universitatea de Vest din Timișoara, Martin Maiden și Oana Uță de la Universitatea din Oxford, Michele Loporcaro de la Univesitatea din Zurich și, cu voia dumneavoastră, Adina Dragomirescu, Alexandru Nicolae, Ramona Cătălina Corbeanu și subsemnatul. Cel puțin în domeniul lingvisticii, unde pot vorbi în cunoștință de cauză, la toate

conferințele la care am participat cu comunicări despre istroromână romaniștii și româniștii au arătat un interes viu. De altfel, pentru cei care nu cunosc limba română, echipa de la București (Ramona Cătălina Corbeanu, Adina Dragomirescu, Alexandru Nicolae și Ionuț Geană) avem în lucru elaborarea unui volum de sintaxă istroromână, care sperăm că va apărea în maximum doi ani la o editură prestigioasă din Europa.

7. Imaginea generală este că România a abandonat aceste comunități și că e dezinteresată în păstrarea și promovarea dialectelor limbii române. Cum vedeți dvs această situație și dincolo de situația academică?

Aș spune că nu e o imagine neapărat generală. La prima mea vizită, cea din 2016, am beneficiat de sprijinul consulatului României din Rijeka. Apoi, la nivelul Departamentului pentru Români de Pretutindeni, există inițiative care includ și comunitatea istroromână. Dar nu am suficiente date, drept care nu mă pot pronunța decât din experiența directă, care a fost benefică. Comunitatea este foarte, foarte mică și în scădere, după cum am menționat deja. Drept care, inițiativele consider că trebuie să plece de la acești membri, lucru care deja se întâmplă. Clădirea fostei școli din Șușnievița a fost deja transformată în muzeu ([www.http://vlaskiputi.com/en/](http://vlaskiputi.com/en/)), iar în Jeiăn școala a fost transformată într-o sală unde sunt expuse fotografiile și mărturiile ale culturii istroromâne. Am avut șansa să le vizitez pe amândouă.

8. În trecut, în perioada Celui De-Al Doilea Război Mondial, a existat acea comună Valdarsa, în care era școală cu predare în limba literară și, oare și în dialect? Ce-a mai rămas de atunci?

Valdarsa era denumirea italiană a ceea ce localnicii numeau și numesc Șușnievița. Școala respectivă a funcționat doar cu predare în româna literară. Nu s-a predat niciodată în dialect. Acum, în aceeași clădire, funcționează muzeul de care spuneam mai sus, iar curatoarea muzeului, doamna Viviana Brkarić, predă săptămânal un curs de istroromână (*vlașchi*) copiilor din zonă. De altfel, muzeul publică povești și alte materiale de promovare a patrimoniului lingvistic istroromân.

9. Care este reacția Croației?

Nu cunosc foarte în detaliu, dar am înțeles de la cei cu care am stat de vorbă că există o politică de încurajare a limbilor și a dialectelor care se vorbesc în Istria (nu e doar cazul istroromânei).

10. În final, sunteți optimist? Care va fi viitorul acestui dialect?

Am adresat aceeași întrebare tuturor celor cu care am stat de vorbă. Pe scurt, cel mai probabil suntem printre ultimii care avem ocazia să auzim vorbitori nativi de istroromână.

Poeme de pe țigla casei

Viața mea curge uitând izvorul – Mihai EMINESCU, *Amicului F. I.*

Și ploile verii
Treceau peste noi –
Eram cu o turmă
De capre și oi
Intram în biserici
Stăteam la icoane
Cu nume simbolic
Marii și loane

În munți răsună
Un clopot de brumă
Strângeam în tăcere
Merindea din urmă
Și-n coșuri de paie
Cu oalele goale
Porneam de la vârful
Pe jgheaburi la vale

Nimic nu era
Cu stare pe loc...
Se stinge un foc...
Aprindem alt foc
Pe-o vatră de fire
Ascunsă-n obroc
Ce-aduce Norocul
Din alt... nenoroc...
*

Și stelele curg
Se rupe șiragul
E putredă ața
E putred și pragul
Nimic nu mai vine
În fluier, în viers...
De parcă tot singuri
Am sta-n Univers.
Dar iată de-odată
Vin negrele hoarde
Bătând din țimbale
Dansând din cocarde.
E timpul să-mprăști
Cărbunele, vatra

S-o las și pe Mama
Să-l las și pe Tata
Și fug în hogoacul
Cu tufe de mure
Să-mi duc nevoița
Adânc în pădure,
*

Mai stăm pe sub ploaia
Istoriei reci
Și Mama și Tata
Pe-aceleași poteci
Se duc și revin –
Aceleași suspin –
La care mă-nclin
Cu oale cu vin...
*

Ce faceți cu acest popor
Sub flamură de tricolor?
Icoana a-nceput să meargă
Și zidul școlii să se șteargă
Iubim golani și gologani
N-avem nici timp nici ani nici bani
Iubim galante efemere
Și sfertodocti și semisfere...
Să-mi sară inima din piept
Dacă și mâine tot aștept...
Și tot semnez la stihuri noi
Eu, cronicarul dintre Voi,
*

Cu lemne vechi și cărămidă
Aș vrea de-acum să se deschidă
Tot ce-am închis de ani și ani
Pe sub aluni contemporani
Vânând tot ce vânăm din veci
(În Evul Mediu XX)
Mâncând anafură din beci
Cu o aghiasmă din cămară
Cu pana-nfiptă-n călimară
Scriind pe piei de iepuri șchiopi
Când vrei trecutul să-l îngropi
Lângă un foc pe vatra chioară
Care și astăzi mă-nfioară,

*

Mai ocolind un bolovan
Fiind cu noi contemporan
Trecând aceleași pietre seci
Când seacă albia de veci
Spre secol următor umblând
Cu moara apelor torcând
Cu pive ce băteau dimii
Pentru noi haine de copii
Pentru bătrâni – mai călduroase
Să le păstreze cald în oase
Ca după sobă să mai stea
Lângă mușcată, sub perdea.
Închidem ușa – intră frigul
Se moaie coca și covrigul
Pe prispă a-nghețat pisica
De frig a înghețat și pipa
A înghețat năvodu-n apă
Nici turmele nu se adapă
Doar vaca rumegă în șură
Căteii dorm într-o trăsură
La han e doar hangiul beat
Pe-o scândură s-a și culcat.
Acestea eu le-nchipuiesc
Și totodată le trăiesc,
Iubiți copii, în poezii
Ființele acestea-s vii
Voi le-ntâlniți doar la muzeu
Mă creadă Bunul Dumnezeu
Că eu nici nu le-am ponegriț
Eu le-am iubit și le-am cinstit
Le-am ocrotit nu le evit
Le pomenesc cât mai trăiesc
Cu ele zilnic tot vorbesc
Din ani în ani contemporani
Să mai trăiți să faceți bani...

*

La un cuptor de var am fost
Acolo oamenii țin post
Cu laptele de var din oală
Ei văruiesc dau o spoială
Pereților îmbătrâniți
Crăpați betegi și hârbuiți
Să fie totul nou de Paște...
Pentru cel care nu cunoaște...
Iar cine știe – să mai vie
Că eu mai spun o poezie
Și stea la umbră pe sub vie...
Tot prin grădină preumblând
Și pe sub soare într-un gând
Am și ajuns un mușuroi
Pe care vin mai multe oi
Fiindcă sus în vârf în ceață

Este o stână sub verdeață
Unde ciobanii cu cojoc
S-au strâns la umbră la un foc
Și ard la lemne în neștire
Pentru a noastră miluire,

*

Și ard bușteni de fag de brad
Și fluier de soc ce ard...
Dar fluierul din lemn de prun
A fost întotdeauna bun
Fiindcă lăcrimează des
Pe unde lacrimile ies
Într-o ceșcuță cu lichioară...
Aducem mâine și-o vioară...
Aceste cântece-nfioară...
Și nopți de nopți și zi de zi
Bărbați se scriu în poezii
Nu le semnează – fiindcă vor
Să fie ale tuturor!

*

Mergeam pe Oltu-apropiat
Cu luntrea grea de pești – bărbat –
Bărbat eram, culegeam pești
Din viața-n care sunt și ești
Și-ntotdeauna eu știam
Dacă se uită pe la geam
Vreun dușman de oareunde
În casa noastră nu pătrunde...
Eram plecat cu luntrea-n vad
Când apele și cresc și scad
Păzeam și casa și moșia
Păzeam porumbul și vecia
Trifoiul îl tăiam cu coasa
Acasă era plină masa
Cu de-ale gurii din bătrâni
Aici fiind tot ei stăpâni
Dar astăzi dorm împiedicați.
Le puneți piedici la bărbați?

*

Fiți sănătoși! Eu v-am iubit!
Poemele nu au...
Sfârșit...

UNIUNEA ZIARIȘTILOR PROFESIONIȘTI DIN ROMÂNIA

evenimente UZPR

(Septembrie – Octombrie – Decembrie 2021)

Rubrică de Ion HAINEȘ
membru UZPR

1. 01 dec. 2021, Conducerea UZPR a acordat distincții la evenimentul festiv de la Alba Iulia, dedicat celebrării Zilei Naționale aa României. În cadrul unui eveniment festiv, organizat de Primăria din Alba Iulia, conducerea UZPR, organizație înființată la foarte scurt timp după realizarea Marii Uniri, a acordat o serie de distincții unor personalități ale vieții publice.

Reprezentată de Miron Manega, vicepreședinte, Mădălina Corina Diaconu, secretar general, Ambasador Iulia Gorea Costin, membru al Consiliului Director, Teodora Marin, membru al Comisiei de Atestare Profesională, Firiță Carp, membru al Comisiei de Onoare, Disciplină și Arbitraj a UZPR, alături de publicistul și criticul literar Laurian Stăncescu, membru al UZPR, organizația reprezentativă a breslei jurnaliștilor a marcat celebrarea Zilei Naționale acordând Diploma „Straja Rădăcinii” și medalia centenară a UZPR primarului orașului Alba Iulia, Gabriel Pleșă, care a primit și o hartă a României Mari, realizată în 1918, la Institutul Cartografic Iași, prezentată în ajunul Conferinței de la Paris, în 1919.

Pentru a marca legătura dintre românii de peste hotare și patria-mamă, conducerea UZPR a acordat Diploma „Straja Rădăcinii” și Medalia Centenară lui Florin Găișeanu, președinte al Camerei de Comerț, Industrie și Turism Româno-spaniolă din Barcelona și președinte al Asociației Românilor din Catalonia.

De asemenea, Medalia Centenară a UZPR i-a fost oferită Prefectului județului Alba, Nicolae Albu.

2. 04. dec. 2021, Lansare recentă de carte la Editura UZP: „O constelație stilistică, literară și jurnalistică”, autor prof. univ. dr. Ioan N. Roșca.

3. 05 dec. 2021, În Țara Galilor, Ziua Națională a României a fost sărbătorită la Swansea Grand Theatre, steagul României fiind arborat la Guidhall, în Swansea. Evenimentul a inclus și o proiecție a dramei istorice „Regina Maria a României”, film difuzat în premieră.

Recepția a fost găzduită de Consutul Onorific al României în Țara Galilor, cu participarea unui mare număr de oficialități britanice și românești. Printre alții, s-a numărat și Nistor Becia, Președinte UZPR, filiala UK. Lordul Primar al Swansea și-a exprimat admirația pentru costumele tradiționale românești, iar Alexandru Dodan, Ambasador adjunct al Misiunii Diplomatice a României la Londra, a subliniat importanța Zilei de 1 Decembrie pentru români și rolul major pe care îl joacă în Marea Britanie comunitatea românească. Pe parcursul manifestării, s-a difuzat muzică tradițională românească.

4. 05 dec. 2021, Rubrica „Minunată-i prietenia”, în memoria lui Doru Dinu Glăvan, la Radio Helsinki, din Graz, Austria.

În fiecare vineri, de la ora 13 până la ora 14, 30, în cadrul emisiunii „România azi”, de la Radio Helsinki din Graz, Austria, va putea fi ascultată rubrica „Minunată-i prietenia”, dedicată memoriei regretatului președinte al UZPR Doru Dinu Glăvan.

Doru Dinu Glăvan a menținut o legătură strânsă cu acest reputat post de radio al românilor din Austria, înființat și condus de renumiții jurnaliști români Mircea și Cristina Popi. Președintele UZPR a avut intervenții regulate, săptămânale, la acest post de radio, care a decis să-i onoreze memoria printr-o emisiune-etalon, care va include, printre altele, interviuri cu membri prestigioși ai UZPR și cu personalități de primă mărime ale vieții spirituale românești din toate domeniile, realizate de Mădălina Corina Diaconu, secretar general al UZPR.

5. 06 dec. 2021, Trecut la cele veșnice în urmă cu doar câteva săptămâni, președintele UZPR Doru Dinu Glăvan a lăsat o amintire de neșters în inimile celor care l-au cunoscut și prețuit.

Anvergura personalității sale a depășit granițele breslei și ale țării, astfel încât în numeroase biserici de pe teritoriul României, dar și de peste hotare vor avea loc slujbe de pomenire de 40 de zile pentru odihna veșnică și drumul spre lumina Domnului ale celui care a fost și rămâne unul dintre președinții cei mai performanți ai organizației reprezentative a jurnaliștilor români, omul de radio, patriotul și ardentul susținător al culturii românești, Doru Dinu Glăvan.

6. 06 dec. 2021, a apărut CERTITUDINEA, nr. 102. Din cuprins:

- * Mihai Eminescu: „Totul e străin la noi, afară de mizerie. Numai ea e națională”
- * Acad. Ioan Aurel Pop: „La noi, cuvântul «Crăciun» a fost prohibit și pe vremea globalismului comunist. Acum globalismul neomarxist vrea din nou să-l interzică”.
- * Dan Puric: „Nu plânge!”
- * Miron Manega: „Cum a celebrat Institutul Cultural Român din Paris Ziua Marii Uniri”
- * Guvernul Ciucă a debutat cu un atentat la siguranța națională: reorganizarea României prin schimbarea Constituției”
- * Magda Ursache: „Ne mai doare harta României Mari?”
- * Vasile Posteuca: „Poveste de Crăciun”.
- * Iustina Filimon: „Școala de dictatori a lui Klaus Iohannis și planul pentru Marea Resetare”
- * Eugen Cristea: „Dați-mi viața înapoi!”
- * Dr. George Coandă: „Când Janos bate câmpii, nici măcar cu grație”
- * La parastasul de 40 de zile, Doru Dinu Glăvan va fi pomenit simultan în România, Republica Moldova, Serbia, SUA și Spania.

7. 08 dec. 2021, Publicația de cultură „Mozaicul”, fondată la Craiova, îi aduce în paginile sale un omagiu președintelui UZPR, regretatul Doru Dinu Glăvan. Tudor Nedelcea și Mihaela Albu consemnează performanțele profesionistului Doru Dinu Glăvan, care a transformat UZPR în cea mai mare organizație de breaslă din țară.

8. 07 dec. 2021 Eveniment de marcă. UZPR a participat, în premieră, la masa rotundă cu tema „Libertatea de exprimare – Despre Escul din UNESCO”. În intervenția sa, Mădălina Corina Diaconu, secretar general al UZPR, a subliniat faptul că „noile generații de jurnaliști au nevoie de o bază fermă pentru a-și păstra echilibrul și a respecta deontologia”.

9. 10 dec. 2021 Pomenirea președintelui UZPR Doru Dinu Glăvan la Iași. Slujba de pomenire a fost oficiată de preotul paroh Bogdan Șifrea, redactor-șef al postului de radio Trinitas din Iași. Memoria lui Doru Dinu Glăvan a fost evocată prin scurte alocuțiuni ale celor prezenți.

10. 11 dec. 2021 Slujbă de pomenire a lui Doru Dinu Glăvan la Ploiești. Slujba a fost ținută de preot dr. Claudiu Bazavan, membru al Filialei Prahova a UZPR.

11. 23 dec. 2021 La Biblioteca Metropolitană „Mihail Sadoveanu” din București a avut loc, în seara zilei de 22 dec. 2021, ultima ediție din acest an a Seratelor „Mihai Eminescu, jurnalist”. Totodată serata a fost dedicată celui care a fost Președintele UZPR, Doru Dinu Glăvan. a cărei personalitate a fost evocată pe întreaga desfășurare a acestui eveniment. Moderatorul seratei a fost Miron Manega. A urmat un program artistic, muzică, poezii, colinde, un recital de tradiții și obiceiuri prilejuite de sărbătoarea Crăciunului.

12. 02. ianuarie 2022. A apărut Calendarul UZPR, 2022, care expune 13 case memoriale ale unor scriitori și jurnaliști celebri, unele devenite muzeu.

13. 10 ianuarie 2022, A apărut CERTITUDINEA, nr. 103. Din sumar:

- * Mihai Eminescu: „Dezbinarea popoarelor din Balcani”,
- * Av. Marina-Ioana Alexandru: „În atenția inconștienților care vor să dezmembreze România prin revizuirea Constituției”,
- * Magda Ursache: „Mergem iarăși pe direcția asta: «Fără Neam și Dumnezeu?»”
- * Nagy Attila: „Când vom pierde limba, vom plânge, dar va fi târziu”,
- * Aurel C. Popovici: „Patriotism, demagogie și popor”,
- * Ion Cristoiu: „Eminescu gazetarul, îndrumătorul moral al poporului său”,
- * Miron Manega: „Piesă de tezaur: «Primul film documentar despre Eminescu»”,
- * Dr. George Coandă: „Eminescu și Geopolitica”,
- * Teodor Ștefanelli: „Eminescu la Viena. Cum trăia, cum lucra, cum înjura”,

14. 10 ianuarie 2022, A apărut Revista UZP. nr. 24/2021. Din sumar:

- * „UZPR nu este un culcuș, e o barcadă” – Scrisoare imaginară a lui Doru Dinu Glăvan către membrii Uniunii
- * Oana Glăvan: „Demnitate, profesionalism și trudenie”,
- * Daniela Gîfu: „Salahorul unei utopii pragmatice”,
- * Marian Nencescu: „Agenda vie a Uniunii”,
- * Gabriel Niculescu: „Ziarist în două orânduiri, trăitor în două milenii”,
- * Theodor Damian: „Modelul unui OM mare”,
- * Miron Manega: „A vrut să scoată presa din condiția de femeie de serviciu a politicii”.

15. 14 ianuarie 2022, UZPR în „Săptămâna mare a Culturii Naționale”, la Canal 33.

Emisiunea „România în mișcare”, realizată de Lavinia Șandru la Canal 33, și-a propus să dezbată în cadrul special „despre cultură, presă și Eminescu”. A luat cuvântul Sorin Stanciu, președintele interimar al UZPR, care a considerat că Eminescu este ziaristul-simbol, ziaristul-ziarist pentru gazetăria românească, un simbol și o pildă. Nicolae Băciuț, membru al Consiliului Director și coordonator al Filialei Târgu Mureș, a vorbit despre actualitatea lui Eminescu, Mircea Pospai, membru al Consiliului Director al UZPR, coordonator al Filialei Dolj, a punctat câteva detalii inedite despre vizita lui Eminescu la Craiova, în 1878. Claudiu Docu, membru în Consiliul Director al UZPR, coordonator al Filialei Prahova a UZPR, a afirmat că „ne raportăm la Eminescu ca la un reper extrem de important”, iar Miron Manega, vicepreședinte al UZPR, a subliniat că „în afară de Eminescu, totul este aproximativ”.

16. 15 ianuarie 2022, UZPR continuă proiectul „Săptămâna Presei Românești. Pagini luminoase de istorie.” – 2022. Programul evenimentelor online. Despre Eminescu și reverberațiile jurnalismului din România.

17. 15 ianuarie 2022, UZPR „Valeriu Braniște” – Timiș, prima ediție a simpozionului Internațional cu tema „Presa din Banat în oglinda vremii”.

18. 14 ianuarie 2022, UZPR Prahova lansează expoziția „Mari personalități românești în viziunea unor mari artiști ai lumii”.

19. 07 februarie 2022, A apărut CERTITUDINEA, nr. 105/2022. Din sumar:

* Mihai Eminescu: „Despre urâta pornire a guvernului asupra presei”,

* Miron Manega: „Ce i-aș fi răspuns eu lui Mihai Gâdea dacă eram George Simion”,

* Un nou atac legislativ la adresa libertății de exprimare. CNA își întinde tentaculele și pe internet,

* I.L. Caragiale: „Chestiunea evreiască. România amenințată de izraeliți cu intervenția străină”,

* Acad, Ioan Aurel Pop: „Excluderea «Istoriei românilor» și a «Istoriei României» din programa școlară”,

* G-ral Av. Radu Theodoru: „Lichidați statul paralel! Echipa Iohannis-Arafat destramă România”,

* Două țări, aceeași horă: „Republica Moldova trimite la Eurovision pe Zdob și Zdup cu o melodie unionistă: „Trenulețul Chișinău-București”

20. 21 februarie 2022, A apărut CERTITUDINEA, nr. 106/2022. Din sumar:

* Mihai Eminescu: „Comedia patriotismului și a naționalismului”

* Miron Manega: „George Simion – trădător?”

* Prof. univ. Ion Coja: „Justiția paralelă la țigani și evrei”

* Adriana Stoicescu: „Am scris pentru că îmi iubesc al naibii de mult țara și pentru că știu că sunt mulți cei ca mine”.

* G-ral Av. Radu Theodoru: „Către cei solidari cu adevărul și netemători de vocalizele falsificatorilor de istorie”,

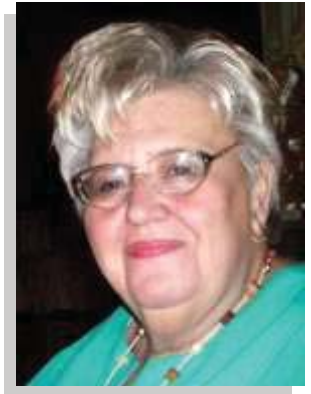
* Cozmin Gușă: „Ungaria, «victimă» unei frustrări istorice fără sfârșit”,

* Gheorghe Funar: „Să reluăm tratativele cu Federația Rusă și Ucraina. Tezaurul și o parte din România se află la ei”,

* UZPR: „Salon de carte la Palatul Brătianu”.

21. 21 februarie 2022, La ediția 2021-2022 a Proiectului – concurs internațional de creație literar-artistică „Eminescu, un vis în așteptare”, a fost omagiat și fostul președinte al UZPR, Doru Dinu Glăvan, în memoria căruia a fost instituit un Premiu special, acordat filialei UZPR din Anglia-președinte dr. Nistor Becia, – ” ca un semn de prețuire și de neuitare, pentru cel ce a fost un simbol al presei românești, un reper de moralitate și profesionalism, un om cu sufletul risipit prin oameni și mare iubitor de Eminescu”.

22. 28 februarie 2022, Uzpr face un apel la rațiune și pace, condamnă actul criminal al invadării Ucrainei, își exprimă întreaga compasiune față de cei care au avut de suferit în urma acestui război, își exprimă îngrijorarea față de situația pe care o traversează, în aceste condiții de război, jurnaliștii, confrunțați cu tot felul de presiuni. Semnează Sorin Stanciu, a. i. al UZPR.

CU GÂNDUL LA TÂRZIUL VIEȚII

Ceea ce numesc „Târziul vieții” are mai multe nume: „bătrânețe”, „senectute”, „vârsta a treia”, „vârsta de aur”...

Când începe acest târziu al vieții? E o întrebare destul de frământată. Dacă-l ascultăm pe Al. Vlahuță, „bătrânețea începe de când începi să te temi de ea”. Ea vine molcom, cu pași în vârful picioarelor. Ne trimite mai întâi niște mesaje blânde de avertizare. Nu se instalează într-o singură zi. Mai întâi ne face câte o vizită de curtoazie pentru acomodare, aducându-ne niște prefaceri ale unei maturități coapte, dar abia perceptibile, ale corpului și ale minții.

Instalarea bătrâneții, ca și celelalte etape de viață, este destul de elastică. Ce știm sigur este că bătrânețea vine la braț cu longevitatea care sosește, și ea, cu multe și semnificative schimbări. Nu toți oamenii pot ține pasul cu aceste schimbări și rămân credincioși miturilor și ideilor preconceptuate despre bătrânețe având la bază experiențele trecute, când longevitatea nu ajunsese la cote atât de înalte, când nu existau tratamente eficiente pentru bolile cronice cu care ne confruntăm astăzi și când nu se puneau un accent atât de mare pe prevenire și pe controlul pe care îl avem asupra stării de sănătate în zilele noastre. Din cauza stereotipurilor în care am învățat să credem, mulți oameni, înainte de a ajunge la vârsta a treia, devin anxioși. Pe măsură ce înaintează în vârstă, neliniștea care le-a tulburat viața dispare, pentru că se obișnuiesc cu efectele ei învățând cum să trăiască cu ele. E scris în codul genetic al fiecărui om să treacă prin cele patru faze ale vieții. Dar victoria asta, nu de puține ori, e întreruptă.

Aspectele psihologice au un rol de primă mărime în cadrul proceselor de îmbătrânire. O gândire pozitivă și o atitudine în același spectru pot influența longevitatea. Pot îmbunătăți sănătatea fizică și mentală. Nu trebuie să ne gândim la bătrânețe ca la o ultimă etapă, în care pierdem o parte din capacități și devenim inutili. E bine să o privim ca pe o oportunitate de a dobândi înțelepciune și experiență de viață. De mult ajutor este conversația cu cei din jur, veselă și spiritată. Trebuie să ne apropiem de oamenii care au reușit să „descopere comoara ascunsă a bătrâneții”. Cine sunt aceia? Sunt cei care au privit partea pozitivă a bătrâneții!

Eu sunt un om solar, călăuzită de-a lungul vieții de optimism. Spun asta cu căldură și cu deosebită satisfacție privind în urmă, aflându-mă la ceasul adunării în cămară a recoltelor din vara vieții. Asta nu înseamnă că îndoiala nu bate și la poarta gândirii mele.

Odată, când am avut sufletul hăituit și părăsit, mi se părea că duc povara întregii suferințe umane. Durerea mi se părea un hău fără sfârșit având ecouri ca un urlet al neputinței. Atunci am căutat lumina speranței care nu se stinge niciodată. Am făcut efortul să-mi replezesc puterea, să mă pot ridica. Mi-amintesc o scenă. În focul durerilor, căzută la podea, când credeam că mi-a venit sfârșitul, mi-am adunat rămășițele de putere, m-am târât până la pafon și am pus discul cu melodia lui Zorba Grecul. O energie, pe care oamenii credincioși o numesc mâna dumnezeiască, am simțit că mă ridică în picioare.

Mai în anii din urmă, uneori mi se pare că aud o toacă de vecernie a vieții mele și mă doare zădărnicia pasiunii nelimitate a omului pentru viață care îmi dă târcoale și mie. Atunci întorc fața în altă parte, acolo unde găsesc pilonul de sprijin în cele ce ne spune religia ortodoxă.

Nu de puține ori, mă trimite gândul la efortul depus de omenire de-a lungul miilor de secole de a găsi un răspuns întrebării: ce este dincolo de granița vieții? Răspunsul ne scapă, dar omenirea mai speră, nu renunță la căutarea lui. Până la găsirea acestui răspuns, prelungim viața de pe pământ cu cea de dincolo, care ridică, și ea, probleme pe care nu le-a putut dezlega niciun pământean. Ce ne spune biblia sau concluziile cercetărilor asupra celor care au avut moarte clinică? Uneori răspunsul cuprinde și tăcerea. Atunci îmi vine în minte întrebarea: am fi mai fericiți dacă am ști totul? Dacă am ști când, cum și de ce murim? Tainele astea își au și ele rostul lor. Și închei întrebările și tulburarea profundă cu mulțumirea că tainele astea îmi fac viața mai interesantă. Consider bătrânețea drept cea din urmă facultate. Ea m-a învățat, nu cum să adun, ci cum să dau ce am adunat.

Și mai e ceva foarte important pentru mine, ceva ce am pregătit în urmă cu aproape 20 de ani – SCRISUL. M-am refugiat în lumea scrisului, acea lume încărcată de dragoste și de aleasă frumusețe, aflate în afara timpului. În cărțile mele, bătrânețea constituie o sursă inepuizabilă de povești cu adevărat trăite. Astfel, pentru mine, bătrânețea, acest târziu al vieții, nu e chiar așa de târziu, îl accept și îl apreciez și pentru că e și perioada împăcării cu sinele meu, trăind în firescul existenței.

Concluzia mea este că, trăind în firescul existenței, chiar și în târziul vieții, omul nu simte că se află la capăt de drum, la limita vidului. Din contră, omul capătă gustul seninătății și al tinereții fără bătrânețe.

Mircea IVĂNESCU
23.03.1931 – 21.07.2011

Moartea la Veneția

Să încercăm așadar (într-o carte ar fi fost mai simplu acolo, ajungea să te ridici de pe scaun într-o amiază, și fără să crezi că ar începe sau se sfârșește ceva, să părăsești încăperea cu mobilele bine știute, să cobori, și să mergi un timp prin amiaza posomorâtă, pe străzile umede, până ajungi, undeva, la marginea orașului, Asta într-o carte) să încercăm însă cu adevărat să mergem până la capăt și lăsând deoparte cărțile, toate, așezarea luminii de pildă din locul acesta atât de știut, unde ai stat până acum să o lași, de la o clipă la alta, fără putere și să spui că treci prin pânze de aer cu apele schimbătoare mergi, adică, înspre o margine, unde are să fie totul deschis, asemenea unui ochi așteptându-te, să te primească acolo. (Vorbe, nu? și tot ca într-o carte coborârea pe străzi, la amiază către locul unde e cerul imens ca o povestire cu omul care deodată s-a ridicat de pe scaun și a plecat altundeva spre o altfel de lumină.

O parabolă despre moartea în lumina uriașă a unui ochi cu străvezimi înșelătoare, mai încetinite, și se termină, și pe urmă închizi cartea), și e o aceeași lumină posomorâtă, scăzută, îngustă, jur împrejurul tău și tu stai mai departe și îți închipui, doar, vorbe.

„Virgil Dumitrescu reprezintă o voce autentică în contextul poetic actual, scriind o poezie care așază lirismul la locul lui. Poetul poate să schimbe formula textuală de la psalmii laici și dicteu la cantilena muzicală, învăluitoare” (Aureliu Goci).

Imperiul nostru de tandrețe

Numai ce aruncam o privire și grădina înflorește. ce minune pe noi,
copii ai paradisului. ce culori ireale. ce foșnet diafan.
ce zumzet. ce timp!
cu aerul acela care ne curgea pe umeri dresam pasărea cerului
ori dădeam glas ținuturilor din vis. ca într-o mulțime
armonică
fiecăruia îi găseau sunetul potrivit ochii care știau ce
va să fie. diminețile se pregăteau să ne întâmpine
cum prea bine învățaseră. numai ce aruncam o privire
și grădina înflorește. de fiecare dată o alta.
cu aerul acela care ne curgea pe umeri.

Am cotropit zări, ape și păduri, mari orchestre ale lumii –
cuvântătoare, necuvântătoare. țărâmurile ale fâgăduinței
pe care un cititor în stele nu dădea doi bani, dar
încasa o învoire la timp. bolți ale cerului inteligibile
pe limba cocorilor oratori.
numai ce aruncam o privire și iarba înverzea
ca după o ploaie gata să o depună la picioarele
învingătorilor. cu aerul acela care ne curgea
pe umeri
ne-am înfășurat în loc de stindard.
ce timp!

Și astăzi cetățile păstrează din tropotul de copite care
trimiteau reginele nopții între pagini de-album.
albinele procesează același fagure
primăvărat.
izvorul susură pe aceleași note reluate-n aval.
pe o ramură de cireș înflorit a rămas cântecul, doar

pasărea și-a luat zborul.
din dosul ochelarilor de soare se prelinge clipa
care își refuză aterizarea. turnul de control
a comutat pe un aeroport de unde
răzbate metalica.

Din psalmii civili despre credință și iubire

Doamnă, iartă-mi greșelile omenești, cu voie și fără voie,
patima în care am căzut nu ca să te trag
după mine,
ci ca să mă ridici; în sufletul multora, doamnă,
plouă cu spargere de nori și vijelii,
la mine plouă cu soare;

Doamnă, tu care m-ai primit de parcă m-ai fi cunoscut
din vârful lacrimii, de la mugurii încolțiți
și de la floarea pe care ai atins-o în timp ce
spuneai rugăciunea;
tu care vezi fructul și îl sorbi din priviri
înainte de a se fi copt;

Doamnă, doar crângul rămâne înapoia păsării care
a înnodat rădăcinile feluritelor
anotimpuri;
îți va fi poate străin acest cântec, până ce
se va lumina; te privesc, doamnă, ție
m-am închinat încă de-aseară.

Picură insistent din tristețile de neoprit ale lumii

Picură insistent din tristețile de neoprit ale lumii,
pădurea tânjește după fostele ave și aceasta
nu e o reverență. duh izbăvitor
nu trece pe-acolo, doar
animale bolnave. picură insistent

din tristețile de neoprit ale lumii, frunze saturate
de pâclă și ud. și aceasta nu e apă de nouri,
nu e că o fi, că n-o fi, dansul lasciv
al păpădiilor nud. picură
insistent

din tristețile de neoprit ale lumii, pecetea
universală
a sufletelor pioase. și aceasta nu e pastila
de noapte
pe care tocmai a înghițit-o un popor
de foioase. picură insistent

din tristețile de neoprit ale lumii, nici cărțile de
joc
nu ne ies, cum lunii nu-i iese haloul
pe creste. și acesta nu e doar
buletinul greșit, dar cine să mai știe ce
este?

Butaforie

Bocancul celui răpus iese cu tocul plin de zăpadă
din iarna care fluieră într-o carte de-a cincea,
fără coperte, și se mai afundă o dată
în iarna care fluieră și ea
în direcția câinelui scâncind
în spatele ușii.

dacă tu ai fi doar partea de dincolo, eu partea
de dincoace,
ca un câine m-aș târî pe sub ușă
ca pe sub o sârmă ghimpată
și mi-aș face auzit scâncetul de pe urmă
care târâie cu el piciorul rănit.

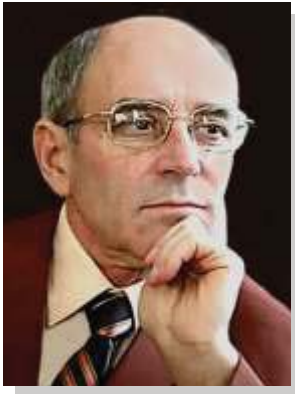
Ceva din pleoapa care îmbracă ochiul

Aș vrea să mă atingă și pe mine. din drum necunoscuta
să mă-ntoarne că e în capăt nu se știe
cine. viața mea a luat-o pe coclauri
ca o căruță ce-și va frânge gâtul ori poate-așa
a trebuit să fie spre-a mă obișnui și cu urâtul.

Nu te clintește cel ce scurmă-n resturi sau cel ce cade
și ți se închină. femeia despletită într-un țipăt
c-a violat-o cel fără de vină. dar câte alte-mpotriviri
de soartă nu trec pe lângă tine, o ingrată. eu ce
să-nsemn cu spițe colbuite pe dunga serii
învârtind la roată?

Va fi sau nu va fi – din două, una. dar jur c-am dibuit-o
într-o doară, când eu, la rându-mi, eclipsasem
luna. se îngustase drumul? se lărgise? o fi lucind
cumva fără de veste. păi cum așa?! am dat
să-ntreb, dar noaptea
o zbughise.
îi simt părelnic umbra de femeie la trup împuținată
și-n priviri. nimic n-am înțeles din clipa care
a pus pe capul meu cumplitul bir. să fi-nțeles-o
în cădere frunza? cerul brăzdat de șarpele
ce pleacă? ceva din pleoapa
care îmbracă ochiul

pe ea doar o cuprinde și-o dezbracă.

Îmbuibarea ne îmbolnăvește și ne întunecă mintea

Fericirea noastră se bazează exclusiv pe sănătate, iar sănătatea depinde de ce mâncăm, când mâncăm și cum mâncăm, fapt pentru care trebuie să ne hrănim sănătos, nu cu îmbuibarea care ne îmbolnăvește, ne întunecă mintea și ne produce moartea!

Faptul că „**Fericirea noastră se bazează exclusiv pe sănătate**” este un adevăr care nu ar mai trebui demonstrat dar, din cauză că acest adevăr este mereu uitat, ignorat, trebuie amintit din când în când spre binele sănătății și al vieții noastre.

Arthur Schopenhauer a redat în mod strălucit acest adevăr axiomatic în cartea sa „50 de reguli de viață. Artă de a fi fericit” (prezentată și pe Internet prin zeci de Site-uri), din care prezintă în continuare numai „Regula de viață nr. 32”:

„Nouă zecimi, cel puțin, din **fericirea noastră se bazează exclusiv pe sănătate**. Căci în primul rând buna noastră dispoziție de ea depinde. Acolo unde sănătatea este prezentă, circumstanțele cele mai neplăcute și cele mai potrivnice par mai ușor de suportat decât cele mai fericite în care sănătatea proastă ne face morocănoși și neliniștiți. Să comparăm modul de a privi aceleași lucruri în zilele cu sănătate și bună dispoziție față de cele cu sănătate șubredă. Ceea ce ne face fericiți sau nefericiți este nu ceea ce lucrurile sunt în contextul aparent al experienței, ci ceea ce sunt ele în cadrul concepției pe care o avem. Prin urmare, sănătatea și buna dispoziție care le însoțesc pot ține loc de orice, dar pe ele nimic nu le poate înlocui. La urma urmei, e imposibil să ne bucurăm de orice fericire aparentă fără sănătate și prin urmare aceasta e absentă la omul copleșit de boală. Cu ea, totul e sursă de plăcere: de aceea *un cerșetor sănătos e mai fericit decât un rege bolnav*. Nu e deci lipsit de sens că ne întrebăm reciproc cum ne simțim și nu altceva și ne urăm *sănătate*, căci ea reprezintă nouă zecimi din orice fericire. Rezultă de aici că e cea mai mare nebunie să ne sacrificăm sănătatea, oricare ar fi motivul: să dobândim bunuri, să devenim savanți, pentru glorie, avansare profesională, și chiar pentru bucuriile lui Venus și plăcerile fugare. Din contră, totul ar trebui să i se subordoneze.”

Deci, **fericirea noastră se bazează exclusiv pe sănătate**, iar sănătatea fiecăruia depinde, în mare parte, uneori în mod decisiv, de ce produse consumăm, în ce cantitate și, foarte important, *cum le mâncăm* sau, altfel spus, „**Suntem ceea ce mâncăm, cum mâncăm și când mâncăm**”.

Pentru că sănătatea reprezintă nouă zecimi din orice fericire (iar uneori chiar 100%), frecvent s-a ajuns în situația ca numeroși cerșetori să fie mai sănătoși și mai fericiți decât unii regi, și aceasta pentru că „pe cerșetori foamea ia făcut să fie sănătoși”, iar „pe regi *îmbuibarea* ia îmbolnăvit, le-a întunecat mintea și le-a produs moartea”.

Horățiu, (65 î. Hr. – 8 î. Hr.), care a fost unul din cei mai importanți poeți romani din „*perioada de aur*” a literaturii romane, a avertizat, cu peste 2.000 de ani în urmă, asupra faptului că sănătatea și fericirea fiecăruia depinde, în foarte mare măsură, de modul în care mănâncă fiecare, ce mănâncă, cum mănâncă și când mănâncă:

„**Corpul împovărat de viciile de aseară apasă greu asupra sufletului și ținutuește la pământ scânteia divină a minții**” (Horatius, Satirae, 2, 2, 79 sqq).

Poetul satirizează **gurmanzii care se gândesc numai la ospete bogate, deși îmbuibarea îi îmbolnăvește și le întunecă mintea**.

În context:

**„Aduceți-vă aminte, ce bine vă simțiți
Pe când stăteți la masă hrăniți, nu îndopați.
Dar azi, atâtea feluri, ba fierte, ba prăjite,
Atâtea scoici, cu sturzii de-a valma înghițite,
Atâtea dulci bucate, stomacul tău prea plin
În fiere le preschimbă și scurgeri de venin.
Privește-ți musafirii cu cât nesaț mănâncă,
Și cât de galbeni pleacă!
Mai poartă-n burtă încă
Mâncărurile de-aseară și-ngreunați cum sunt
Scânteia sacră-a minții o-ngroapă la pământ.”**

În condițiile în care **„boala este cu mult mai scumpă decât menținerea sănătății”**, problema unei alimentații sănatoase devine o problemă majoră pentru fiecare persoană, pentru întreaga societate și, în special, pentru conducerea societății.

Pitagora, în urmă cu circa 2. 500 de ani, în „Legile morale și politice”, a ținut să atragă și el atenția, atât pentru fiecare cetățean, cât și pentru conducerea statului, asupra necesității „unei alimentații raționale”, asupra „unei strategii a conducerii statelor în domeniul sănătății”, precum și prin următorul citat: **„Prea multă hrană te face să fii necioplit; cu prea puțină înnebunești”**.

În zilele noastre, marele pericol pentru sănătate este cauzat cel mai mult de faptul că noi înșine nu respectăm unele reguli elementare de viață, precum cele redate în continuare prin următoarele **citate**:

- **„În prima parte a vieții ne cheltuim sănătatea pentru bani, iar în a doua parte ne cheltuim (în general, zadarnic) banii pentru sănătate”**.
- **„Trebuie să mâncăm ca să trăim, nu să trăim ca să mâncăm”**. (Moliere), sau **„Omul trebuie să mănânce pentru a trăi, nu să trăiască pentru a mânca”**. (Benjamin Franklin)
- Ignorăm faptul că **„Frumoase la vedere și plăcute la mâncare sunt produsele care ne omoară”** (N. Grigorie Lăcrița).
- **„Ar trebui să faci bine trupului, pentru ca sufletul să aibă plăcere să locuiască în el”**. (Winston Churchill)
- **„Minte sănătoasă în corp sănătos”** sau, în latină: **„Mens sana in corpore sano”**. Formula lui Iuvenal care a devenit deviza educației fizice.
- **„Să îți dorești să fii sănătos este o parte din sănătate”**. (Seneca)
- **„Sănătatea este o convenție între tine și corpul tău”**. (Terri Guillemets)
- **„Sănătatea este o stare de armonie completă a corpului, a minții și a spiritului”**. (B. K. S. Iyengar)
- **„Fiecare om este autorul propriei sale sănătăți sau boli”**. (Buddha).
- **„Esența fericirii este sănătatea, iar a sănătății e mișcarea”**. (James Thomson).
- **„Sănătatea e comoara cea mai prețioasă și cea mai ușor de pierdut; totuși cel mai prost păzită”**. (Emile Augie)
- **„Nu este nimic mai scump decât boala și ignorarea ei”**. (Sigmund Freud).
- **„Există o mie de boli și o singură sănătate”**. (Arthur Schopenhauer)
- **„Unica frumusețe pe care o cunosc e sănătatea”**. (Heinrich Heine).
- **„Nimeni nu poate depăși o problemă de sănătate dacă folosește același clișeu de gândire care a declanșat afecțiunea”**. (Thomas Edison)
- **„Medicii toarnă medicamente despre care nu știu mai nimic, cu scopul de a vindeca boli despre care știu și mai puțin, în oameni despre care nu știu nimic”**. (Voltaire).

Deci, lupta pentru o viață sănătoasă ar trebui să fie, pentru fiecare om, primul și cel mai important principiu de viață.

La Potlogi, umbra marelui voievod

Brâncovene, Constantine,
Cugetând la tine-mi vine
Să-mi plec capul de rușine,
Lacrimile-mi să te-nchine.
Tu, sub sabie-ai plătit
Fapta ce te-a sumețit
Îndemnând întregul neam
Să nu stea sub jug și ham.
Cu credință-n Dumnezeu
Luminând poporul tău
Arte ai deschis, înalte,
Chiar și la Potlogi încalte
Un palat în stil ales
Paraclis de recules
Și incintă de cetate
Viitorul a-l străbate.

În mănăstiri zidit fostu-ți-a crezul
Precum se vede astăzi la Horezu
Și-n câte alte locuri impregnate
De măreția ta-n singurătate.
Martirii piatră stau viitorimii,
Celor cu multă carte și mulțimii
Cea truditore-n brațe și sudoare
Mărturisind prin vremuri trecătoare
O dragoste de neam spre izbăvire
De relele de-afară și din fire.
N-a fost doar capul tău, ci și copiii,
Vlăstare dintr-un neam din care fiii
S-or ridica din nou, cu demnitate,
În țara însetată de dreptate.
Tu, Brâncovene, iartă-ne de toate.

Celui purtător de toiag

Din duhul său mult iubitor de țară
Puteri nepământene se-ntrupară
Și-acum, din veghea lui necontenită
Cu lacrima ce-a curs neostoită,
Sfințește apa ce-a aflat izvorul
Luceafărul, călăuzind poporul
Și-n preamărirea Lui, străpuns în coastă,
Nălțarea de biserică adastă
Din piatra veșnic-a acestui neam
Iar Eminescu va să-i fie hram.

NEGRUL STRĂLUCITOR AL AURULUI

Dimineată liniștită de duminică. Butonez la nesfârșit televizorul doar, doar voi găsi ceva interesant. Dar nimic deosebit... Bani cheltuiți fără rost pe autostrăzi neterminate, nebuni care se bat în bar, o mamă care și-a aruncat copilul de la etaj și-un alt nebun care a violat o babă. N-am înțeles prea bine cu ce rost.

Duminica tinde să devină monotonă, când telefonul se aprinde și băieții de la *Holograf* încep să *performeze* „cât de departe”. Eu i-am pus melodia asta. Dacă tot e să-mi perturbe liniștea, măcar s-o facă într-un mod plăcut. Îl las să cânte, dar de frică să nu plece persoana chiar departe de tot, până la urmă mă ridic.

Număr necunoscut...

– Da, răspund cu vocea guturală a omului care ține să facă necunoscutul, cunoscut.

– Ce naiba faci Professore, de nu răspunzi?

Recunosc imediat vocea. Vărul Mișu... E ceva timp de când nu l-am mai auzit. Când eram copii, el era cel care făcea cam multe prostii pentru o singură persoană. Și de aceea mă lua întotdeauna să-l ajut la „acțiune”. Numai că eu, fiind mai mototol și nu la fel de iute de picior, o încasam pentru amândoi. La un moment dat, viața ne-a cam separat. El a plecat în Spania, iar eu am rămas aici. De curios, să văd când se *termină autostrada*...

Așa îmi spune el, „Professore”, n-am înțeles niciodată dacă din respect sau doar din ironie...

– Mișule! Ce dor mi-era de tine! Unde ești, putem să ne vedem? Întreb plin de bucurie.

– Hai ieși odată din scutece că te-aștept la „Pelicanul”, într-o juma' de oră!

– Alerg!

„Pelicanul” e un bar din centrul orașului, nici plin de fițe, nici pentru sărăntoci. Ceva pentru oameni cât de cât normali, așa... ca noi. Multă vreme m-am întrebat de unde vine denumirea – în urbea noastră pelicanii putând fi văzuți doar în fotografii. Dar când am cunoscut patronul, am lămurit problema.

Mă aștepta... Foarte schimbat. Cu ochelari fumurii care îi ascundeau ochii lui albaștri, frumoși. Tricou negru, blugi deschiși și foarte multe lanțuri de aur, opulent de mari, la gât și pe la mâini. Imaginea nu prea m-atrăge. Un soi de manelist plecat din fosta șatră și-ajuns mare vedetă...

– Professoreee!

– Mișuleee!

Ne îmbrățișăm totuși cu mare drag. Sângele apă nu prea se face...

– Văd că te-ai mai îngreunat cu ceva kilograme ... de aur! Înseamnă că ăștia pe la televizor mint când spun că Spania e-n faliment.

– Ei, nu crede tot ce vezi! Dar tu...parcă ai mai slăbit! Faci economie la mâncare?

– Țin un regim pentru ficat!

– De...eu ți-am spus s-o lași mai încet cu viața!

Ne așezăm și comandăm. El o cafea și-o bere iar eu doar apă plată. Ca să *înmoi* ficatul.

– Băi Mișule, de când nu te-am mai văzut! Mai ții minte când eram studenți, și ai venit la mine la cămin, iar eu eram la pat, ținut de-o gripă rea. Te-ai uitat la fața mea, și-apoi ai exclamat: „Professore, nu-mi dai mie cartela ta de masă? La cât ești de galben, ție nu cred că-ți mai trebuie!”

– Ei și tu acum, mă critici! spune bosumflat.

– Nuuu...Dimpotrivă, m-am vindecat pe loc de frică să nu-mi iei cartela!

– Să știi că și mie tot de la o gripă mi s-a tras, începe vărul Mișu povestea încă nespusă a vieții lui adevărate. Din aia grea, cu grețuri, amețeli și cu spitalizare.

Acolo am cunoscut-o!

Era asistentă, îmi aducea medicamente, îmi făcea frecții și mă săgeta din când cu o privire din aia ...puternic lucitoare. Nimeni n-a mai avut grijă vreodată așa de mine! Chiar dacă era cu vreo zece ani mai mare, virusul periculos al gripei a fost repede înlocuit cu virusul și mai periculos al dragostei.

Sincer, mai demult n-aș fi fost de acord să pun în aceeași propoziție și cuvântul „periculos” și cuvântul „dragoste”. Dar pe urmă, viața mi-a demonstrat că dragostea poate fi totuși periculoasă. Pentru organism...

Așa că nu îl contrazic.

– Știu la ce te gândești acum... cum naiba m-am îndrăgostit de una cu zece ani mai mare?! îmi întrerupe Mișu meditația.

– De fapt nu la asta mă gândeam, dar dacă ai deschis discuția... eu nu consider că vârsta e cea care poate uni sau separa două persoane. Pot să mă gândesc totuși, că te-ai îndrăgostit de ea fiindcă „avea grijă de tine cum nimeni n-a mai avut”. Știu că mama ta, tanti Eleonora, a murit când erai mic. Și poate te-ai îndrăgostit de ea tocmai fiindcă ți-a lipsit și dragostea asta, de mamă!

– Cum o spui tu Professore, sună a incest, spune vizibil iritat. Spui că m-am iubit cu mama!

– Nu, nu asta am vrut să spun, dar lasă, spune mai departe! Iartă-mă că m-am băgat precum *chiloții în fund!*

– Mi-a spus că are două fete mari, măritate pe la casele lor. Dar că are și un nenorocit de bărbat, maior în armată, bețiv și curvar care o bate „reglementar” în fiecare seară. Când am auzit așa ceva, iubirea mi s-a urcat direct la absolut! Ia uite mă săraca, mi-am zis, așa bună și frumoasă să aibe parte de asemenea tratament? Asta trebuie să se schimbe! Nu știam prea bine cum, dar nu doream decât s-o țin în brațe și să nu-i mai dau drumul. Ca să nu-i mai facă nimeni rău!

Am ieșit până la urmă din spital, dar în orice moment nu mă puteam gândi decât la ea și cum să fac să o salvez. Într-o zi, a mi-a sunat telefonul. Mi-a spus ca bărbatul ei pleacă în misiune nu știu unde, mi-a dat adresa și mi-a spus că mă așteaptă cum n-a așteptat vreodată pe cineva. M-am dus bineînțeles, de fapt am pluit până acolo...

A fost o noapte de vis! Sigur am rezolvat și cu partea care rămăsese nefrecționată la spital, dar asta era mai puțin important! Atunci am simțit că nimeni și nimic n-o să ne despartă vreodată!

Și tot în noaptea aia mi-a dat și planul de salvare. Era conceput de mult, aștepta doar persoana și momentul prielnic. Femeile fac întotdeauna ce vor din noi, bărbații. Te sucesc, te amețesc și până la urmă te aduc tot unde vor ele să te aducă. Pe noi ne lasă doar să ne împăunăm cu impresia că suntem cocoșul care a subjugat găina! Aiurea, tot ele se împiedică! Dar numai atunci când vor! Sunt dracul în persoană!

– Mișule, nu știu ce să zic, văd că ești destul de supărat. Eu nu gândesc așa. Femeile sunt oameni ca și noi. Și ele au trăiri, dorințe, sentimente... Chiar mai puternice ca ale noastre! În spatele gurilor lor „bogate”, se ascund de fapt, suflete mult mai sensibile. Poate că și de asta trăiesc mai mult, fiindcă și plâng mai mult. Și elimină mai des tensiunea dinăuntru.

– Trăiesc mai mult fiindcă se hrănesc cu zilele fripte ale bărbatului! De asta trăiesc mai mult! concluzionează Mișu la fel de supărat.

În sfârșit, stai să-ți continui povestea... „Tu ești eroul meu!” zice ca să mă simt cocoș.

„Eu am o soră la Barcelona! Știe despre noi, i-am povestit! A spus că ne putem duce acolo, ne-a găsit servicii, mie să îngrijesc de o bătrână iar ție în construcții. Nu te speria, nu e ceva foarte greu, doar o să faci câte ceva prin curtea unui vecin de-al ei care e plecat în Germania.” Professore, tu mă cunoști, munca fizică a fost întotdeauna pentru mine foarte brută, dar dragostea te face într-adevăr să uiți de limitele tale fizice. Și-apoi, aș fi făcut orice s-o scap de aici și să rămân pe veci lângă ea. O chema Sorina, era soarele meu...

– Și ce-ai făcut?! întreb din ce în ce mai incitat.

– Păi, stai să vezi... În ziua următoare eram în autocar. Eu, ea și mulți alții, plini de speranțe, ca și noi, pentru o viață mult mai bună. Se citea pe fețele lor neliniștea că și-au lăsat acasă copiii cu bunica, dar și încrederea că vor avea în sfârșit bani, cu care să îi crească... Erau oameni simpli, nu erau deloc țigani. Țiganii se duc cu mașinile lor furate. Și nici turiști. Fiindcă turiștii se duc cu avionul! Și se uită la tine, de la mare înălțime! După două zile și ceva, am ajuns. Clara, sora ei, stătea destul de bine, la o căsuță, chiar drăguță. Avea un zdrăhon de bărbat de vreo doi metri, catalan get-beget, care ne-a întâmpinat cu-n „hola”, spus în silă, și-apoi a dispărut.

De-a doua zi a și început calvarul. M-am dus la vila ăluia! Acolo mai era un băiat, un ardelean care vorbea ca ardelenii. Adică deloc! Muncea în credință și tăcea. Căram cu roaba pe o pantă, destul de mare, bolovani, ca să-i facem un gard separator. Adică eu căram bolovani și el făcea gardul. Eu eram doar salahorul... Groaznic de greu, cumplit de greu, cu fiecare roabă, picioarele mi se-nmuiau. De sus de acolo se vedea marea, dar eu n-aveam decât un gând. Să mă arunc în ea!

La un moment dat a venit și pauza de masă. Ardeleanul meu și-a desfăcut sacoșică și a început să scoată de acolo... Și slană și ceapă și roșii... De toate...

Eu care nu eram învățat cu asemenea program, n-am scos nimic. Fiindcă n-aveam nimic! Eu doar mă uitam cu jind la cum înfuleca. Exact ca în bancul ăla cu ardeleanul și olteanul în tren. Merge trenul ce merge și la un moment dat, ardeleanul scoate exact ca ăsta al meu... de toate din paporniță. Olteanul împins de foame se bagă și el în vorbă.

„Pe mine mă cheamă Radu!” La care ardeleanul „No, apăi dacă te cheamă... du-te!”

Nu i-am spus colegului cum mă cheamă de frică să nu pățesc la fel. Stăteam și mă uitam ca prostul doar, doar mi-o arunca ceva.

Dar vezi tu, Profesore, acolo nu te cheamă nimeni la masă. Mănânci dac-ai adus! Ca să mănânci ceva, trebuie întâi ca să produci. Asta e regula!

A trecut cu greu și ziua asta, dar a trecut până la urmă. Și era totuși bine că seara primeam plata pentru orele muncite. În seara aia am adormit buștean.

A doua zi, de la-nceput. Însă de data asta, acum aveam și eu ceva mâncare, cumpărată cu banii munciți de mine. Și iar roabă, bolovani, încarcă, descarcă, transpiră, înjură și îndură... Numai că la un moment dat, când am vrut să descarc roaba, am făcut o mișcare total greșită și toți bolovanii mi i-am turnat peste picior. Îmi venea să urlu de durere! N-am mai putut, m-am așezat jos și l-am strigat pe ardelean.

„Tu-i mama măsii! “a înjurat când m-a văzut cu gândul că pierde timpul din muncă și banii din salariu. A sunat-o bineînțeles pe Clara, care a venit, m-a luat cu mașina, dar nu m-a dus la spital, cum era de așteptat. Fiindcă n-aveam asigurare! Si cine plătea??

M-a a dus la ea acasă și a chemat un fel de vraci, de prin vecini, care m-a uns cu alifii.

Nu ieșise deloc cum mi-am dorit. Eu îmi imaginam că o să stau cu iubita mea în aceeași cameră, în același pat, că o să ne plimbam pe Rambla, ținându-ne de mână. Când colo, eu zăceam în pat, mă târam cu greu până la baie, iar pe Sorina o vedeam destul de rar. Dormea la femeia pe care o îngrijea.

Într-o zi s-a produs și inevitabilul. A intrat în cameră, transfigurată la față, și mi-a spus durerea ei:

– Mihai, eu nu mai suport să stau la bătrâna aia! Nu-i mai suport mofturile, absolut deloc.

Nu așa mi-am imaginat că o să fie!

– Draga mea, nici eu, i-am răspuns, încercând s-o liniștesc. Nu trebuie să te mai duci acolo, o să mă fac bine, muncesc eu pentru amândoi și o să fie bine!

– Îmi pare rău, dar nu cred că o să fie! Eu nu mă adaptez aici! Uite îți las o sută de euro, să ai să te întorci acasă când ți se va vindeca piciorul.

– Deci atâta am valorat, o sută de euro? Sau îmi plătești pentru serviciile făcute?

– Nu vreau să mai zic nimic. La revedere!

Și a plecat definitiv din viața mea... N-a trântit ușa, dar mie așa mi-a răsunat. Direct în inimă! Am iubit-o, Profesore! Când a plecat, ceva din mine s-a rupt definitiv...

Atunci am înțeles că ea nu m-a iubit deloc. Avea doar nevoie de cineva care să o ajute să iasă din realitatea crudă și plină de „vânătăi” în care se găsea. Numai că în Spania, a găsit o altă realitate cu mult mai crudă și total neașteptată. Eu nu contam deloc! Pentru ea eram doar un copil, de care nu mai dorea să aibe grijă.

Apoi am început să fac cunoștință cu umilința. Vedeam pe geam cum Clara mângâia drăgăstos un cățeluș de rasă și-l îndopa cu bunătați și ciolane de friptură. Eu primeam doar o zeamă lungă și niște resturi, probabil de ale lor. Dar cine eram eu? Un individ total necunoscut! Nici măcar un suflet... Într-o seară am auzit-o pe Clara certându-se cu „hombre” al ei. Nu înțelegeam ce zic, dar era cu siguranță vorba despre mine. Și nu m-am înșelat, pentru că tot în seara aia a intrat peste mine:

– Băiete, uite cum stă treaba! Eu nu pot să mă cert cu soțul meu din cauza ta. Nu eu te-am adus aici. Dacă soru-mii nu i-a păsat de tine, înseamnă că nu ești important! Cum te vindeci, o să te rog să pleci!

– Da, sigur, nu vă faceți nicio grijă. Cum pot să merg mai bineșor, o să mă-ntorc în România.

– Treaba ta unde te duci, dar eu nu pot să te mai țin!

Aș fi plecat pe loc, de-atunci. Numai că abia mă târâiam. Așa că am plecat peste trei zile. Șontăcăiam cu greu prin mulțimea din metrou, trăgând după mine un troliu de bagaje, dar eram mai liniștit că o să mă-ntorc acasă. Am ajuns cu greu la autogara aia, la care venisem și caut banii ca să îmi cumpăr biletul salvator. Dar banii ... nicăieri! Nici banii și nici telefonul! Mi-am amintit, în fracțiune de secundă, de țigăncile alea din metrou, cu fuste lungi, care se împingeau în toată lumea. Cu siguranță erau din România!

Cu siguranță, m-au „lucrat”!

Eram cu mult mai rău ca la-nceput. Fără bani și fără telefon! Primul gând ce mi-a venit în minte a fost să caut ambasada. Și am găsit-o... după alte ore de târâit piciorul. Numai că acolo era doar paznicul care mi-a spus politicos că insist degeaba, fiindcă s-a terminat programul și să revin mâine, că nu am acum cu cine să vorbesc.

Am plecat și de acolo... Umblam pe străzi ca un câine hăituit de pretutindeni. Noaptea venea și eu nu aveam unde să dorm. Era cumplit!

Am tot umblat pe străzi, până când am găsit un parc imens. Era seară, dar lumea se plimba ca ziua în amiaza mare. Am intrat până la urmă într-o pădurice și cu chiu cu vai, am adormit. Când m-am trezit, soarele era deja sus, dar nu asta era marea problemă. Eram ud flească și miroseam tot... a urină. Înțelegi Profesore? Cineva se ușurase cu scârbă peste mine, considerându-mă un om fără căpătâi. Mi-am aruncat tricoul direct la gunoi și m-am uitat apoi după trolerul cu haine. Nici el nu mai era... Nimic nu mai era... Nici eu nu mai eram ce-am fost odată! Acum eram cu totul la pământ! Am căutat un wc, ca să mă spăl cât de cât, și-apoi am început să umblu pe alei. Era frumos în parcul ăla, arcade, palmieri și construcții arhitectonice, făcute de marele Gaudi. Se vedea marea ... În alte circumstanțe cred că mi-ar fi plăcut enorm.

– Parcul Guell, așa se numește, mă ia gura pe dinainte.
– Dar tu de unde știi, Professore?! Întreabă foarte curios.
– Fiindcă l-am vizitat!
– Da??? Păi și de ce n-ai spus nimic?
– Pentru că am călătorit cu avionul! o spun cu remușcare.
– Aha! Deci ești unul din turiștii ăia care vedeau doar peisajul, nu și oamenii care cerșeau, fără să-ntindă mâna.

– Le-aș fi dat o mână de ajutor dacă mi-ar fi cerut-o cineva!
– Înțelegi prin ce-am trecut?? Eram la bustul gol, fără bani, telefon, mâncare sau loc de cazare. Mă ascundeam cu greu de toată lumea. Fiindcă mi-era rușine! De dormit aveam locul de aseară, dar trebuia rezolvată și mâncarea. Ți-a fost vreodată așa de foame, încât să îți dai seama că nu ai ce să mănânci? Am mai răbdat încă o zi numai cu apă, dar pe urmă n-am mai rezistat. Sub o arcadă din alea, era un trubadur care cânta și el cum putea. Iar lumea îi dădea bani. Fiecare cum avea. Atunci mi-a încolțit un gând. M-am repezit în viteză, când se uita în altă parte și i-am furat cutia cu monede. Apoi am dispărut în pădurice. Țista a fost primul meu furt. Cel mai greu... Atunci aveam puțină demnitate!

Pe urmă n-a mai contat. Furam din magazine tot ce apucam. Mâncare, haine, telefoane, pe care apoi le vindeam la jumate de preț.

Am strâns suficient cât să mă întorc în țară și să trăiesc un timp. Când am ajuns, primul lucru pe care l-am făcut, a fost să o sun pe Sorina, ca să îi înapoiez suta de euro. Știi ce mi-a răspuns?

– Ce?

– S-o păstrez eu ca amintire!

Dar n-am păstrat-o! Am dat-o unui cerșetor care zicea că-i orb, dar când a simțit bancnota, i-a revenit pe loc vederea și a zbughit-o de acolo.

Am tot umblat să m-angajez, să stau în țara mea și să uit de experiența neplăcută cu Spania. Dar toți se uitau cruciș la mine. „Pe ce planetă trăiești dumneata? Nu știi că-i criză și nimeni nu face angajări?”

Și nimeni nu m-a angajat! Absolut nimeni! Terminasem și banii.

Și-atunci m-am hotărât să plec iar înapoi. Acum fur lucruri importante pentru o rețea de traficant.

Mă uit la el și nu-mi vine să cred. Viața a putut transforma în așa hal, un om atât de bun la suflet, într-un tâlhar nenorocit?!

– Văd că mă judeci cu privirea! Nu mă mai judeca! Ca să-nțelegi exact, ar trebui să mai cobori din avion și să mai circuli cu autocarul!

– Eu nu judec pe nimeni, fiindcă nu am dreptul! O să ne judece Cel De Sus pe toți! Dar până la el, cred că fiecare trebuie să se judece singur! Fiecare trebuie să-și dea seama dacă e de acord sau nu cu faptele lui!

– Professore, știi ce e cel mai rău? Fur fără niciun pic de remușcare!

Mă uit din nou la lanțul și la crucea imensă pe care și le-a atârnat de gât. El și le-a pus singur acolo! Cu siguranță sunt din aur masiv, dar din cauza luminii difuze a tavernei în care ne aflăm, galbenul strălucitor s-a transformat în negru.

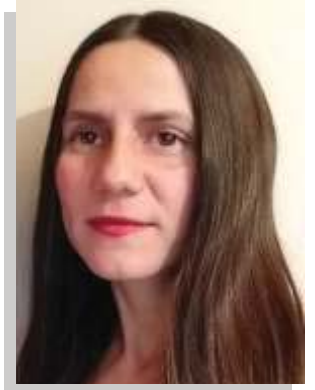
De fapt, e ca atunci când furam amândoi cireșe. De fapt el le fura, el se urca în copac, eu doar încasam bătaia. Dar, până la urmă, am înțeles că sunt la fel de vinovați. Fiindcă le mâncam!

Suntem cu toții la fel de vinovați pentru degradarea morală în care am ajuns!

Ne-am despărțit și de atunci n-a mai sunat deloc. L-am sunat eu de câteva ori, dar telefonul nici măcar nu mai suna. Probabil l-a schimbat cu altul nou, furat.

Dar, de câte ori mi-e dor de el, scot poza pe care am făcut-o în centrul Barcelonei, la Sagrada Familia. O mănăstire impresionantă, simbolul orașului, făcută de Gaudi, dar pe care din păcate nu a mai apucat s-o termine. În dreapta pozei se văd schele și plase de protecție pentru vizitatori. Pentru că spaniolii s-au apucat să construiască în continuare.

Ceva strălucitor, peste ceva, lăsat neterminat! E doar un kitsch îngrozitor!

*Motto: Am desprins scânduri din cer,
mi-am făcut din ele o cruce.*

Mă numesc Gyurko Mariana Emilia, m-am născut în 14 august 1984 la Oravița, județul Caraș-Severin. Din 2004 locuiesc la Arad. Am debutat în revista „Foaia Oraviței” anul X, cu numele de fată, Mariana Codrean. Am fost membră a cenaclului „Mihai Novac” (2000-2005)

Am câștigat Concursul de volume de debut în poezie, organizat de Editura Castrum Thymes. În 30 iulie 2021, a avut loc lansarea cărții: „Zidită într-o inimă de înger”.

Am publicat în revistele: „Foaia Oraviței”, „Orient latin”, „Confluente”, „Interferențe”, „Reflex”, „Cântecul vârstelor”, „Cuget liber”, „Poezia-Școala de la București” și „Tribuna învățământului”, „Actualitatea literară”, „Teleormanul cultural”, „Thymes”, „Litera 13”, „Spații Culturale”, „Caiete Silvane”, „Gândacul de Colorado”, „Conexiuni culturale”, „Luceafărul Din Vale”, „Algoritm Literar”, „Aspirații” (Germania) și în antologiile: Antreprenorii de iluzii (2002), Cântecul arcașului (2002), Tabăra de Literatură Oravița (2003).

Premii: premiul 1 la concursul „Tinere condeie” faza pe județ (2002-2003), premiul 1 la concursul „Serile de poezie de la Ochiul Beiului” (2003), premiul special al juriului, la Concursul Național de Literatură „Moștenirea Văcăreștilor” ediția a-53-a, 4-5 noiembrie 2021 și am publicat în Antologia Festivalului.

1. Moartea este o femeie

Am desprins scânduri din cer,
mi-am făcut din ele o cruce.
Moartea este o femeie,
ea îmi sărută coapsele, în fiecare seară,
mă îmbracă cu pământ...
eu tresar, încă mi-e frică.
Moartea este puternică!
Însă am început să simt,
degetele îi tremură când mă ating sub pământ.

2. Zidită într-o inimă de înger

Mi-a adormit în brațe mama
Din razele lunii curgeau lacrimi,
în păr avea frunze de tei.
Pe jos, căzută pe podea,
se zbătea o umbră.
Zidită într-o inimă de înger,
pe un perete fără de sfârșit,
cu degetele lungi de primăvară,
mi-a adormit în brațe mama.

3. Tâmpla lui Dumnezeu

Palmele reci ridică natura căzută
și o reazemă de tâmpla lui Dumnezeu.
Noaptea își ascunde pumnii în urma pașilor tăcuți
și fredonează încet un cântec de moarte.
Cerbii de aur dansează în flăcările ploii,

iar luna se descalță de melancolie.
Fluturii cerului îngroapă frunzele ce cad
în cristalul tulbure al ferestrelor.

4. Îngerul lui Dumnezeu

Dumnezeu m-a rugat
să am grijă de îngerul lui
până în ziua în care se va întoarce.

5. Moartea m-a vândut

Pământul e oglinda în care te privesc,
sângele de taur îmi picură sub pleoape
umbră însetată adună fiecare strop
și-mi face din sânge o cămașă.
Simt cum îmi alunecă pe trupul gol și rece,
nu-mi cere să mă întorc în locul
în care moartea m-a vândut!
Bucată cu bucată,
carnea s-a desprins până la piatră.

6. Trandafirul

Am făcut cu moartea un schimb,
să simtă ce simt eu.
I-am dat inima să-i bată.
În locul inimii a crescut un trandafir,
spiniile lui să-mi aducă aminte că trăiesc.

7. Gâtul ploii

Pământul se oglindește în izvoarele lunii,
scuturându-și mantia albastră,
în suflute de ceară, în glezne de cristal.
Curge tăcerea peste umerii mei goi
și trupul îmi tresare când pașii tăi îl trec
ca pe un pod cu struguri de plumb.
Cu frunze de lacrimi îmi înfășurai sânii.
Sărutând gâtul ploii, tresar pentru întâia oară.
Îmi crește printre degete un înger
cu pleoapele albastre și brațe de lemn,
îmi cuprinde mijlocul, întrebându-mă:
„Care este distanța dintre suflet și trup?”

8. Porți închise

Nu trebuia să te ascult,
să aștept să-mi deschizi porțile dimineții.
Nu trebuia.
Tresar, tresar când pașii îți aud în gând, făcând
cărare...
Alerg spre porțile închise.

9. Dumnezeu își lasă lacrimile peste flori

În fiecare noapte mă întorceam,
până când m-am convins că nu este acolo.
Pământul nu poate îngropa un înger.
Cu unghiile inimii am zgâriat cerul atât de adânc
încât a început să sângereze...
Noaptea, în rochie de sticlă,
își ridică brațele agățându-le de lună.
Dumnezeu își lasă lacrimile peste flori,
umbra rezemându-și-o de cruce.
Când eu mă duc, umbra Lui pleacă,
când plec, ea vine înapoi.
Dumnezeu își lasă lacrimile peste flori,
umbra rezemându-și-o de cruce.

10. Din lacrimi ți-am făcut o cruce

Am plâns atât de mult încât
pământul s-a făcut o nucă.
O simt, rostogolindu-mi-se pe trup
și în mii de stele mi-l despică.
Atunci când ating cerul,
se face iar lumină.
Pe firele-mi de păr cobor,
mă întorc iar la tine.

11. Iubită mamă

Știu că și ție îți este teamă,
dar, te rog, iubită mamă,
nu-i lăsa să mă îngroape sub pământ!
Eu voi fi nufărul care îți crește în palme când tu
plângi,
voi fi cel mai frumos brad care împodobește casa
și am să îți țin de cald.
Mă întrebi, iubită mamă,
de ce astăzi nu mai plâng?
Îmi e frică de pământ!

12. Iluzia

Doar tu știi unde e locul
în care cerul atinge pământul
lubesc ploaia,
atunci pot umbla dezbrăcată
în ale tale gânduri
și construiesc un labirint
din lacrimi și cuvinte.
Eu sunt nebuna
care construiește în gând,
tu ești nebunul
care nu mă poate prinde.

13. Ploaia

Ploaia își ascundea sânii în pumnii pământului
Ne înfloriseră crini pe pleoape,
se scuturau mugurii de pe buze.
Erau multe zgomote, iar ploaia tremura.
Se furișase în sânul tău,
mă privea cu ochii închiși și-i tremurau degetele,
iar eu i-am zâmbit.
Am înțeles atunci că trebuie să iubesc ploaia
pentru a ajunge la tine.

14. Mi-am dat foc umbrei

Mi-am dat foc umbrei,
mă urmărea până în cele mai intime gânduri.
Într-o zi, am răstignit-o,
legându-i degetele de marginile cerului,
dar a reușit să scape,
strecurându-se pe sub scândurile mucegăite
ale mormântului meu.
Îi simțiam chemarea nebună de a o atinge.

15. Pământul din cer

Lasă-mă să dorm în brațele tale,
Gândește-te că este pentru ultima oară
Când glasul meu te roagă să rămâi!
Din șoapte curg lacrimi,
pământul mă înfășoară,
cu stropi de ploaie mă îmbrac.
Iubește-mă cum cerul își iubește umbra!
Tu ești pământul din cer,
eu sunt cerul din pământ.

16. Glasul aruncat pe marginea șoselei

Te împiedici în fiecare glas
aruncat pe marginea șoselei
și crezi în sunetul buzelor încleștate.
De ce?
Zilele trec printre degetele tale zdrobite
de nemiloasa încercare a vieții.

17. Fiecare cuvânt l-am legat cu o lacrimă

Fiecare cuvânt care m-a rănit
l-am legat cu o lacrimă.
Am făcut o scară, ridicând-o sper cer.
Dumnezeu, cu un singur deget,
a făcut-o curcubeu.

18. Palma nopții

Afară ninge, iar pleoapele închise desfigurează
timpul
care, agățat deasupra cerului, împinge noaptea,
dezbrăcată și cu părul răvășit,
într-o picătură de rouă.
Pe treptele inocienței plânge un înger,
cu buzele albastre și crăpate de vânt
își împlântă privirea
în suflete de ceară.
Pământul se topește în palma cerului.
Răstignită în rochia de mireasă,
cu lanțuri de plub și brațe de porțelan,
dansează ploaia cu gleznelor în flăcări.

19. Scândurile mucegăite ale cerului

Oamenii intră prin asfalt,
cum tălpile îngerilor se strecoară
prin scândurile mucegăite ale cerului.
Întinzi mâna să îi ajuți,
dar simți respingerea
din ochii lor încinși ca smoala.
Rămâi în așternutul toamnei, plângând,
nimeni nu te ascultă: nici îngerii, nici oamenii!

20. Mireasa timpului

Cu trupul de sticlă
mă aștepta noaptea în prag.
Pășeam încet,
de teamă să nu lovesc tăcerea.
Prin colțul de vis,
măicuța săruta un înger,
tu, în genunchi, adunai clipele ce trec.

21. Lacrimile îngerului

În rochia de gânduri,
cu lacrimile îngerului pictate pe umbră,
aleargă noaptea prin cimitir.
Am sădit trandafiri pe altarul tăcerii.
Unesc pământul cu cerul
printr-un suspin.

Dumitru COPILU-COPILLIN

POST FACTUM

EMINESCU, 15 Gerar 2022

Facebook de ani buni mă întrebă, LA CE MĂ GÂNDESC? În zilele acestea și eu MĂ GÂNDESC LA ZIUA LUI EMINESCU, LA ZIUA CULTURII NAȚIONALE și LA VEȘNICIA MOȘTENIRII CULTURALE EMINESCIENE CA MOMENT ROMÂNESC ÎN PATRIMONIUL CULTURAL AL OMENIRII.

*

...S-au scris multe articole și cărți despre profețiile lui Eminescu (Necesitatea unei Comuniuni Europene, Catedrala Neamului, actualitatea publicisticii lui, recunoașterea lui recent ca „**Profet al îngerilor și al NATO, al PĂCII UNIVERSALE, grație versetului «Înger de pace» din poemul «Ce-ți doresc eu ție dulce Românie»**”), dar nu se știa cauza, care era legată de o „**Pata albă**” din biografia poetului. După ce un fizician a decriptat lumea fizică din lirica lui Eminescu și Perpessicius aprecia că descrierile din lirica poetului sunt momente trăite, aceste descrieri istorico-geografice din grandioasele poeme „Memento mori („Deșertăciunea deșertăciunilor”) și „Povestea magului călător în stele” (primele trăiri cosmice), ca sursă documentară despre asemenea momente trăite, au fost identificate istoric în perioada anilor 1866-1867. Atunci, părăsind Transilvania vasală Austro-Ungariei ca să ajungă în România „liberă”, după trăiri de înalt patriotism și dezamăgiri, la care se adăuga lipsa oricăror mijloace de existență, s-a retras în munți. Mai întâi ca „**zăhăstru mag**” în „**monastărea albă**” [de Vâlcea], unde „**capul și-l cufundă-ntr-a lumii sfinte cărți**”. apoi inițiat într-un schit și izolat într-o peșteră, „**dormind pe două scânduri acoperit de trențe**” și „**ne-bând apă d-izvoare**”, „**se chinuiește în rugăciuni asceze**”, trăind „**în rugăciune gândind la Dumnezeu**”, ducând o viață total ascetică, în simbolicul timp sacru de cel puțin 40 de zile, precum marii profeți, la vârsta adolescentină de 16–17 ani. A urmat o stare de „Revelație” („comuniune cu divinitatea”-DEX). Efectul a fost dobândirea unui potențial supradimensional, uman (dăruirea vieții sale cauzei naționale până la sfârșitul de martiriu, idealul pentru care a militat fiind revenirea Ardealului la patria mamă, vis împlinit în 1918, pentru care EL a fost primul omagiat ca mentor simbol al făuritorilor Marii Uniri) și creator („**codificator**” al limbii române literare moderne, etalon de limbă națională standard, devenită limbă națională, în care învață să vorbească, să scrie și să citească românii de pretutindeni și în care și-a scris opera de valoare națională și dimensiune universală, tradusă și comentată în cel puțin 150 de limbi din peste 250 de țări și teritorii geografice autonome), tot atunci dobândind harul profetic, cauza tuturor efectelor ulterioare. Recent, o echipă de cercetători – 2 universitari eminescologi, 2 prelați, 2 publiciști, regizor/operator – în premieră, pe decursul a două expediții în Carpații Meridionali, a identificat locațiile cu metode științifice moderne și a înregistrat totul cu mijloace tehnice profesionale moderne, călăuziți fiind de singurele indicii documentare, descrierile poetului în versurile celor două poeme, ferite de ochii lumii și păstrate ca taină sacră, descoperite după moartea poetului...

E zi de sărbătoare, să ne învrednicim a asculta cu gândul și salutul proverbial al poetului Național al României, adresat românilor de pretutindeni, de ziua lui, El nouă: – „TRĂIASCĂ NAȚIA!” Noii Lui: – „SUS CU DÂNSA!”

*

CUVÂNT-ÎNAINTE ULTIMUL DECENIU DE VIAȚĂ A LUI EMINESCU ÎNTR-O NOUĂ VIZIUNE

Profesorul Dumitru Copilu-Copillin, stăruitor preocupat de universalitatea lui Eminescu prin traduceri și evaluări critice în spațiul românesc și peste hotare, prin aplicarea tuturor grilelor criteriilor acesteia, investighează acum atât unele aspecte noi puțin cercetate ale receptării operei sale (primele traduceri în limba germană, italiană, franceză, engleză; unele dimensiuni ale imaginarului mitopo(i)etic, precum ar fi melancolia și așa-zisul „pesimism”, limbajul; noi traduceri și ecourile lor în publicații editate în germană, italiană, franceză, engleză, rusă, maghiară, majoritatea prezente în publicațiile internaționale sau naționale din 10 țări, europene

și SUA. Revelatoare sunt referințele și panoramarea acestora într-o imagine sintetică, care constituie latura originală și valoarea de pionierat exegetic eminescologic: aflăm, de exemplu, că este înalt apreciată „cultura estetică” elevată a poetului, Dumitru Copilu-Copillin 6 „forme pline de melodie”, „originalitatea lor națională”, „puternica formă a frumosului”, iar „în curentul romantic al epocii – poezia «Melancolie» – ar configura o categorie estetică distinctă: Melancolia”. O altă notă absolut nouă a perspectivei exegetice propusă de profesorul Copilu-Copillin este trecerea în revistă a transpunerilor muzicale și plastice a poeziilor traduse și a ecourilor lor în marile centre culturale ale lumii (Viena, Berlin, Leipzig, Basel, New York ș. a.). Este un bun prilej de a demonstra „armonia și muzicalitatea” operei eminesciene, însemn indiscutabil al universalității. Contribuții esențiale ne aduce investigația documentară a vieții și activității poetului în timpul „bolii”, în special a reacțiilor care au avut loc în lume. Odată cu informarea privind situația poetului, care a fost făcută la 28 septembrie 1883 la Congresul „Asociației Literare Internaționale” a scriitorilor (fondată de Victor Hugo), are loc ceea ce autorul denușește ascensiunea europeană fulminantă a receptării și cunoașterii operei poetice eminesciene. Sunt prezentate, într-o largă sinteză documentară, evenimentele cele mai importante ale timpului, „scenariul” din 28 iunie 1883, urmărit în detalii, reacțiile agențiilor de presă despre „înneburirea subită” și „izolarea într-un ospiciu”, modul Eminescu în ultimul deceniu de viață 7 tratamentul, perioadele în care și-a revenit, actul urmăririi sale politice (interdicția de a publica). Urmează o amplă reconstituire a descoperirilor arhivistice din România și din alte țări, a modului „legendării” nebuniei, a momentelor semnificative, precum Congresul internațional de psiholingvistică de la Milano din 2012 și clarificarea de către Academia Română, în 2015, a adevărului despre maladia poetului [concluzia: „Sunt greșite atât diagnosticul, cât și tratamentul”]. Studiul domnului profesor Dumitru Copilu-Copillin este meritoriu, reintroducându-ne printr-o solidă documentare și o profundă analiză a evenimentelor și ecourile pe care le-a avut opera și „boala” poetului în întreaga lume. Eminescologia s-a îmbogățit, evident, cu o contribuție exegetică originală.

*Acad. Mihai Cimpoi
Târgoviște, 1. XI. 2019*

Ștefan DUMITRESCU

CANADA – Țara hyperboreenilor

sau desfășurarea unei Conștiințe

Alexandru Cetățeanu, copil plecat din Amărăștii de Vâlcea, trecut prin cenușa amară a perioadei comuniste, stabilit în Canada cea plină de abundența miracolului economic, este autorul unui superb și gigantic eseu de cultură, de antropologie culturală, de geografie economică, de istorie: „Țara Hyperboreenilor” (cartea a apărut la Editura Antim Ivireanul, Rm. Vâlcea, 2004, prin grija admirabilului jurnalist și scriitor Ioan Barbu). Este o carte uimitor de vie, de suculentă, de incitantă; lectorul o soarbe cu frenezie, dar și dureros tensionat. Cel care scrie cartea, adică personajul principal al ei (poate fi privită ca un fel de roman) este un om uimitor de viu, de puternic și de omenos. Cartea este, mai întâi de toate, o mare desfășurare a unei Conștiințe (un strigăt modulată, redus la omenescul unei mărturisiri). Autorul, eroul principal al cărții, cum spuneam, devine pe nesimțite o Conștiință; o Conștiință cu o capacitate uimitoare de a iubi, de a se mira și de a da răspunsuri de care sufletul lui este însetat, de care Omul modern, aflat într-o criză care nu se mai termină, are nevoie stringentă.

Primul eseu, care dă și titlul cărții, este o meditație plină de înțelegere și de frumusețe estetică pe marginea istoriei, nașterii și evoluției foarte bogate și dramatice a Canadei, plecând de la mitul Hiperboreei și al hiperboreenilor (ipoteza noastră este că Hiperboreea s-a aflat în ținuturile Deltei românești și ale Moldovei de sud, că pe brațul Chilei a urcat Iason și argonauții lui în căutarea Lânii de aur, simbolul bogăției, al progresului tehnologic și uman). Acest mit al Hiperboreei îl găsim, ca o obsesie universală a spiței omenești, în mitologia multor popoare, dacă nu cumva fiecare popor își are, în istoria și mitologia lui, o Hiperboree. Fie ea cât de mică, chiar și o zdreanță acolo de Hiperboree! Legende antice localizează ținutul Hiperboreei în zona Caucazului, a Daciei, a Germaniei, a Scandinaviei, în ținuturile nordice, iar, acum, iată, Alexandru Cetățeanu situează Hiperboreea în ținutul întins și mirific al Canadei.

Prin ochiul și metafora Mitului Hiperboreei și simbolului Abundenței și Progresului, Alexandru Cetățeanu încearcă să ne convingă că Hiperboreea din Canada este una modernă, reală și metaforică, o Hiperboree a zilelor noastre. Romanul, căci avem de-a face cu un roman cu tentă modernă, este scris cu pana sigură a unui scriitor. Prin acest Eseu, el recrează istoria acestui miraculos pământ, plecând de la istoria și viața Pieilor roșii, cei care au stăpânit odată pământurile canadiene, venind cu descrierea și creația “lumii”, a oamenilor, până în zilele noastre.

De departe, Alexandru Cetățeanu este cel mai bun și cel mai mare Ambasador al Canadei (din toate timpurile) în România. Iubind amândouă țările și popoarele cu o sete și cu o puritate extraordinară, iubind – în egală măsură – pământul care l-a dat și pământul care l-a primit cu brațele deschise, Alexandru Cetățeanu, cântându-și patria de adopție, ne-o face cunoscută nouă, românilor, într-un mod atât de uimitor, că nu putem să

nu ne gândim decât ca la un Homer al zilelor noastre. Alexandru Cetățeanu face din Canada o Hiperboree modernă, prezentând-o lumii întregi. Cred că toate literaturile s-ar mândri să aibă o asemenea carte, în care deslușim în scriitor personajul ei central, cu două patrii la fel de prețuite: una care l-a dat și alta care l-a adoptat, pe care le strânge la piept cu o frenezie și luciditate fără de egal. După lectura cărții lui Alexandru Cetățeanu, Canada îți devine atât de cunoscută, atât de familiară, atât de dragă, încât nu poți să n-o iubești și să n-o consideri ca pe țara ta de suflet. Nu știu dacă cineva a mai realizat acest lucru atât de uimitor, prezentând țara sa de adopție în haine strălucitoare, fără de egal.

Canada, așa cum ne-o descrie scriitorul român Alex Cetățeanu, este, într-adevăr, o Hiperboree a zilelor noastre. (Țara care a deținut șapte ani recordul de a avea cel mai înalt nivel de trai din lume). După lectura textelor, Canada nu-ți devine numai profund cunoscută, dar și mai aproape de inima noastră.

O poveste SF, extraordinară idee, putem numi „Mesajul care a schimbat omenirea”; o scriitură sigură, o meditație amar-optimistă, tulburătoare, pe marginea unui trist destin al omenirii. Ideea acestui eseu-povestire SF este tot un fel de idee-Hiperboree din subconștientul nostru, o realitate salvatoare care se întâmplă continuu, în mintea noastră, de la începutul lumii până astăzi! Scriitorul prezintă cu mult talent intervenția, simplă și directă, a unor extraterestrii în viața pământenilor, pentru a salva de la dezastru Civilizația umană. Și, lucrul acesta, în pofida ipotezelor, devenite legende, că intervențiile unor civilizații extraterestre ar destabiliza grav viața omenirii... Ca atare, atât Pentagonul, cât și guvernele marilor puteri păstrează secrete datele pe care le dețin în urma contactelor cu aceste civilizații. Nici pe departe așa ceva, concluzionează scriitorul. Guvernul mondial, care conduce lumea, vrea să nu-și piardă privilegiile, să nu-i fie detronată poziția de forță primordială – și, prin urmare, manipulează lumea, ne dă de înțeles scriitorul Alexandru Cetățeanu în eseuul său filozofic de antropologie viitoristă. Ba, dimpotrivă, remarcă el, popoarele, instituțiile internaționale, oamenii nu numai că nu sunt „foarte dezechilibrați”, dar își văd mai departe de treburi, contactul cu o civilizație extraterestră socotindu-l un fapt normal. În această descoperire stă marele merit, marea forță a scriitorului Alex Cetățeanu, în profunzimea optimistă a viziunii sale despre lume, despre om și fenomenul uman; ca și în capacitatea rară de a uni și de a pune la treabă specii literare, unele depărtate între ele, toate topindu-se într-o operă vie și convingătoare.

O altă povestire, „La vânătoare”, îi prilejuiește autorului admirabile descrieri de peisaj, amintindu-ne de Geo Bogza. Adică de un mare reporter, pierdut, astăzi, din păcate, în uitarea multora. Povestirea este una educațională, îndemnându-i pe oameni să se aplece cu dragoste asupra naturii, să iubească și să lupte pentru păstrarea uimitoarei bogății a Lumii, să prețuiască marele dar al lui Dumnezeu, natura, cu peisajele ei uluitoare, cu miile de specii, de animale și de plante, care de fapt sunt prietenii noștri cei mai apropiați. Un eseu despre nervozitatea oamenilor (a omului modern), dependentă și supusă unor factori nocivi, este „Plumbul”. Alexandru Cetățeanu emite ipoteza că plumbul (mercurul), intrat într-o cantitate prea mare în circuitele subtile și necunoscute ale vieții economice și sociale, ar fi vinovat de nervozitatea oamenilor, ca și de alte boli și efecte negative din viața societății umane. Noi spunem că ar fi bine să-l credem pe Omul-conștiință Alexandru Cetățeanu și să încercăm să lămurim definitiv această problemă. Scriitorul se oprește și asupra altor teme stringente, probleme mari de meditație, probleme acute, periculoase omului modern, care stau ca niște fiare cu ghearele scoase, gata să-l sfâșie. După lectura cărții lui Alex Cetățeanu, „Canada – Țara Hyperboreenilor”, iubim și mai mult țara-continent, Țara Frunzei de Arțar (iubim Omul, Lumea, Omenirea acesta chinuită și de bolnavă), o cunoaștem mai bine, mult mai profund, având, totodată, în fața ochilor imaginea impunătoare a uneia dintre conștiințele planetare date de poporul român: Alexandru Cetățeanu, scriitor superb, plecat din Amărăștii Vâlcii, se întoarce acasă și le vorbește românilor despre o Canadă a mirificului, le povestește lucruri minunate și incredibile milioanele de români, care locuiesc pe un bulgăre de aur al unei planete dureros de bolnavă, scăldată, în timpul nemăsurat al facerii lumii, în oceane de sânge.

Ioan ALEXANDRU
25.12.1941 – 16.09.2000

Epitaf

Cu-ntâiul om venit-am pe pământ
Si nu mai plec până la cel din urma
Si pân-atunci de veghe în cuvânt
Sunt ba pastor ba pulbere sub turma

Dar niciodată n-am fost mai puțin
Si nici mai mult decât o tresărire
Când vânturile-n plopi nelinișteau
Eram si eu străpuns de nemurire

Si n-am rămas străin de câte sunt
Si viețuiesc cu toate în frăție
Și-n umbra visului cel mai hain
E-o zbatere de aur ce ma stie

Si de n-am fost norocului mereu
Sortit din pânțelele mamei mele
Tot m-am trezit în pumni din când în când
Cu câte-un crin si doua vioarele

Si încă mai sunt multe de deprins
Si de la iarba si de la albine
Caci ele-s mai bătrâne cu o zi
Si au vederea-ntâielor coline

Oricât ma pierd pe zare sa le prind
Ca roiul pier fara sa lase-o urma
Si ma întorc de veghe în cuvânt
Ba ca pastor ba pulbere sub turma

* zic Gepianu, fiindcă sunt născut în satul Gepiu-Bihor

COLO SUS LÂNGĂ IZVOR (Cântecul privighetorii)

Colo sus lângă izvor,
Cântă pasărea cu dor,
Cu dor mare și cu jele,
Puii-i stau pe rămurele
Și-o întreabă de ce plânge,
De ce glasul i se frânge?
Pasărea cânta-n suspine,
Oamenii cred că de bine!
Ei nu văd că prin dumbravă,
Se usucă de otravă
Florile și viermii hranei!
Vara-mbracă haina toamnei;
Cât amar vedea sărmana,
Ochii-i picurau ca rana,
Ciocu-i larg, sfâșietor,
Spunea lumii al ei dor,
Colo sus lângă izvor!

*

Peste dealuri adumbrite,
Peste văi înțepenite,
Norii vineți toarnă bură,
Doar prin zare-o creștătură,
De fereastră pentru soare,
Lăsa razele-l ușoare,
Să dea lumii semn de viață,
Dar de-i zi ori dimineată,
N-ar ști nimeni să o spună,
Ori e-al nopții plină lună,
Stăpânind norii cei negrii.
Vântul își porni sirepii,
Ploaia picura pe fagi,
Simfonii cu note largi
Prinde codru să repete,
Pe ecouri portative le desplete,
Fulgere fac dirijarea de baghete.

*

Colo sus lângă izvor,
Cântă pasărea cu dor,
Puii-i stau pe rămurele,
Și-o întreabă-n lacrimile”
„Ești, mămică, supărată
Pe furtuna-nvolburată?”
„Nu, odorurile mele,
Ploaia vine să vă spele,
Florile să înflorească,
Fluturașii să roiască,
Și din toate bunăstare
În dumbrăvi din nou răsare!
Cerul mi-ascultat rugarea,
Și-a-ncărcat cu nouri zarea,
Stropii ploii când cobor,
Lumea prinde drag și dor!

*

Norii-n văi sfărmași căzură,
Umflând ape-n iezătură,
Castorii ieșiră-n grabă,
Cetățuile să-și dreagă,
Prin stejari bătrâni cu scorburi,
Gheonoaia-n iuți acorduri,
Bate ritmic, nu-i ușor,
Pân-să scoată la lumină, viermișor!
Spre izvor se-ndrept aricii,
Cătinel că-s “mama fricii”,
Deși poartă mii de sulți,
Merg prin frunze zgribuliți!
Doar furnicile și râma,
Se-ngrozesc de le iau urma;
O verzuie de șopârlă
Se zorea ușor spre gărlă,
Unde fac broaștele târlă!

*

Dorul Firii e același,
Fie om ori greieraș,
Lupta vieții deopotrivă,
Îi cuprinde-n a ei grijă.

Iată luna prin amurg,
Lasă razele de-i curg,
Peste-a apelor vibrare
Și punând argint pe zare,

Schimbă lumea-n alt decor,
Și oglinda din izvor;
Ușurel călcând pe stânci,
Vin din codrii cei adânci,
Căpriori să se adape
L-al izvorului dulci ape;
Dintr-o râpă vin mistreți
Cu-a lor perii de peri creți,
Ridicate-ntre urechi,
Ca niște fantome vechi.
Din tufari de printre spini,
Strălucesc două lumini,
E lupanul flămânzit,
Veni și el la pândit!
Ursul mormăie pe cale,
Vulpea vine de prin vale...
Lume de să nu încapă
Împrejoară sfânta apă!
Printre ierburi, colo, ici,
Răsăriră licurici!
Veșnic prin boltite ramuri,
Frunzele foiesc ca flamuri
De atâtea păsărele,
Adunate-n rămurele!
Stelele-n izvor se scutur,
Se ivi și-al nopții flutur,
Înceind al scenei tur!

*

Iată, după zbugumare,
Lumea prinde-nviorare,
Cerul cu senin străluce,
Vis înnoitor aduce!
Sus în vârf de plopșor
Ce trona peste izvor,
Puii-n cuibul fericit,
Se-ntreceau la ciripit,
Privesc cum se pierde bura,
Cum se îmblânzi Natura;
Privesc cum se țese galbeni,
Razele prin crengi de palteni!

*

„Într-o casă carpatină,
Unde dorul meu suspină,
O lumină-n geam se-aprinse,
Ca o stea pe zări întinse,
Ce în nopte ferecate,
Nasc idile fermecate,
Povești multe din popor,
Adormind în vis și dor,
Puii și mămica lor!

Eu nu duc grija măririlor lumești

Eu nu duc grija măririlor lumești,
Nu, e deajuns să știi că o iubești,
Că lumea e icoana preasfântă-n Dumnezeu,
Și mi-e deajuns să știu că-n ea trăiesc și eu!

Deșartele mândrii nu m-au împins spre râpă;
Munceam, muncesc și azi căci munca nu e
o misie urâtă.

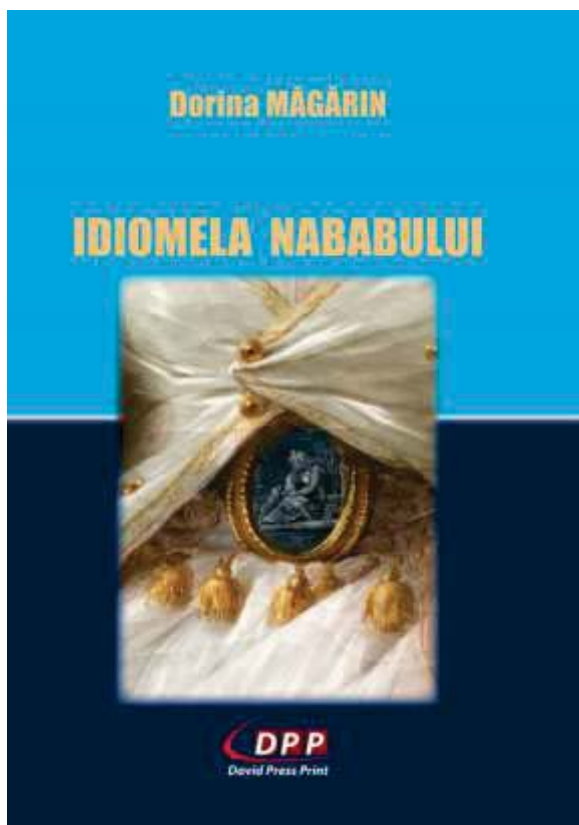
Ci-i legea din origini cum cu sudoarea de pe frunte
Numai, vei prinde stare bună, vei merge înainte!

Și mi-a mai pus Divinul acea sfântă oglindă
În ființă, ce poate dinafara s-o cuprindă
Și care îmi arată doar faptele din jur,
Căci faptele arată a omului cusur;

Și-atunci înțeleg sigur că e clipa
Când protectoru-mi vultur cu aripa
Mă ia deoparte: „încearcă să privești-
Dar nu uita porunca: de-apururi să iubești!”

De la Vest vine ploaia și... proza: cum te poate privi o carte în ochi!

Dorina Măgărin, la a doua carte de proză (prima a fost „Galeria oglinzilor (proză mai mult sau mai puțin scurtă)”, „Idiomela nababului” putând fi intitulată „proză mai mult sau mai puțin lungă” (deoarece trei dintre texte sunt practic scurte romane, ca să nu spunem nuvele: „Blazonul familiei sau Idiomela nababului”, „În vârtoarea vieții” și „Răscolitoare toamne”; prin complexitatea construcției, raportarea la timpuri, spații, comunități), seduce, captează atenția și bună voința cititorului printr-o țesătură textuală (textura textului, sic!) de o autenticitate aparte, de cetățean-scriitor al lumii întregi, dar și, particularizând, al Banatului etern în „fruncea” României.

Dorina Măgărin propune o literatură care, dacă este să facem o primă și ultimă legătură cu cartea de debut (necită de subsemnatul), te privește în ochi (adică în suflet, fiind scrisă și cu sufletul!), unul dintre personaje, chiar din textul ce dă titlul volumului, Ligia, observând la un moment dat: „Așa a priceput de ce unii oameni o priveau în ochi, iar alții își aruncau privirile în altă parte, a înțeles că trăiau în lumea oglinzilor, în interiorul sau în afara lor. Ajungând la concluzia asta, Ligia a decis să acorde din timpul ei prețios doar celor care știau să o privească în ochi, direct.” (p. 15)

Nefăcând greșeala de a confunda naratorul/naratoarea cu scriitoarea, putem observa că și personajele pot fi privite în ochi (de către cititor sau autor!), și ele pot privi, se prea poate spune că unora li se acordă mai mult sau mai puțin timp și spațiu și din

această perspectivă. Așadar, mai mult proustian decât stendhalian, Dorina Măgărin reușește să schițeze ori să finalizeze portrete memorabile, unele devenind personaje memorabile. Se ghicește printre rânduri o mare sete de noblețe: „Doamne! Unii sunt atât de săraci sufletește și spiritual că nicio avere nu-i înnobilează, din contră, îi coboară până în adâncurile cele mai întunecate și, totuși, aceștia sunt frunțașii societății noastre. Țara noastră este mereu în criză și mereu lipsită de speranță, așa că trebuie să punem în aplicare fuga?... Dincolo de podul tristeții constatările sale, Antonia încerca să le fie aproape celor dragi, împărțându-le ceea ce gândea, scriind.” (p. 95)

La „galeria” personajelor memorabile se adună, deja, Ligia, Antonia (din „În vârtoarea vieții”), Amelia (în „Răscolitoare toamne”), trei femei (atâtea cărți și filme cu... trei femei!) care ar fi putut fi „legate” literar cam cum a făcut Michael Cunningham în „Orele” (m-am gândit să compar stilul Dorinei Măgărin cu acela din romanul ecranizat cu Meryl Streep, Julianne Moore și Nicole Kidman în rolurile principale), rezultând un roman, iar nu trei nuvele extraordinare, printre cele mai interesante citite în ultimul timp, texte literare care unesc lumi, destine, intervale de timp! Refuzând „oglinzile” stendhaliană, după cum scriam mai sus, scriitoarea realizează sui generis o altă căutare a timpului „pierdut”.

Apropo de titlul ales al cărții (cf. dicționarilor: idiomelă (Biz.) (< gr. [τροπάριον] ἰδιόμελον [*idiómelon*]), imn (1) în formă de tropar*, cu text în proză, care are melodie proprie (neîmprumutată); nu servește ca model altor cântări. Este alcătuită uneori din mai multe strofe, chiar și neasemănătoare și așezate pe melodii diferite.), muzica, muzicalitatea, armonia (și dizarmonia, prin contrast), trimiterele la șlagăre, muzica populară,

șansonete, muzica clasică sunt deosebit de importante în construcția întregii cărți, care are firul său roșu, care leagă totul, indiferent de dimensiunile textelor sau de faptul că personajele sunt diferite: dragostea de oameni și de viață!

Așa cum observă și Mirela-Ioana Dorcescu pe coperta a IV-a, este vorba și despre dezamăgiri, zădărnice, dar nu absurdul și existențialismul, printre altele, au ultimul cuvânt: dacă ne gândim la nenumăratele personaje copii, la lumina care se desprinde din paginile cărții când se rememorează anii copilăriilor diverselor personaje, feminine majoritatea, dar nu numai, înțelegi că nu totul „stă sub semnul nimicniciei”! Și al suferinței, deoarece mai avem și definiții precum aceasta de mai jos, dată de fratele Ameliei:

„Iubirea este elementul esențial, care conferă unitate și infinitate creației, devenirii, mișcării universale, este specia superioară conștientă cu scop a acestei mișcări, care depășește raportarea corporală, predominant sexuală și animalică la mediul natural și social și îl transcende, obiectivându-se dincolo de ordinea instituțională atotcuprinzătoare, prin constanta creație și recreație personală; acestea generând mai departe, creații și recreații familiale, comunitare, sociale, istorice...”

Cine iubește suferă! Nu crezi???...” (pp. 183-184) La pagina 190 se scrie: „Doar dragostea poate să rezolve multe...” Un aforism de reținut este la pagina 16: „Întotdeauna dragostea se naște între cer și pământ, în împărăția lui Hefaiostos și-n deșertul singurătății. „

Dintre multele povești de iubire relatate mai pe larg sau mai pe scurt în carte, care pot fi și între parteneri diverși, dar și dintre membrii unor familii, implicând devoțiune frățească, părintească, filială, agape care va să zică, ne-am putea opri la câteva, dacă spațiul tipografic ne-ar permite... Să zicem, din „Vă place Brassens?”, trimitând oarecum la „Aimez-vous Brahms?” (cartea lui Françoise Sagan, filmul cu superbii Ingrid Bergman, Yves Montand și Anthony Perkins), unde avem un personaj masculin, Gregory, care a avut patru căsnicii, mai mult sau mai puțin ratate (în text: „După patru căsnicii ratate...”, p. 241), și tot se mai gândește la „o iubire-frescă”, Iliora din copilărie-adolescență... În finalul aceleiași povestiri, aflăm și emoționanta legătură dintre un copil și mama sa care a înnebunit și care putea fi îmblânzită doar cu cântecele lui Brassens!

Sunt surprinse medii diverse, sociale, dar parcă este un accent pus în plus pe experiențe din mediul educațional și cel spitalicesc, al sănătății; ca de obicei, suntem purtați din perioada celui de-al doilea război mondial, dar avem și relatări din primul război mondial, chiar în primul text (mai exact cu ce se întâmplă „în urmă cu aproximativ o sută douăzeci și cinci de ani”, p. 21), până în zilele noastre; de la Paris (cum observă și prefațatorul, Cornel Ungureanu, spiritul neo-galic este cel mai prezent, prin muzici, cărți, filme!), Londra, orașe din Canada și S. U. A. , la Istanbul sau Grecia; dar, într-un fel, cam toate drumurile se... întorc spre Banat, dar și Oltenia! Oamenii, aproape ca în tragediile grecești vechi, își propun mai toți să-și depășească condiția, „grupul karmic”; de aici mulți își încearcă destinul sau norocul și în țări străine, sau pleacă de la sat la oraș; sunt multe referințe și la filme, câteva și la teatru; dar cele strict livești sunt cele la care ne vom opri: de la „Enuma eliš”, Cartea Facerii din mitologia sumeriană, și „Cartea egipteană a morților”, Homer, tragedienii greci, până la Baudelaire, Breton, Joyce Mansour, Proust, Hugo, Goethe, Romain Gary, Pessoa, Anne de Noailles, Kavafis, Petros Malamidis, Nichita Stănescu (nu este vorba serios de vreo ordine în enumerarea mea!) și multe, multe altele, toate aceste referințe ajută la realizarea caracterizării personajelor, la prezentarea epocii (anii 70, cu Iva Zanichchi, Georges Brassens, Aznavour, Moustaki ș. a.)...

Dacă se tot bate aproape la „Lulu” de Alban Berg (după texte de Wedekind, p. 163), Dorina Măgărin aproape că propune o operă literară, măcar parțial... dodecafonică, în care nu numai omului i se aduce omagiu, ci și Naturii, în pagini antologice, care ne confirmă ceea ce am schițat mai sus:

„De-a lungul pistei erau flori albe de trifoi sălbatic, ici și colo câte un smoc de trifoi roșu, cu flori violacee, grupate în capitule ovale, maci sălbatici, cu câte cinci sau mai multe flori pe o plantă își fluturau gingașele petale roșii, frunzulițe metamorfozate, delicate ca și aripioarele libelulelor, sepale galbene, răsfirate, întinse, lănoase de-ale unei specii erbacee numită Piciorul cocoșului, lăptucă, plantă ce-i face fericiți pe iepurașii care o ronțăie, lobodă sălbatică cu frunze triangulare, urzici cu tulpini și frunze acoperite cu peri urticanți, cu semințe în vârf, semințe care îți regenerează sângele atunci când le consumi și soc, multe flori de soc, parfumul florilor hermafrodite de soc amestecat cu mirosul ierbii crescute nebunește după ploile de lungă durată, au făcut-o să încetinească pedalatul și să absoarbă culorile vesele din natură, să asculte cântecul cucului: cu-cu, cu-cu, cu-cu! Forma florilor de soc o făcu să-și amintească de angioarhitectonica vasculară a rinichiului obținută prin injectarea de substanță plastifiantă colorată în roșu pentru artera renală și în albastru pentru vena renală, studiată la o oră de anatomie sau de fantezmele recifurilor de corali văzuți pe la Discovery Channel. Din senin Ligia se trezi cântând: *Cucul, sus, pe-o rămurea, tare frumos glăsuia...*”

Se pare că *Fata de păstor* era cântecul preferat al mamei sale, căci de câte ori se nimerea să meargă pe la maică-sa, prin clasă, la orele de muzică doar cântecul acela îl auzea. Doamne, cât de frumos era concertul

greierilor! Broaștele nu se lăsau nici ele mai prejos cu orăcăitul, pescăruși mai mici decât cei ce trăiesc la malul mării, de un alb spălăcit, de mărimea unui pumn de copil sau aproape cât trei vrăbiuțe la un loc, zburau alene în toate direcțiile. Perechi de guguștiuci cu penajul cenușiu-brun pe spate și câte o dungă subțire, neagră, pe gât, de parcă ar fi fost o bentiță ce trebuie purtată zilnic, așa cum purtau elevele la școală, doar că bentița de pe capul școlărițelor era albă-albă, nu neagră ca a guguștiucilor sau fluturi mici, cu aripile anterioare de culoare albă, un alb străpuns de câte o dungă subțire-subțire, abia perceptibilă, de un maro închis, cu câteva puncte maro pe margine, fluturi ce aveau

colorit foarte divers, cu aripi prelungite în formă de coadă de rândunică, fluturi albaștri, cărora le ieșeau în evidență antenele lungi, plasate lateral, dar și piciorușele de dimensiuni medii, păreau că ațâță intrigile din comediiile lui Marivaux, în timp ce

vreun bărbătuș rătăcit prin iarba necosită își chema făzănița. Cu siguranță că fluturii erau puiuți, erau copilași, nu se aflau în etapa finală a ciclului lor de viață așa ca miile de fluturi văzuți în Petaloúdes, fluturi care migrează acolo atrași de mirosul arborilor orientali pentru a se reproduce. Privea la mușuroaiele de furnici negre-negre, ce se înșirau de-a lungul pistei și ieșeau mai bine în evidență în locurile în care iarba fusese cosită. Micuțele insecte erau liniștite, doar înainte de zilele ploioase erau agitate nevoie mare, dar în ziua aceea erau liniștite. Ligia a fost depășită de un cuplu de cicliști. Domnul îi spunea doamnei: Na, până la urmă ați ajuns! Doamna îi răspunse domnului: Da, am ajuns!... Sub influența medicamentelor nu știu ce face, ia atâtea! Ligia opri bicicleta și se așeză pe iarbă, într-un loc cu multă volbură înflorită. Se uită admirativ și la zecile de fire încalcite ale plantei perene, ale căror flori mici, albe, în formă de trompetă, păreau a fi slujitorii ce așteaptă ordinele maimarilor, adică ale Sânzienelor, zâne bune, împletite în atâtea cununi de fete, ani de ani, împletite în atâtea cununi și tot atâtea vise. Ciulinii, nu așa de înalți și nici atât

de succulenți, dar nici atât de frumoși precum ciulinii văzuți pe dealurile din vecinătatea Lacului Razelm, păreau a fi regi mai greu de abordat. Ei, câteva fire rebele de usturoi sălbatic, parcă ar fi vrut să le dea peste nas înfumuraților ciulini, iar bănuțelii păpădiilor dădeau impresia că râd de toate astea, galbenul lor contrastând cu verdele puternic ce trona peste întreaga întindere de pământ, verdele puternic ce înseamnă libertate, sănătate. Rar se înălța din stufărișul de la marginea apei curgătoare câte o barză cu vreun sfrijit de șarpe în cioc, care de jigărit ce era nu avea nici măcar puterea să se zvârcolească. Vaci bălțate, cu pete mari, albe și roșcate sau albe și negre, precum și capre albe, cu blana mițoasă, pășteau în tihnă. Din când în când se auzea sunetul tălângii prinse de grumazul vreunei cornute. Liniștea patriarhală era conturbată de onomatopee de genul: cri-cri, tvi-tvi-tvi, gara-gara, cri-cri, tvi-tvi-tvi, gara-gara, cu-cu, cu-cu, cra-cra-cra, muuuu-muuuu, gu-guștiuc, gu-guștiuc. *Guuuguștiuc eu sunt turc, guuuguștiuc eu sunt turc*, spunea actorul principal din filmul de comedie Păcală. "ș. a. m. d. (pp. 17-20, dar și în alte pagini). Parcă suntem într-o carte de Gerald Durrell, parcă ne aducem aminte de Sadoveanu sau de Calistrat Hogaș, ca să nu ducem până la Odobescu, cu ale sale pagini încă aproape de neegalat în literatura noastră, cel din „Pseudo-Kynegetikos”, tot cu foarte multe referințe culturale...

Bref, dacă „istoria este o necesitate pentru a învedera adevărul”, după cum se scrie la p. 248, pentru frumusețe (a adevărului, dar și pentru mai buna empatizare, după cum bine observa Guzel Iahina într-un interviu) este necesară beletristica și... știința refacerii lumii, după cum ni se mărturisește: „...lumea se reface mâncând fructe și visând!” (p. 97)

Și la final poți avea revelația: cartea poate fi... citită și ca un fruct! Care are și ochi!

Simina LAZĂR HUSER

Franța

Identitatea română

Emil Cioran a spus: «On n'habite pas un pays, on habite une langue. La patrie c'est cela et rien d'autre.» Are perfectă dreptate: „Nu locuim o țară, ci o limbă. Asta e patria; nimic altceva.”

Cei care au ajuns într-o țară străină, când aveau mai mult de 20 de ani, păstrează în inimă și minte limba maternă, cultura, obiceiurile, concepțiile de viață ale țării de origine.

Vor rămâne pentru totdeauna într-o situație hibridă: nici români cu adevărat (căci nu mai au condiția românilor), dar nici membri total integrați în patria adoptivă, mai ales că, de obicei, păstrează un accent. Însă în general, copiii lor pierd conștiința apartenenței la comunitatea română, chiar dacă au părăsit România la vârsta adolescenței.

Locuiesc în Franța de 40 de ani, dar sunt româncă, voi rămâne întotdeauna româncă și româna mi-e limba de căpătâi (în franceză, vocabularul meu este mai sărac, uneori mi-e greu să găsesc nuanța potrivită la ceea ce vreau să exprim, am accent...)

Asta poate se datorează și faptului că vorbesc adesea în română cu cei din familia mea. Chiar și Emil Cioran afirma că, dacă i se întâmplă să vorbească uneori în românește, are nevoie de săptămâni pentru a recupera o franțuzească perfectă.

(În 1992, am avut ocazia neașteptată de a-l primi la noi pe Emil Cioran însoțit de doamna Simone Boué și de o prietenă de-a lor. Am povestit câteva crâmpeie legate de această întâlnire într-un articol pe care l-am scris în 2019.)

Marele român, Emil Cioran este considerat cel mai bun stilist francez. Franceza lui inspirată din scrierile clasice din secolul XVIII-lea este minunată. Nuanțele cuvintelor sunt alese cu grijă și condensează cu eleganță aforismele sale. Frazele lui sunt perfecte, construite și lustruite astfel încât nici un cuvânt nu poate fi înlocuit, nici o virgulă, nu poate fi schimbată. Ai impresia că limba franceză din scrierile sale alunecă precum apa unui râu pe pietrele raționamentelor filosofice. Fiecare piatră are sunetul ei, răsfrânge ecoul ei ... Rezultă o muzicalitate și un ritm special care te îndeamnă să reciți frazele pe de rost ca pe niște poezii.

Dar mă duce gândul și la marele scriitor francez Céline care a creat un „anti-erou” cinic și blazat prin intermediul căruia încerca să demonstreze absurditatea existenței, considerând că oamenii sunt spectatori ai propriei lor vieți. Mie mi se pare că Céline, deși nu se sfiește să utilizeze limba franceză de toate zilele presărată cu cuvinte de argou, are o limbă mai autentică.

Asta nu diminuează, cu nimic meritul marelui gânditor român, Cioran, „aristocratul contradicțiilor” metafizice, pe care eu îl admir foarte mult; i-am învățat pe de rost multe citate și după cum spuneam, am scris și un articol despre un spectacol dedicat lui.

Dar să las acești „monștrii sacri” în grija unor critici literari competenți!

În ceea ce mă privește, eu cochetez cu limba franceză, dar nu voi reuși niciodată să mă exprim cu aceeași ușurință ca în limba română. Am scris fără probleme în franceză nenumărate documente tehnice, dar pentru un text literar, altele sunt cerințele. Mie, limba română mi se pare cea mai dulce, cea mai frumoasă, cea mai completă din lume și e limba strămoșilor mei. Și bineînțeles, amintirile mele mustesc de atmosfera românească. De altfel, se spune că pe măsură ce înaintezi în vârstă te întorci cu gândul la anii copilăriei și ai tinereții...

Parafrazându-l pe Ion Creangă: „Nu știi alții cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul nașterii mele, la casa părintească” din strada Sărării de la Iași, la grădina unde fugeam după găini, la pomii în care ne urcam ca să mâncam dube și alte fructe, la școala care era gard în gard cu casa noastră, la străduțele de pe dealul Țicăului unde zburam iarna cu săniuța pe pietrele înghețate și ne întorceam acasă cu mânușile ude și nasurile roșii și la multe alte pozne ale copilăriei, „*parcă-mi saltă și acum inima de bucurie!*”

Amintirile mi se îmbulzesc în minte voioase și însorite. Dar pentru regăsirea propriei mele identități, am simțit nevoia să-mi regăsesc originile.

Am fost în satul de lângă Brad al tatălui meu. Bunicul era miner în mină de aur și de asemenea, țăran ca toți

consătenii, de altfel. Dar în același timp, era mare iubitor de carte și cantor la biserica din sat (căci știa să citească literele chirilice). Bunica era rudă cu Horia și a avut un strămoș care a fost omorât legat de coada calului. Au avut împreună 11 copii (din care doi au murit mititei).

Când în 1992, după o îndelungată absență, am ajuns în aceste locuri, m-am bucurat că am reușit să mai găsesc în viață pe ultimii reprezentanți ai familiei. Și am vizitat cimitirul satului ca să găsesc urme ale trecerii pe pământ și a celor plecați pe alte țărâmur.

În 2017, am avut bucuria să particip la dezvelirea bustului, mamei mele, Gabriela Moga Lazăr, în satul ei natal de lângă Sărmașu și să organizez o expoziție cu tapiseriile ei. Au fost clipe de sărbătoare ale sufletului care mi-au permis să mă impregnez cu atmosfera meleagurilor strămoșilor mei și să cunosc rude de care auzisem vag în copilărie.

Nu cunoșteam aproape de loc acest sat, deoarece casa familiei noastre fusese de mult dărâmată. Într-o noapte de martie 1949 la ora 2, bunicii mei fuseseră smulși din casa lor și duși la închisoarea de la Aiud și apoi condamnați la domiciliu obligatoriu (acuzăți fiind că sunt moșieri). Nu și-au mai revăzut niciodată satul.

Ne-am bucurat de faptul că peste ani bunicul a fost totuși declarat cetățean de onoare a Sărmașului, deoarece participase la Adunarea de la Alba Iulia în 1918.

Mama mea de asemenea e primit titlul de cetățean de onoare a Sărmașului pentru realizările ei artistice și bustul ei este acum în fața Casei de Cultură din Vișinelu care a primit numele ei

Mi-a făcut mare plăcere să văd scris în ziar că „Gabriela Moga Lazar s-a întors acasă”. M-am simțit în familie și am avut impresia că în aceste momente de sărbătoare binecuvântate de Dumnezeu mi s-au grefat “unele amintiri” dintr-o posibilă viață alternativă, amintiri de care duceam lipsa pentru a-mi înțelege propria identitate.

Cred că astfel de sărbători contribuie la formarea unei identități române, identitate pe care, în contextul actual, mulți români o uită. Eu sunt însă mândră de această identitate; încerc să o apăr și să împărtășesc aceste valori și altora din jurul meu (chiar și cartea pe care am scris-o este oarecum în același registru).

Nadejda GODOROJA

Republica Moldova

Secvențe de viață

...Ariadna a fost internată, deoarece i-au apărut multiple formațiuni tumorale unilateral pe gât. Mămica ei, fiind medic, a înțeles că acestea sunt determinate de intervenția chirurgicală, care i-a fost efectuată în Institutul bolilor de ochi în Odesa. Acolo cu câteva luni în urmă i s-a înlăturat un presupus nev (formațiune benignă) de pe marginea pleoapei. De aceia a adus lamele și blocurile nevelui înlăturat. La revizia acestora Irida Alexandrovna a stabilit că formațiunea înlăturată nu era nev, ci melanom malign nepigmentat (una din tumorile cu cel mai dificil pronostic al evoluției clinice) al pielii pleoapei. Prin urmare, în ganglionii cervicali erau metastaze multiple ale melanomului malign nepigmentat. Atunci, dar și până în prezent, preparate chimioterapice cu acțiune selectă pentru melanom malign, nu erau. Trebuia de început tratamentul de la etapa chirurgicală – așa numita după autor operația Cryle – înlăturarea într-un singur bloc a ganglionilor cervicali cu țesuturile adiacente. Știind pronosticul nefavorabil în acest tip de patologie oncologică la consiliu am hotărât să o trimitem la consultație la Institutul Oncologic N. N. Petrov din Leningrad, ca mămica ei să știe, că unica ei fiică a fost consultată la cel mai înalt nivel în oncologie. Acolo a fost consultată de academicianul Robert Ivanovici Vagner, care a confirmat planul nostru de tratament și i-a propus să se interneze acolo pentru intervenția chirurgicală plănuită. Dar, deoarece se prevedea aceeași intervenție – operația Cryle, Ariadna și mama ei au hotărât să se întoarcă să se opereze la noi. I-am efectuat operația Cryle, plaga a regenerat fără probleme, a urmat o cură de iradiere. A plecat din staționar în stare bună. Mai mult la control nu s-a prezentat. Peste un an am primit o carte poștală – mămica Ariadnei m-a felicitat cu primăvara. După felicitarea tradițională a urmat: "P. S. – niciodată să nu operați metastaze de melanom". Am sunat la „Cancer-registru”, am aflat că Ariadna decedase de multiple metastaze de melanom în plămâni. Știam, că noi am făcut tot ce la acea etapă a oncologiei a fost posibil, dar faptul acesta nu mă liniștea. Îmi imaginam prin ce durere a trecut Ariadna, prin ce chin trece acum mama ei și mă durea și pe mine totul – sufletul, inima – suferea toată ființa mea – din conștiința de lipsă de posibilități pentru a rupe pacienții din ghearele tumorii...

... Prin noiembrie operam o pacientă neoncologică, la care la consultație în policlinică i-am stabilit diagnosticul de tuberculoză a ganglionilor cervicali din stânga cu destrucția acestora. De patru ori am trimis-o la Institutul de ftiziatrie și de patru ori ne-au întors-o înapoi cu suspecție la metastaze în ganglionii afectați. În așa cazuri se recurgea la intervenție chirurgicală – de diagnostic și tratament. La o etapă a operației – eliberam nervul vagus (care pe lângă multe funcții mai determină și ritmul cardiac) din capsula abcesului "rece" tuberculos – anesteziologul mi-a spus să introduc în nerv anesthetic, deoarece au apărut extrasistolii – dereglări de ritm cardiac. În acele timpuri se lucra cu seringi de sticlă. Introducând soluție de Lidocaină sub presiune în țesuturile schimbate, fibrozate de procesul patologic, seringă s-a distrus, o așchie a ei mi-a tăiat degetul, alta a traumatizat capsula abcesului. În plagă pacientei și în plaga de pe degetul meu a nimerit puroi tuberculos. În primul rând am oprit hemoragia în plagă, am acoperit plaga cu o meșă cu antiseptic, apoi

Secvențe din activitatea în blocul chirurgical

mi-am scos mănua ruptă, am prelucrat plaga de pe degetul meu și i-am spus așa, mai mult în glumă, lui Veronica Marcovna, care-mi asista: " De mă îmbolnăvesc de tuberculoză, să știți de unde". Am indicat acest moment în protocolul operației și, fericită că pacienta se simțea mult mai bine, morfopatologic s-a confirmat la ea tuberculoză, am transmis-o la tratament specific la Institutul de Ftiziatrie, prin urmare, am rezolvat cazul ei. Dar mu al meu...

Peste ceva timp am observat o oboseală neobișnuită, credeam că din cauza ritmului de muncă intensivă, am încercat să-mi micșorez efortul, mi-am micșorat numărul gărzilor de noapte, mă străduiam în fiecare zi să mă plimb cu Dima la aer curat. Dima crescuse, duminica, de obicei, făceam cu el câte un tur de relaxare în oraș. Înainte de a împlini trei ani, de acum frecventam spectacole la teatrul de copii. De fapt Dima se deosebea de ceilalți semeni ai lui prin maturizarea psihologică precoce. Cu el discutam treburile gospodărești ale casei, el știa cu ce, cum îi poate bucura pe bune, pe care-i iubea mult. În persoana lui aveam nu numai un fecior mic, ci un bun prieten.

Terminasem acumularea cazurilor clinice, analiza acestora, elaborarea algoritmului pentru tratamentul cancerului radierezistent al buzei inferioare. Amdescris preparatele morfopatologice, desigur cu ajutorul Iraidei Alexandrovna, am scris textul primei variante a tezei de doctor în medicină, dar făceam efort, uneori mare efort, ca să mă organizez să finisez teza.

Efect curativ de la toate măsurile aplicate nu aveam, peste mine dădeau toate năpastele – a apărut o febră chinuitoare, pe care n-o puteam cupa cu remediile standarde, transpiram abundent – hainele pe mine tot timpul erau umede, ba am fost spitalizată pe urgență cu un acces renal. Toate analizele confirmau prezența unui proces inflamator, localizarea căruia nicicum nu se depista. După criza renală eram la tratament antiinflamator la domiciliu, Directorul a trimis automobilul să mă aducă urgent la serviciu. M-a sunat preventiv, și-a cerut scuză, dar mi-a spus că e necesar. La serviciu am inspectat-o pe Olea, de 19 ani, transferată pe indicații vitale peste șase ore după nașterea unei fete, din Institutul Mamei și Copilului.

Urgența era determinată de un sarcom al procesului alveolar, care apăruse în ultimul trimestru al sarcinii și avea așa timpuri rapide de creștere, că când a fost adusă din raion pentru naștere, tumora ocupa toată cavitatea orală, Olea nu putea înghiți nici apa.

După intervenția chirurgicală, în cadrul căreia i-am înlăturat tumora, eram în blocul de reanimare, când a venit Directorul și m-a întrebat ce s-a întâmplat, ce cred eu personal despre patologia pe care o suport. I-am spus că suspect un proces generalizat de tuberculoză. Directorul l-a sunat pe șeful pe clinică a Institutului de Ftiziatrie și m-a trimis la el la consultație. Ca totdeauna, mi s-a efectuat radiografia cutii toracice, la care patologie nu s-a depistat, cu mare ușurință l-au sunat pe Directorul nostru și i-au spus că în cazul dat tuberculoza e exclusă. M-am întors la serviciu. Cu același tablou clinic. Peste jumătate de an mi-am scris îndreptare oficială la Institutul de Ftiziatrie, în care am indicat diagnosticul de tuberculoză a ganglionilor limfatici mediastinali și abdominali și am insistat să mi se elibereze certificat oficial că al meu diagnostic este exclus. Atunci am fost internată – pentru două zile – cum a comentat seful pe clinică, dar acest pronostic – de două zile – nu s-a confirmat. Peste două zile – după bronhoscopie și analiza eliminărilor din bronhii – s-a confirmat diagnosticul de tuberculoză, forma deschisă, BC +. La insistența mea, a fost invitat de la Institutul Oncologic colegul meu, Semion Dmitrievici Coșciuc, care mi-a efectuat laparoscopie cu biopsia unul ganglion limfatic din abdomen, la investigația căruia s-a confirmat tuberculoză a ganglionilor limfatici abdominali. Cu regret, diagnosticul, pe care-l stabilisem eu, s-a confirmat. Am început tratamentul antituberculos. Pe lângă intoxicația, determinată de patologia specifică, s-a alăturat și intoxicația curativă – toate remediile antituberculoase sunt toxice. Pe Dima părinții l-au luat la ei, dar el în acel an trebuia să plece la școală, în clasa întâi. Eu mă străduiam să depun toate eforturile, să am efect bun de la tratament, ca la întâi septembrie să-l petrec pe Dima la școală. Am avut efect parțial, nu mai eliminam bacile și la întâi septembrie, împreună cu părinții mei l-am petrecut pe Dima la școală. A mai urmat jumate de an de tratament fără efect – se menținea febra, analizele confirmau menținerea unui proces inflamator. Prin urmare, s-a decis că sufăr de forma, rezistentă la medicamente de tuberculoză și în acele vremuri cazurile respective prelungeau tratamentul în condițiile de sanatoriu special. Am fost trimisă la tratament în unul din cele mai bune sanatorii de acel tip din Uniunea Sovietică – sanatoriul Șfranovo din Bașchiria.

*După prima vizită a lui Dima la teatru –
la spectacolul Teatrului de păpuși Obrazțov (Moscova),
care era în turneu la Chișinău.*

Am ajuns în Şafranovo cu trenul la ora două noaptea, coborând pe peron am auzit prin megafon că mă aşteaptă automobilul de serviciu al sanatoriului. Ajunsă pe loc, imediat am fost aranjată în secţia de primire şi după un duş am dormit până la ora zece neclintită. Când m-am trezit, pe masă mă aştepta o tavă cu micul dejun. Camera era scaldată în lumina soarelui. Am ieşit afară – aşa zăpadă nu văzusem, decât în filme – sclipea cu nuanţe de culori roze, albastre. În jurul complexului de clădiri ale sanatoriului şi între cădiri – multiplii brazi păreau desenaţi – nici o crenguţă nu se mişca. Pe urmă am aflat, că în această localitate vânturi practic nu sunt (e aşa o noţiune în igiena medicală – trandafirul vântului, care aici era egal cu zero), aici e o climă deosebită, de aceea şi a fost selectată pentru construcţia sanatoriului... Tot în sanatoriul Şafranovo era extraordinar – condiţiile, deservirea, atenţia personalului medical. Pacienţii erau amenajaţi câte unul în cameră, care avea hol şi bloc sanitar. Aveai loc stabilit în ospătărie, după fiecare masă, pacientul lăsa pe masă pe un formular special preferinţele alimentare pentru masa următoare. Pe lângă medicamente, ca un remediu suplimentar pentru ridicarea imunităţii, pacienţii primeau un litru de cumâs (un tip de chefir din lapte de iapă de o fermentare specială). Pe lângă faptul, că aveam reacţii adverse practic la toate medicamentele antituberculoase, nu mă “împăcam” nici cu cumâsul. Acest aliment conţinea un procent de alcool, probabil, de aceea deja după un pahar de cumâs aveam ameţeli, vertijuri. De cumâs m-am refuzat. L-am înlocuit cu lapte proaspăt de iapă. Împreună cu o pacientă din Osetia, tot medic, în fiecare seară plecam prin pădure la casa pădurarului, soţia căruia ne înmâna câte un litru de lapte proaspăt-cald de iapă. Mult îmi plăceau plimbările acestea prin pădurea cea de diverse specii de copaci din familia pinaceelor, mireasma lor pentru mine era cel mai eficace remediu curativ. Îmi plăcea modul de viaţă al acestui cuplu. Trăind în mijlocul pădurii, pentru o convorbire oarecare se apropiau unul de altul şi se adresau cu jumătate de glas. Se înţelegeau prin priviri. Lucrau ca albinuţele, în casă şi în curte era ordine exemplară. Desigur, că îi revenea menţinerea acestei curăţenii mai mult stăpânii, deoarece soţul ei o mare parte din timp îşi îndeplinea funcţia de pădurar. De fapt, toate casele şi curţile din localitate erau îngrijite mai mult de femei. Ele respectau cu stricteţe obiceiurile locale – în fiecare sâmbătă, indiferent de anotimpul anului, se spală sticla la ferestre; în case podelele de cedru nu se vopsesc, ci în fiecare sâmbătă se spală cu apă fierbinte şi săpun, de rămâne undeva vreo pată – se roade cu cărămida. De aceea podelele în casă sunt atât de curate, că ţi-e milă să calci pe ele, iar aerul din casă păstrează mireasma cedrului. Ca şi la ruşi, fiecare casă are baie (cu aburi, de tip finlandeză) şi la finele săptămânii după finalizarea treburilor casnice, toată lumea face baie, nu se mărginesc la un simplu duş, de care te poţi folosi zilnic.

Teritoriul sanatoriului era imens, probabil, vreo câteva zeci de hectare. Multiplele clădiri erau grupate în funcţie de tipul problemelor patologice ale pacienţilor. Eu am fost cazată în clădirea cu nouă etaje, în care se cazau pacienţii cu forme rezistente şi intoleranţă la medicamente. Pacienţii din acele subdiviziuni se deplasau liber pe teritoriul sanatoriului şi individual se aprecia cine avea voie să se deplaseze în oraşel odată în săptămână. La o margine a teritoriului era blocul chirurgical, în care se cazau pacienţii cu forme destructive ale

tuberculozei, care necesitau tratament chirurgical de volum mare, de regulă lobectomie (înlăturarea unui lob pulmonar) sau pulmonectomie (înlăturarea plămânului), rezecţia sau înlăturarea rinichiului afectat şi alte tipuri de intervenţii chirurgicale. Prin urmare, sanatoriul Şafranovo era un complex curativo-sanatorial, care acorda toate tipurile de tratament ale tuberculozei în condiţii speciale de climatoterapie şi remedii nemedicamenteuse de imunostimulare.

Eu aveam regim liber nu numai în sens de deplasări, ci mi se şi permitea să frecventez biblioteca medicală, care deservea medicii, angajaţi la sanatoriu. Sanatoriul dispunea de o bibliotecă medicală destul de mare, în care era literatură, ediţii periodice pe diverse probleme ale medicinei. În prima jumătate a zilei medicii erau ocupaţi cu procesul curativ şi adesea eu eram unicul cititor, aveam acces liber la rafturile cu ediţii. Într-o zi am găsit un articol a savanţilor din Marea Britanie despre rolul unui clas de substanţe – keilonilor – în vitalizarea proceselor destructive ale epiteliului. Am notat autorii şi, prescurtat, principiul de acţiune ale acestor componente ale ţesuturilor şi i-am scris lui Pavelcă ar fi interesant de studiat rolul keilonilor în formarea proceselor precanceroase şi malignizarea

*Frumuseţea naturii în Başkiria
– un mestecăan alb cu patru tulpini.*

acestora . Anticipez faptele: în teza de doctor abilitat a lui Pavel, îndeplinită în Institutul Oncologic prof. N. N. Petrov (Leningrad) un capitol e dedicat acestei probleme.

Primăvara în Bașchiria vine cu pași rapizi, probabil se teme că iarna s-a răzgândi să-i cedeze locul. În câteva zile se topește zăpada, abia se scurg cu glas gingaș apele abundente ale primăverii, că pe poiana, care se vede de la balcon, apare nu o floare, ci un covor de flori, culoarea cărora se schimbă în două – trei zile. Mai întâi înfloresc clopoștii albaştrii, apoi – violeți, gălbui, albi... De și noaptea temperatura scade, uneori până la trei grade, florile și albinele, își fac treaba lor în căldura zilei. Albinele prețuiesc ceia ce le-a oferit natura, se trudesb harnic și cumulează tot nectarul frumoaselor flori, de aceia depun miere, calitatea căreia a devenit un brand al Bașchiriei, mondial recunoscut.

Admiram natura din preajma sanatoriului Șafranovo (Bașkiria). Totul era bine, dar fiind în condiții ideale, nu aveam efect de la tratament. Peste patru luni medicul meu a transmis extras minuțios din dosarul meu la Institutul de Ftiziatrie al Federației Ruse, care se ocupa de formele generalizate ale tuberculozei, a primit confirmare că o să mă interneze acolo. Am plecat la Moscova, încă patru luni de investigații și tratament în Moscova, apoi, prelungirea tratamentului în Chișinău și, în sfârșit peste treizeci de luni m-am întors la serviciu.

Totul sub soare e relativ. Desigur, faptul că m-am molipsit de tuberculoză a fost o patimă mare în viața mea, a familiei mele. Dar am avut noroc că pe timpurile celea era un program bine pus la punct de tratament și reabilitare a bolnavilor de tuberculoză. De și costa scump, se respecta cu sfințenie. Acum îmi dau seama cât costa o zi de tratament și reabilitare a unui pacient în condițiile sanatoriului Șafranovo. Acum tactica de tratament a tuberculozei în țara noastră s-a schimbat mult. Două luni de tratament în staționar, apoi acasă. S-a recurs și la propagarea că acasă se pot trata și bolnavii cu formele deschise (care elimină bacile), deoarece se simt mai comod în familie, decât în staționar. Înțeleg, că țara noastră are destui bani pentru a împli buzunarele hoților și nicidecum nu poate să-și permită să asigure tratamentul bolnavilor de această patologie riscantă pentru viața pacienților și celor din preajma lor. La noi și în ftiziatrie, și în oncologie, și în alte domenii ale medicinei și nu numai totul se bazează pe principiul: "Dați-ne". Cu acest deviz ne adresăm la OMS și diverse organizații internaționale. Și ne respectă, aprovizionează țara, în măsura posibilității, cu medicamente, deoarece tratamentul tuberculozei în țara noastră e și profilaxia acestei maladii în țările adiacente.

Eram atât de fericită că m-am întors în familie, că pot să-l îmbrățșez pe Dima, că sunt în mediul meu iubit – colectivul secției noastre, care m-a întâlnit atât de prietenos. În institut în timpul lipsei mele s-au produs și unele schimbări. Venise un colaborator nou în funcție de adjunct de director pe partea curativă. Colectivul era șocat – fără nici o pregătire în oncologie, după câțiva ani de activitate ca statistic în secția organizator-metodică a Ministerului Sănătății, ocupase funcția, care îl obliga să răspundă de calitatea lucrului curativ în institut. Eu îl cunoșteam din anii studenției – nu pe el personal, ci pe numele lui – erou al multiplelor ediții al gazetei umoristice a universității. Până la urmă citisem pe tabla de înștiințări că fusese exmatriculat pentru "isprăvile" care erau incompatibile cu profesia de medic. Se vorbea că a terminat universitatea de medicină din Kiev. Îi cunoșteam numele, dar acest fapt nu-mi trebuia, toți îl numeau nu pe nume, ci, ținând cont de, asemănarea comportamentului lui cu "faptele" eroului romanului lui M. Bulgacov "Собачье сердце" (din rusă – "Inima cânelui"), îl numeau simplu – Șaricov, prescurtat – Șaric sau mai "oficios – Poligraf Poligrafovici. Comportamentul lui întocmai confirma faptul că cu cât persoana e mai puțin competentă în materie, cu atât mai mare e tendința acesteia să-i înjosească pe toți cu mărunțșuri, care n-au nici o atribuție la calitatea tratamentului bolnavilor. Așa s-a început schimbarea climatului social în colectivul nostru. Directorul, informat mai bine decât noi, înțelegea că n-a fost în puterile lui prevenirea venirii lui Șaric în funcție atât de responsabilă, că pentru institut acesta e cum ar fi al nouălea val pentru o corabie, care suferea naufragiu, că nu e posibil de schimbat nimic, și se străduia, în măsura posibilității, să prevină "artistismul" acestuia.

Și eu am avut unele schimbări. Am trecut prin concurs asistent la catedra Oncologie a Universității de medicină. Le-am determinat ca unele, deoarece puțin ce s-a schimbat – am rămas în același colectiv a secției Oncologie Generală (catedra funcționa pe baza Institutului Oncologic), șef de activitate științifică în cadrul tezei, pe care o pregăteam a rămas Izraili Fadeevici, dar s-a lărgit cercul de obligații și persoane – colegi de lucru la catedră, inclusiv mult stimatul de mine și toți colegii sef al catedrei profesorul Vasilii Dmitrievici Pavliuc.

M-am întors și la activitatea științifică. Din nou am studiat rezultatele la distanță a tratamentului pacienților din grupul de studiu, am terminat perfectarea formei definitive a tezei și am depus-o pentru susținere oficială în Consiliul Științific de susținere a tezelor al Institutul Oncologic prof. N. N. Petrov, Leningrad. Conform regulamentului pentru ca să fii acceptată pentru susținere era necesar să obții minimum de candidat – examenele la filosofie, limba străină (franceză) și oncologia generală și clinică. Primele două examene era posibil de susținut în orice Universitate de medicină, examenul la oncologie – numai în institutul specializat de oncologie, în care depuneați teza pentru susținere. Primele două examene l-am susținut în alma mater – la Universitatea de Medicină și Farmacie Chișinău; filozofia – cu excelență, pe când franceza – satisfăcător

(atunci se aprecia cu nota 3 – cea mai joasă pozitivă), și de acea apreciere eram fericită, franceza o cunoșteam insuficient.

Mi s-a comunicat că examenul la oncologie va avea loc la 17 iulie. N-am avut necesitate de pregătire specială pentru examen, activând la catedră, predam temele, referitoare la tumorile de orice localizare.

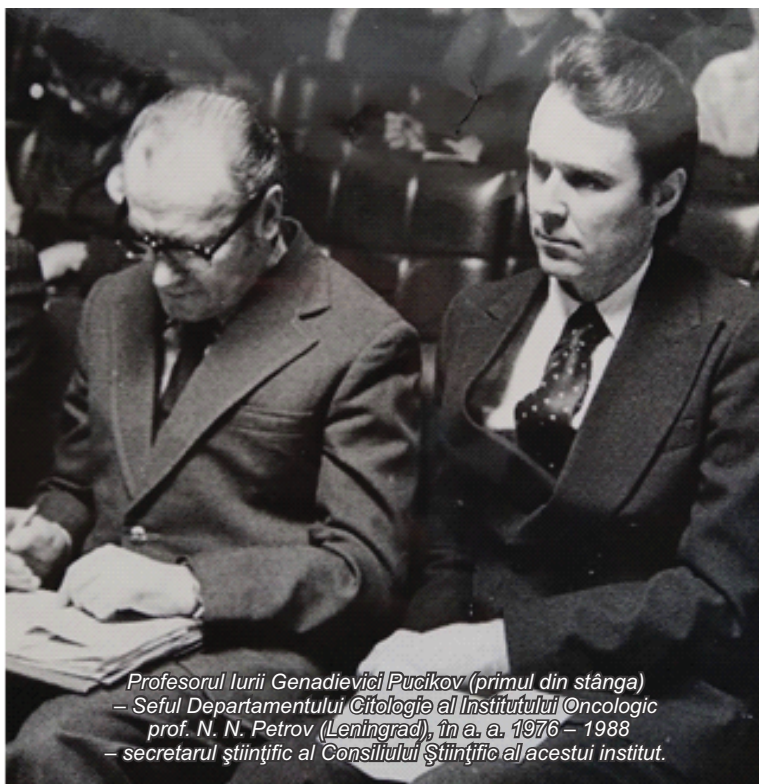
S-au prezentat pentru susținerea examenului 15 competitori din diverse institute oncologice ale URSS. La ora nouă secretara ne-a invitat să tragem câte un bilet și ne-am așezat să ne pregătim. Peste jumătate de oră a venit comisia – cinci profesori specialiști în diverse compartimente ale oncologiei. Președintele comisiei era profesorul A. Gremilov, specialist în oncologie și radiologie, care, după cum am aflat mai târziu, era foarte sever și nu admitea nici o abatere de la curentele noi în depistarea și tratamentul tumorilor maligne. Profesor A. Gremilov a invitat la răspuns, eu am răspuns prima. Nu vroiam să prelungesc starea de încordare, care – vrei, nu vrei – persistă la examene. După răspunsul la întrebările biletului, am mai răspuns la întrebările suplimentare, care mi-au părut simple, de și erau din diverse componente ale oncologiei – scheme de chimioterapie la cancere de unele localizații, dozele sumare de iradiere în tumori de diverse forme morfopatologice, etc. La ora două am fost invitați în aulă și președintele comisiei de examinare ne-a comunicat notele. A început de la mine – după un compliment, referitor la cunoștințele mele în oncologie, severul prof. Gremilov a anunțat că comisia a hotărât unanim, că sunt unica, care merit nota maximală cu excelență. Ei, cum să nu-mi crească aripi după așa apreciere... Așa dar, prima barieră în calea spre susținerea oficială a tezei am luat-o cu brio, urma a doua – aprobarea tezei. Am fost informată că aprobarea tezei va avea loc la 26 septembrie.

Leningrad. Familia Pucikov.

N-o să descriu detaliat esența aprobării tezei, probabil, modalitatea acestei etape nu diferă mult în diverse instituții. O să descriu întâlnirile... Întâlnirile cu oamenii, care mi-au marcat viața, care mi-au devenit atât de aproape și scumpi – pentru toată viața. Am plecat la Leningrad și m-am prezentat la Institutul Oncologic cu o zi înainte. M-am oprit la administratoarea hotelului pentru doctoranzi a Institutului Oncologic, cu care m-a cunoscut Veronica Marcovna. Aceasta m-a cazat în hotel. În secția Știință mi-au comunicat că aprobarea se amână pentru o săptămână, deoarece curatorul (care conducea ședința de aprobare, pentru ce prealabil a studiat teza) a fost trimis prin ordinul Ministerului Sănătății al URSS în deplasare cu chestiuni urgente la Institutul Oncologic din Kiev și se va întoarce peste o săptămână. Am rămas în așteptare. În Leningrad poți rămânea în așteptare și mai mult, ai ce face. Duminică, în ziua mea onomastică, m-am pornit la muzeul lui A. Pușkin. La oprirea tramvaiului aștepta o pereche. S-a dovedit a fi secretarul științific al Consiliului științific al Institutului Oncologic, profesorul Iurii Genadievici Pucikov cu soția. Pe profesorul Pucikov îl cunoșteam, la el, conform funcției, pe care-o ocupa, am depus actele pentru susținerea tezei. Soția profesorului – o doamnă de statură mică, plinuță, frumusețea feței ei nu te lăsa indiferent. Pe cap purta o cunună din coșita împletită din părul ei bogat de culoarea spicului de grâu copt. I-am salutat. Iurii Genadievici i-a spus soției: – Kira Alexandrovna, fă cunoștință cu competitoroarea noastră din Moldova. Un zâmbet dulce i-a luminat fața. S-a apropiat, cu un gest tandru mi-a netezit mâna, m-a întrebat de am rude în Leningrad. I-am răspuns că rude nu am. Kira Alexandrovna i-a spus soțului ei că e greu să fii singură în așa oraș imens, apoi m-a invitat la ei la ora cinci. Mi-a spus adresa, ei locuiau în același bloc imens, în care era și hotelul, unde mă cazasem. I-am mulțumit. Întoarsă la hotel după vizita la muzeu am luat câțiva struguri, aduși din Moldova și la ora cinci am sunat la ușa apartamentului nr. 196, al blocului... prospectul Engels. Omului nu-i e dat să prevadă, să precizie totul; nici în cele mai năstrușnice fantezii n-aș fi fost în stare să prevăd că acest apartament peste un timp v-a deveni pentru mine a doua casă, persoanele, care locuiesc în el, îmi vor deveni îngerii mei păzitori.

Mi-a deschis ușa Kira Alexandrovna, m-a condus în sală, m-a prezentat mamei ei. Veronica Andreevna, persoană din familia contelui Timiriachev, educată în cele mai superbe tradiții ale S. Petersburgului, era o adevărată enciclopedie. Cunoștea personal majoritatea iluștrilor a acestei foste capitale – de la țarul Nicolai al doilea și Grigorii Rasputin – până la cei mai renumiți scriitori ai Rusiei, deoarece după revoluție mulți ani a lucrat secretară a uniunii scriitorilor din U. R. S. S. Păstra tradițiile familiei, și masa era servită în stil nobil. Nu știam cum să înțeleg – așa masă au pregătit special pentru că am fost invitată? Mult mai târziu, când locuiam în Leningrad și în fiecare duminică ne adunam la cină comună, am înțeles că mesele bogat servite duminică, tot sunt din tradițiile familiei Pucikov.

Peste vreo zece minute s-a prezentat feciorul familiei, Andrei (sau gingaș – Andriușa), doctorand la Institutul de Cardiologie din S. Petersburg. E greu să-ți imaginez o discuție comună, cointerată cu participarea persoanelor din patru generații. Dar așa a fost. Nu-mi amintesc precis despre ce am vorbit, așa spune – despre tot și despre toate. Peste vreo oră am vrut să mulțumesc gazda și să plec, dar Kira Alexandrovna m-a rugat să mai rămân, dacă nu am alt program pentru acel timp. Mă simțeam excelent în atmosfera caldă, binevoitoare a familiei Pucikov...

Profesorul Iurii Genadievici Pucikov (primul din stânga)
– Seful Departamentului Citologie al Institutului Oncologic
prof. N. N. Petrov (Leningrad), în a. a. 1976 – 1988
– secretarul științific al Consiliului Științific al acestui institut.

... Am primit informație de la Institutul Oncologic din Leningrad – susținerea oficială a tezei mele a fost stabilită pentru 26 iunie – în cel mai frumos anotimp, în nopțile albe. Am plecat cu câteva zile înainte, am mai depus documente suplimentare necesare, cazată în hotel în liniște perfectam raportul. A venit și Pavel pentru susținere. Cu o zi înainte ne-au oferit posibilitatea să repetăm expunerea raportului în sala de ședințe a Consiliului Științific de susținere. După acest procedeu, plecați în secția de știință să întoarcem cheia de la sală, am citit pe tabla de înștiințări, că institutul a anunțat concurs pentru studii postdoctorat în domeniul profilaxiei tumorilor maligne. I-am propus lui Pavel să depună documentele la comisia de concurs. El mi-a răspuns că acum ne concentrăm eforturile pentru ziua de mâne, după ce v-om decide...

Însăși procedeu de susținere oficială a tezei de doctorat a trecut bine, eu mă simțeam degajată, am expus raportul, am răspuns la întrebări liniștit, corect, fără emoții. Am avut și susținători. La ședință a participat șeful meu de

lucrări, profesorul Izraili Fadeevici Zisman, care a sosit special pentru aceasta, deoarece procedeu de susținere oficială include așa etapă – pe competitor îl caracterizează șeful de lucrări. Izraili Fadeevici m-a caracterizat ca medic și colaborator științific excelent. Desigur, eram fericită... Îndeosebi, când s-au anunțat rezultatele votului secret al membrilor Consiliului Științific de susținere a tezelor, care au votat unanim "pro".

După susținere am plecat cu Izrail Fadeevici și cumătra noastră Rodica, pe care o întâlnisem întâmplător în S. Petersburg, la restaurant, am luat cina și am plecat la hotel. La hotel ne-a sunat prof. Pucikov și ne-a rugat să plecăm la dâșii, deoarece partea feminină a familiei lui vrea să mă felicite și să facă cunoștință cu soțul meu. Fericiti de așa invitație neașteptată, am plecat la ei. Ne-au întâlnit – zâmbete, felicitări, în sufragerie – o masă deja servită cu bucate delicioase special pentru ziua aceasta – m-am relaxat, m-am degajat, în sfârșit, după încordarea zilei, m-a...învelit ca un noraș cald toată atmosfera fermecătoare a casei profesorului Pucikov. Ce fericire că viața uneori te binecuvântează cu așa momente miraculoase! Ca orice medic, am citit literatură de psihologie, dar am impresia că nivelul contemporan al acestei științe încă nu ne permite să înțelegem ce se petrece, cum se întâmplă, cum se spune – peste mări și țări – întâlnești persoane din alte generații, din alt mediu social, cu care sufletul tău rezonază – privești identic procesele sociale, apreciezi aceiași pictori, poeți, scriitori și toate celelalte fenomene ale vieții. Din acea seară toți membrii familiei profesorului Pucikov ne numeau Nadiușa și Pavlik. N-am observat cum a trecut timpul, la ora două, în plină noapte albă, am ieșit toți pe piața Svetlanovskaia, ne-am plimbat prelungind discuțiile vreo oră, nimeni nu se grăbea, a doua zi, sâmbăta, nu era zi lucrătoare. Apoi am mulțumit gazdei, ne-am luat rămas bun, am oprit un taxi și am plecat la hotel. Ne-am mai reținut două zile în S. Petersburg, am fost la spectacolul teatrului BDT "Holstomer" cu renumitul E. Lebedev în rolul principal. M-am felicitat cu succesul la susținerea tezei – mi-am procurat un ceasornic de aur – mic, elegant, pe care-l păstrez până azi, ca amintire despre acele zile fericite.

După întoarcerea la serviciu au urmat felicitările colegilor, apoi viața a intrat în ritmul obișnuit...

La început de decembrie m-a sunat profesorul Pucikov, mi-a spus că Comisia Superioară de Atestare a apreciat pozitiv teza mea, mi-a confirmat titlul de doctor în științe medicale, a trimis diploma la Institutul Oncologic, în care a fost susținerea oficială a tezei și pot să vin s-o primesc. Kira Alexandrovna i-a luat receptorul, m-a felicitat, m-a invitat la ei. Am procurat bilet la avion, dar n-a fost să fie...

Plecarea părinților.

...În decursul zilei de nenumărate ori mă întorceam la visul meu straniu – tata, mânănd o căruță cu patru cai, a ieșit din beciul bunelului, a trecut prin poartă, ca prin aer (fără a o deschide) și a plecat, a dispărut. Ce mai înseamnă și asta?

Noaptea ne-a sunat Sașa, mi-a spus că acum două ore tata a suportat ictus cerebral și peste câteva minute a intrat în comă. Neurologul a sosit peste douăzeci de minute, i-a acordat asistența posibilă, dar l-a prevenit pe Sașa că speranțe, șanse de supraviețuire nu-s. Am plecat la Ghiderim, la ieșirea din oraș ni-a oprit poliția rutieră. Din cauza ceții dense de nu se vedea transportul la câțiva metri, traficul pe trasă era interzis. După multe lămuriri și rugăminte, ne-au permis să plecăm. Am mers ca cu ochii închiși – nu se vedea drumul. În curtea casei noastre – Lora, Sașa, câteva rude. Lora mi-a spus că eu am întârziat cu câteva minute – tata nostru ne-a părăsit. Întrând în casă am observat că în sală s-a oprit pendulul. Mama stătea lângă tata, îl întreba de-i place cum l-a îmbrăcat pentru ultimul drum. Am cuprins-o pe mama, l-am sărutat pe tata – pe frunte, pe mâini... Cine a suportat plecarea părinților poate înțelege starea mea de atunci. Mama încet, cu jumătate de glas, prelungea să vorbească cu tata. – “Am oprit pendulul îndată ce-ai plecat. Să nu-mi numere durata vieții fără tine. Viața sufletului meu a plecat odată cu tine...”...Și pentru mine s-a unit cerul cu pământul...Eu, scumpă la lacrimi, nu le-am putut opri în zilele celea.

La cimitir, luându-și rămas bun de la tata, mama i-a spus încet: – „Cum ți-oi face patruzeci de zile, să vii să mă după mine.”

Au trecut ani și ani de atunci, dar și acum când scriu aceste rânduri plâng. Știu că părinții nu pot trăi veșnic, dar sufletul meu nu vroia să înțeleagă această lege biologică. Prea scumpi și dulci au fost părinții noștri pentru noi.

În cele trei zile după înmormântare am discutat cu mama, am întrebat-o la cine vrea să meargă cu traiul – la mine sau la Lora. Mama ne-a spus categoric că acum vrea să rămână acasă, pe urmă ne-a spus decizia. Nu-mi luam ochii de la mama. Ea, lipsită de puteri, devenise mai mică de statură, plâpândă, în ochii ei – o tristețe de nedescris. La plecare, ieșind pe ușă m-am mai întors o dată s-o văd și i-am spus: -” Păzește-te, eu degrabă o să vin”.

Sosită acasă, am oprit funcția calendarului rotativ la 16 decembrie, din această zi s-a început o nouă perioadă în viața familiei noastre – fără tata. Anul nou l-am sărbătorit acasă, pe masă am pus tabloul lui tata și un serviciu pentru el. Mama ne povestea diverse întâmplări din tinerețea părinților. Cu Lora ne-am înțeles în prezența mamei să nu plângem și ne-am ținut de cuvânt. Sora tatei, nașa de cununie a părinților, ne-a spus să plecăm fără grijă, ea va dormi totdeauna la mama, mama n-o să fie singură. Lora cu Sașa o vizitau peste o zi, mă sunau și-mi spuneau cum e mama. La timpul convenit am făcut și masa de patruzeci de zile.

...Duminică dimineața m-am trezit la ora patru cu o piatră pe inimă, agitată după un vis apăsător: casa mare la bunica maternă era goală, pereții nevăruți, jos – o grămadă de cartofi cu glod, deasupra căror zbură un roi de muște mari. Ținând un copil mic, dar greu în brațe, pornisem pe jos spre Chișinău. Transport nu aveam, înțelegeam că o să am o călătorie grea cu copilul în brațe...

Am așteptat până la ora șapte, apoi am sunat-o pe Lora, am rugat-o să plece la mama, am presimțiri grele, mi-i frică să nu se întâmple ceva rău cu mama. Lora m-a liniștit, a spus că toate relele în viața noastră de acum s-au întâmplat, dar totuși a plecat la mama, apoi m-a sunat că totul e bine. Peste o zi, seara așteptam informație de la Lora despre mama, ne-a sunat Sașa, ne-a spus că mama-i în comă după acces vascular cerebral. Totul s-a repetat... Stăteam lângă mama, îi netezeam mâna ei rece, vroiam s-o încălzesc, să mă mai netezească pe cap măcar o singură dată. Fața mamei îmi părea vie, numai că ochii a închis... În acele zile mi-am plâns toate lacrimile. În patruzeci și șapte de zile am rămas orfană, am pierdut ambii părinți. N-a fost zi după aceasta să nu-mi amintesc de ei: dacă-mi era bine – ei mă ajută, dacă-mi era greu – ei o să mă sprijine. Mă linișteam cu aceia, că am avut noroc de părinți – iubirea și căldura, pe care am primit-o de la ei, mi-a ajuns pentru toată viața.

Și iarăși despre familia Pucicov.

Evenimentele din familie au amânat plecarea mea la Leningrad pentru a primi diploma de doctor în medicină. Între timp Pavel a primit înștiințare, că a trecut concursul, e acceptat în postdoctorantură la Institutul Oncologic N. N. Petrov. Mai erau indicate și condițiile: institutul îi pune la dispoziție tot necesarul pentru activitatea științifică, dar cazarea e în grija doctorandului. Când am plecat să-mi ridic diploma, Lurii Genadievici mi-a spus că Kira Alexandrovna și toată familia mă așteaptă seara să vin la ei. M-au primit, ca totdeauna, foarte prietenos, m-au felicitat cu obținerea gradului științific. Am întrebat care-i procedeu în orașul lor de a închiria o garsonieră pentru Pavel. Kira Alexandrovna mi-a spus că în Leningrad sunt atât de mulți pretendenți – turiști, studenți, specialiști din diverse domenii, care sosesc pentru specializări sau cu alte ocazii – că e dificil să găsești în timp scurt un apartament. Dar apartamentul mamei ei, a Veronicii Andreevna, e liber, deoarece ea a trecut cu traiul la ei, și ei cu plăcere vor pune la dispoziția lui Pavel acest apartament. Le-am mulțumit. Kira Alexandrovna m-a petrecut până în aeroport. Ne-am despărțit ca două rude foarte aproape... În așa mod peste două săptămâni Pavel plecat la Leningrad, s-a pomenit cazat în apartamentul cu adresa Liteinâi prospect, 11/1, în centrul istoric al orașului, la două cartiere de la palatul Zimnii. Pentru mine s-a început o nouă etapă în viață – etapa leningrădeană, în care am cunoscut multe personalități excepționale – directorul Institutului Oncologic,

*De și impunozant – dar sub cer – în nopțile albe
(Leningrad, 17 iulie 1980).*

academicianul N. N. Napalcov, adjunctul directorului pe știință academicianul R. I. Vagner, profesorul L. I. Dâmarskii, prof. Beriozkin, prof. Zabejinskii și mulți alții; cu unii din ei am colaborat pe parcursul la mulți ani – prof. L. I. Dâmarskii, academicianul Robert Ivanovici Vagner și al. În acești patru ani a postdoctoranturii lui Pavel, în perioada, când nu-s studenți la catedră, îmi luam deplasări pe una sau două luni la Institutul Oncologic din Leningrad, secția mamologie, mă împrietenisem cu colaboratorii secției, le asistam la intervențiile chirurgicale, inclusiv și academicianului V. Melnikov.

Vara plecam la odihnă împreună cu familia profesorului Pucicov la bazele de odihnă din pădurile din jurul lacului Onega sau în diverse locuri de pe țărmul mării Negre. Între aceste perioade de relaxare aveam un regim de activitate foarte intens. La serviciu, pe lângă activitatea clinică și pedagogică, începusem să colectez materialul pentru a doua teză – de doctor abilitat, consacrată posibilităților de profilaxie a cancerului glandei mamare. Ideea și direcția investigațiilor în cadrul acestei teme mi le-a «cadonat» profesorul L. I. Dâmarskii. În timpul vacanțelor lui Dima, dar și cu orice ocazie plecam la Leningrad. În acele timpuri încă nu era internet și pentru a studia datele literaturii mondiale pe orice temă trebuia să lucrez în bibliotecă. Mi-am aranjat toate documentele și am obținut carnet pentru a activa în renumita bibliotecă M. Saltâcov-Șcedrin; noi o numeam prescurtat – saltâcovca. În timpul întreruperilor pentru a lua o cafea, în incinta bibliotecii întâlneam multe persoane din Chișinău, stabiliți vremelnic în Leningrad – doctoranți sau stagiați. Multiplele institute de

cercetări științifice din diferite domenii pregăteau specialiști pentru toate republicile unionale. Duminica biblioteca lucra până la ora trei, de acolo plecam la masa tradițională de duminică la profesorul Pucicov. Cât de cald ne era nouă în suflet să știm că cineva ne așteaptă, că fără noi nici nu eu cina, că-l iubesc pe feciorul nostru ca pe o rudă scumpă. Dima era foarte sine stătător, ca și acasă ne procura produsele alimentare, frecvența Ermitajul și alte muzee, când se sfârșea vacanța, de aveam necesitate să mai rămân să lucrezi în bibliotecă, pleca singur la Chișinău.

... Munceam mult, dar și multe am reușit în acei patru ani de postdoctorantură a lui Pavel. Practic am cumulat două treimi din materialul clinic pe tema științifică pentru a doua teză, am sistematizat materialul clinic referitor la tumorile maligne ale regiunii maxilo-faciale la copii, am editat trei monografii. Îl ajutam și pe Pavel, îi redactam toate articolele, fragmentele din teză, deoarece ca la majoritatea absolvenților școlilor cu studii în limba română, cunoștințele lui în gramatica limbii ruse erau modeste.

... În așa ritm pe neobservate au trecut patru ani. Cum au fost acești ani pentru mine? Rodnici, rodnici și ... foarte fericiți. Se consideră, că fericirea e un fenomen de durata unei clipe în viața omului. Dar pentru mine această senzație de fericire a durat pe parcursul la toată perioada leningrădeană.

Este omul funest?

Culmile disperării sunt și ale renașterii

Criză economică mondială, sărăcie, foamete, lăcomie, dezastru climatic și ecologic, defrișări necugetate, topirea ghețarilor, tsunamiuri devastatoare, războaie sângeroase, rasism, terorism, viruși ucigași, depresie, singurătate, obezitate, alimentație nesănătoasă, sinucideri tot mai frecvente sunt doar câteva dintre maladiile societății contemporane. Sunt multe și grave, așteptându-și rezolvarea care întârzie să apară. Dacă va mai apărea vreodată...

Părerile sunt la fel de sumbre și din partea oamenilor luminați ai planetei, de la savanți, filozofi, gânditori și scriitori până la fizicieni, mistici, sacerdoți și futurologi celebri. Toți sunt îngrijorați în privința mersului și evoluției lumii actuale. Unii prezic Apocalipsa, alții schimbări fundamentale spirituale care să ne ajute să trecem într-un stadiu spiritual superior. Adevărul absolut și destinul se află în mâinile Creatorului. Cert este că realitatea cere o transformare rapidă și eficientă a unei stări a lucrurilor profund denaturată.

Să vedem, așadar, cu ce date concrete lucrăm: criză a foamei (la fiecare șase secunde cineva moare de foame în lume, iar șase milioane de copii mor de foame anual) care se suprapune cu o criză de supraproducție de sute de milioane de tone pe an; 155 de milioane de copii pe glob sunt supraponderali; câteva sute de miliardari dețin mai mulți bani decât jumătate din umanitate, adică trei miliarde de oameni; dacă ar fi folosită integral, energia solară pe care o primește pământul timp de numai patruzeci de minute ar acoperi necesarul de energie al planetei pentru un an întreg; zeci de specii de plante și animale dispar definitiv în fiecare zi; milioane de hectare de pădure dispar definitiv anual; în 2050 populația țărilor sărace va fi de aproape două miliarde de persoane; temperatura globală a pământului a crescut cu 0,6 grade în ultimele decenii în timp ce în ultimii 500 de ani variația a fost inexistentă și exemplele pot continua.

Date statistice care strigă în van după ajutor. Problemele complexe prezentate se înmulțesc într-o lume în care inșățietatea materială, profitul în orice condiții și prin orice mijloace și ura sălbatică, necontrolată au pus stăpânire pe un om sfâșiat de frământările unei existențe zbuciumate și nesigure.

Stresul cotidian amenințător și presiunea puternică care îl obligă permanent la decizii cruciale îl slăbesc și îl deformează psihic. Nu mai are timpul necesar pentru a se bucura de viață și a o trăi în consecință. Consumul irațional și obsesia banilor îl îndepărtează de la viața spirituală și cea interioară a gândurilor și a sentimentelor intense și profunde. S-a obișnuit să trăiască prin intermediul câștigului samavolnic și în detrimentul frumosului purificator.

Dacă în Antichitate aveam omul superstițios, în Evul Mediu omul ultra-religios, în Modernitate omul bucuriei de a trăi, în prezent, dacă nu vom avea omul spiritual, nu vom mai moșteni nimic altceva.

Omul este însă mult prea ocupat cu visele, orgoliile și vanitățile sale de Narcis legendar. Legendă pe cât de frumoasă, pe atât de înșelătoare și sinuoasă în privința sorții sale. A avut ca dar divin o planetă sănătoasă și bogată, o casă trainică, curată și sfințită cu miros de tămâie și a schimbat-o cu una bântuită de fantezmele propriei sale anxietăți și neliniști dezolatoare. Era fericit și liber în Paradisul iubirii fără de prihană, acum se zbate în umilința relațiilor deznădăjduite și chinuitoare. Învățat să prețuiască viața, natura și aproapele, nu mai știe cum să fugă de responsabilitățile și consecințele actelor sale rușinoase. Până și speranțele sunt umbrite de privirile îndreptate nu în sus, la Tatăl Ceresc, ci ațintite spre geniul său perfid și rece. Se crede perfect și minunat, uitându-și rădăcinile care ar putea să-i salveze viața de bufon patetic. Se plânge mereu că nu are bani, deși apetitul său pentru excursii, mașini, iahturi, avioane, case, hoteluri, calculatoare și conturi substanțiale se pierde invariabil în dorința asiduă de mărire și triumf. Viitorul nu mai contează atâta timp cât își poate oferi drogul zilnic de rege neîncoronat al puterii și forței desăvârșite. Așa se nasc războaiele și conflictele propriilor demoni ai iubirii de sine și ai luptei pentru supremație și control. Războaie care astăzi, spre deosebire de trecut, pot fi hotărâtoare având în vedere tehnologia militară avansată și rolul strategic oferit. Știința și tehnica sunt prezente acolo unde spiritul și sufletul au încetat să mai creeze și să mai simtă. Banii lovesc necruțător, dezvăluindu-și potențialul de conducător suprem asupra minții umane egoiste și perverse.

Cât timp va mai dura spectacolul trist al decăderii morale și al pierderii mesajului și conținutului de luciditate și

decentă salvatoare și binecuvântată, nimeni nu va putea spune vreodată. Semnele degradării vieții și societății sunt evidente, iar resursele existențiale sunt puține și greu de găsit în condițiile în care modul de viață și orânduirea umană nu vor sau nu pot să-și modifice comportamentul și atitudinea, din motive financiare cronice, față de politica globală dezastruoasă din prezent.

Se încearcă și trebuie găsite soluții și căi prin care pământul să-și regăsească echilibrul natural dorit și să începem să respirăm și să mâncăm din nou sănătos, acordând mediului înconjurător dragostea și atenția cuvenite.

Posibilități de revenire s-au găsit iar în unele țări se aplică deja cu deosebit succes. În Kuala Lumpur bunăoară, capitala Malaeziei, Express Rail Link, un vehicul pe șine foarte rapid, poate transporta călătorii de la aeroport în centrul orașului în numai 25 de minute (un taxi are nevoie de dublul timpului pentru parcurgerea aceluiași traseu). În Bangkok, capitala Thailandei, au fost construite două căi ferate suspendate, care trec pe deasupra străzilor orașului, mereu extrem de aglomerate.

Metroul reprezintă altă soluție. Astfel în orașul Lille din Franța există trenuri subterane complet automatizate, fără conducător la bord. Trenurile maglev, magnetic levitation, care folosesc forța electromagnetică pentru a contracara efectele forței gravitaționale și pot atinge viteza maximă de 430 km/h, au început să fie puse în funcțiune încă din 2004, legând Aeroportul Internațional Pudong de orașul Shanghai din China.

Și în privința resurselor alternative de energie s-au găsit modalități care să le înlocuiască pe cele tradiționale. Emiratele Arabe Unite folosesc centralele termoelectrice pentru a alimenta instalații de desalinizare, obținându-se din apa marină sărată apă potabilă. Statele Unite ale Americii și Germania dețin centre de diagnostic care pot supraveghea peste 100 de termocentrale, detectând defecțiunile, reglând automat parametrii de funcționare și alte asemenea comenzi. Siberia folosește energia geotermală, mai exact cea vulcanică, iar Islanda pe cea a gheizerelor. Tot Statele Unite ale Americii au reușit să realizeze o microcentrală de mărimea unui microbuz, capabilă să proceseze simultan mai multe tipuri de deșeuri și să producă din ele electricitate.

Încercările exprimate ne îndreptățesc să credem că viitorul nu este iremediabil compromis. Oamenii pot, dacă se trezesc din confortul tehnologic nefast și din apatia spirituală existente, să se salveze de la dezastrul anticipat. Rămâne de văzut cât de implicat va fi, emoțional și rațional, pentru a-și schimba statutul de ființă distructivă care, cel puțin aparent, s-a dovedit implacabil și de neînlăturat.

Bibliografie

- articolul *Orașe la orizont* din revista „Descoperă”, paginile 34-39, anul V, Nr. 2(42) din anul 2007.
- revista *Formula As*.

Grăunțele de nisip

*„Omul nu e nici înger, nici animal;
Nenorocirea e că, cine vrea să devină înger,
devine animal.
Blaise Pascal*

Pe Pământ există viață de 3, 5 miliarde de ani. De atunci 23 de extincții majore au afectat biodiversitatea. Cea mai mare dintre acestea a avut loc în urmă cu aproximativ 252 de milioane de ani. Atunci exista un singur continent, Pangeea, însă după extincție 96% dintre speciile marine și 70% dintre cele terestre au dispărut. Cercetătorii cred că Marea Moarte, așa cum i se mai spune, a survenit datorită erupțiilor vulcanice care au eliminat cantități enorme de substanțe toxice. Otrăvind atmosfera au afectat capacitatea oceanelor de a menține echilibrul chimic.

După cum se știe dinozaurii au dispărut brusc acum 65 de milioane de ani, cel mai probabil datorită coliziunii cu asteroidul al cărui crater măsoară 180 km în diametru. Nu se știe dacă șocul coliziunii a fost cauza dispariției sau tsunamiurile și schimbările drastice de temperatură care au urmat la scurt timp.

Potrivit unui studiu următoarea extincție în masă va avea loc în următorii 300 până la 2200 de ani dacă ritmul anual al dispariției speciilor se menține. Cauzele se cunosc (poluarea, reducerea habitatului animalelor și schimbările climatice), rămâne doar ca omul să întreprindă ceva urgent pentru a schimba acest deznodământ.

Să mai spunem că 2% dintre speciile de animale au devenit extinse doar în ultimele două secole, ritmul fiind accelerat de activitatea umană. După dispariția speciilor dominante datorită extincțiilor în masă alte animale s-au adaptat și au prosperat în locul lor, devenind mai puternice și mai pregătite pentru cataclisme naturale decât predecesoarele lor.

Ce va face specia umană în această ecuație? De la apariția sa pe Terra acum 200000 de ani în Africa drumul a fost sinuos, imprevizibil și extrem de sângeros dar și temerar, tumultuos sau sublim. Va fi ea oare pregătită pentru viitorul sumbru care o poate aștepta dacă nu se trezește în sfârșit și nu acționează temeinic și eficace? Răspunsurile nu depind decât de acțiunile, comportamentul și mentalitatea oamenilor începând chiar de astăzi. Până atunci prezentul se prezintă în culori deloc încurajatoare.

În secolul XX temperaturile au crescut în medie cu 0,6 grade Celsius iar în secolul XXI vor crește cu 1,4 până la 5,8 grade Celsius.

În anul 2005 s-au înregistrat cele mai ridicate temperaturi din ultimii 1200 de ani conform concluziilor echipei de la University of East England, iar în ianuarie 2007 a fost cea mai fierbinte lună ianuarie din istorie. În următorii 50 de ani încălzirea globală va conduce la o reducere drastică a nivelului râurilor în Africa.

Dacă încălzirea globală continuă Oceanul Arctic va deveni la fel de cald ca acum 130000 de ani iar Europa se va scinda în două: un Sud pârjolit de arșiță și un Nord călduț. Tot datorită încălzirii globale Marea Barieră de Corali va dispărea în câteva decenii, numărul furtunilor devastatoare va crește iar ghețarii se vor topi.

Mai amintesc că din același motiv zeci de rațe sălbatice au renunțat să mai plece în țările calde iar în anul 2100 vom avea o nouă glaciațiune.

Concluzia este că schimbările climatice reprezintă o amenințare mult mai gravă decât terorismul.

La finele lunii ianuarie a anului 2007 IPCC (Interguvernamental Panel on Climate Change) al Națiunilor Unite care operează sub auspiciile Programului pentru Mediu al ONU și ale Organizației Meteorologice Mondiale și se bazează pe studiile unei comisii formate din circa 2500 de oameni de știință din toată lumea a ajuns la concluzia că activitățile umane au un impact semnificativ asupra încălzirii globale. Astfel rămân puține dubii că încălzirea planetei nu s-ar datora efectului de seră.

Tot în urma unui raport al IPCC se arată fără echivoc că emisiile de dioxid de carbon sunt cauza principală a creșterii temperaturilor.

Până la sfârșitul secolului este posibil ca temperaturile globale să crească până la 6 grade Celsius, mai mult decât se preconiza în raport adică între 2 și 4,5 grade Celsius.

Încălzirea globală epuizează capacitățile planetei de a absorbi excesul de dioxid de carbon se afirmă în studiul IPCC, instituție înființată încă din anul 1988.

Experții au concluzionat că există o probabilitate de 99% ca nivelurile de dioxid de carbon și încălzirea globală să fie mult mai ridicate comparativ cu variația medie din ultimii 650000 de ani, ceea ce înseamnă că încălzirea globală se datorează dezvoltării economice din ultimii 250 de ani.

Singurele soluții pentru diminuarea temperaturilor planetei spun susținătorii lor sunt cele de geo inginerie climatică, adică manipularea voluntară a chimiei straturilor atmosferice pentru atenuarea efectelor gazelor de seră.

Acestea ar fi intervențiile astronomice pentru devierea razelor Soarelui, injecțiile chimice uriașe în atmosferă, de un milion de tone de sulf anual, pentru limitarea cantității de lumină solară recepționată la sol sau mobilizarea a 8100 de barje echipate cu pompe de ape în Oceanul Atlantic pentru intensificarea circulației oceanelor.

Proiecte extrem de costisitoare în primul rând care atrag multe riscuri de natură fizică, chimică sau climatică și la tehnologia cărora încă se mai lucrează nefiind pregătite să funcționeze. Ținând cont de problemele grave enumerate mai sus aceste soluții pot părea acum desprinse din filmele SF, dar într-o zi, dacă devin realitate, pot salva planeta noastră atât de greu încercată. Oricum este bine că omul și-a identificat vulnerabilitățile și încearcă să le rezolve.

Ce întreprind factorii care și-au asumat rolul de a trezi și de a călăuzi reperele și modelele societății contemporane?

Intellectualii de pildă par că se îndepărtează de la misiunea lor inițiativă de educație și „lumină” și că lucrează sub comanda magnaților, a „păpușarilor”, adică forțe obscure de la vârful politicii și societății care au interese ascunse, deloc curate, și care urmăresc transformarea lumii după propriile criterii și evaluări de natură politică, socială, economică dar și religioasă. Intellectualii nu mai sunt ființe libere, independente ci devin condiționați material, sclavi ai adevăratei elite corupte și retrograde care conduce din umbră omenirea.

Observăm cum înțelegerea noțiunilor de muncă și valoare suferă mutații majore și sunt greșit aplicate, căpătând noi sensuri și interpretări dăunătoare și periculoase pentru mentalul colectiv. Avem tot mai puțini mentori, formatori de opinie, modele umane și morale și tot mai multe personaje impunându-se (sau fiind impuse) prin charismă, calități fizice și notorietate provenită din condiția socială îndoielnică, personaje traduse în limbajul comercial și consumist al lumii bulversate de astăzi prin v. i. p. , vedetă, star, starletă.

Biserica, și mă refer aici la biserica universală, și-a pierdut și ea din autoritatea morală, iar importanța mesajului religios este estompat de valorile materiale ce tind să devină definitorii în egală măsură pentru enoriași ca și pentru prelați. Corupția, scandalurile mediatic repetate în privința abuzurilor sexuale împotriva minorilor, homosexualitatea pronunțată în rândul clericilor, radicalismul și extremismul descriu dificultățile

acute, cronice cu care se confruntă biserica universală în prezent, dificultăți împotriva cărora trebuie luptat neîntârziat, energic și riguros pentru ca moștenirea sacră transmisă de părinții fondatori și edificiul religios solid și imuabil existent acum să rămână și în viitor la fel de trainice și de nezdruccinat.

Perenitatea bisericii depinde în special de munca, talentul, dăruirea și competența sacerdoților dar și de vigilența, grija și atenția mirenilor având datoria de a respecta și urma neîncetat canoanele și preceptele religioase. Și înainte de toate este nevoie de dragostea și ajutorul lui Dumnezeu.

Creatorul își iubește Creația. Încearcă să o protejeze și îi asigură echilibrul natural dorit. Copiii Lui însă sunt orgolioși. Îi nesocotesc darurile făcute și se cred indispensabili în curgerea lor, scurtă și trecătoare de altfel, prin această lume. Își supralicitează calitățile și forța ajungând să creadă că sunt invincibili și invulnerabili și își uită originea și ajutorul permanent prin care sunt împinși să cucerească și să-și descopere locul și rostul în angrenajul etern și indestructibil numit Univers. Grăuntele de nisip se zbate în tumultul și imensitatea valurilor mării și crede că poate ieși la suprafață. Acesta este omul. Sublim și tragic totodată în încleștarea titanică căreia îi este nevoit să-i facă față și să îi supraviețuiască.

Tot prin prezența Creatorului, chiar dacă nu întotdeauna conștient sau împotrivindu-se Lui, omul își depășește limitele și devine Spirit superior. Toate impedimentele sunt înfruntate și cucerite, iar drumul, a se citi aici zborul său, este uimitor de îndrăzneț. Nimic nu îi poate sta în cale. Ceea ce pare inexpugnabil se dovedește a fi până la urmă culcat la pământ. Împărați, regi, călăi, dictatori, sisteme, legi, prejudecăți, mentalități, morală îndoielnică sau chiar lipsă de morală, toate sunt îndepărtate pentru ca Binele să triumfe. Creația este salvată și odată cu ea și rătăcirile voite sau nevoite ale Fiilor care greșesc și nu își găsesc Calea îndrumată de Acesta.

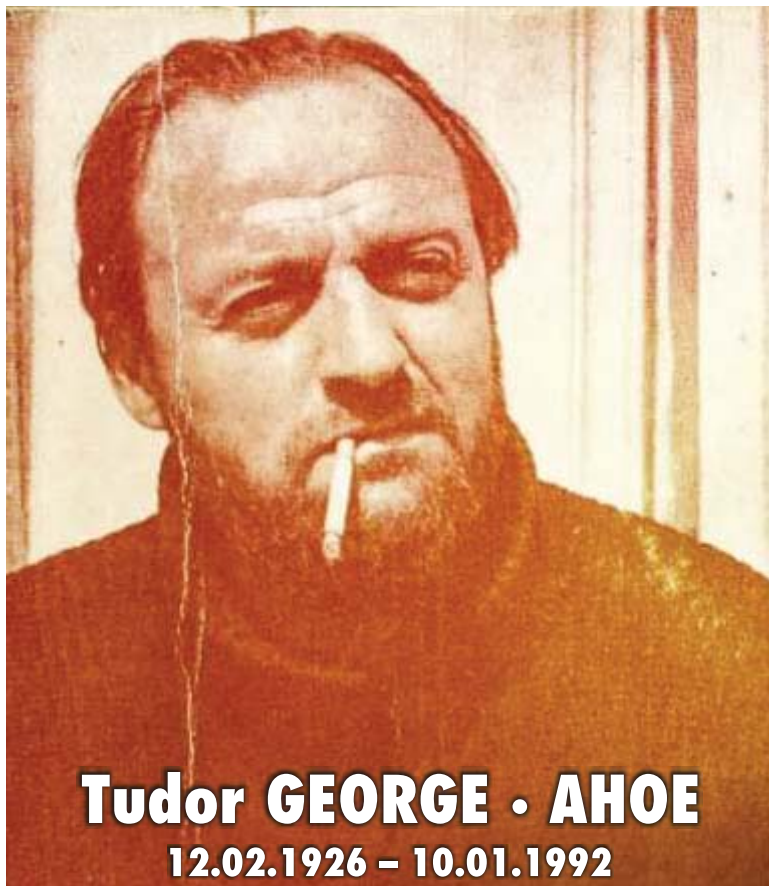
Copilul nu își urăște Tatăl dar se urăște pe sine pentru păcatele și slăbiciunile sale, astfel că valoarea mesajului Operei lui Dumnezeu este în pericol de a nu mai fi corect înțeleasă și respectată. Rămâne ca timpul să decidă cât de mare este acest pericol. Și mai ales rămâne ca Dumnezeu să-și conducă în continuare turma Sa de oițe neștiutoare. Rămâne așadar doar să avem credință în El.

Bibliografie:

– diferite articole din revista „Descoperă”, anul V, nr. 2(42) din anul 2007.

– documentarul televizat „Pământul supraviețuirii” din seria „Dezastre preistorice” transmis de postul Discovery World în anul 2012.

La bar

Trăiesc la ceasul ăsta un timp topit de aur,
Cu bere, mierie, în cupe de Granzquel,
Ce face să-ți plutească simțirea ca un plaur
Cu viziuni și păsări ce cuibăresc prin el...

Ținând în palma strânsă efervescenta sondă,
Mimez grotesca mutră a unui fals Rotschild,
Trăgând cu pasiune dintr-o țigară blondă,
Marcată cu coroană și stemă „Chesterfield”!...

Dar, ca un viu „remember”, în coșul de nuiete
Stau vârfulite chifle de aur, în morman,
Împrospătându-i parcă și-acum privirii mele
Imagini largi cu holde foșnind prin Bărăgan...

Bune-s țigările-astea și daurita bere
- Stupefiant blonde, nemțești și englezești! -
Dar știi că pâinea asta, de-aici, mi-a dat putere
Și m-a-ntremat să birui, răzbind spre anii-acești!

Poți să te crezi un conte, or lord, or ștab de vază
Și poți pe-un frac să-ți lepezi sumanul, vechiul brâu,
Dar ochiul tău, de-a pururi, înlăcrimat de-o rază
Va tremura-n lumină ca strămoșescul grâu!

17. IV. 1960
(din volumul: Balade, 1967)

Rugă

Doamne, fă să crape
Omul ce-a turbat.
Doamne, fă să piară
Gându-nverșunat.

Hoarde roșii încă
Sunt la răsărit.
Unde ești tu, Doamne -
Iar ne-ai părăsit?

Fă ca să dispară
Hoții și-agresorii.
Fie-le-mpotrivă
Apa, cerul, norii.

Tu le știi pe toate,
Știi și ruga-mi mare -
Fă ca tot ce mișcă
Să le stea în cale.

Toți poeții lumii
Fie se viseze.
Fă ca versu-mi, Doamne,
Să te-nmiresmeze.

De la Herodot cetire

Herodot a scris cândva
Că străbunii noștri, tracii,
N-ar avea asemănare
De n-ar fi-nvrăjbiți ca dracii.

Însă, lor, să se unească
Nicum voia nu le-a fost.
Zei-n van îi tot certară
Că se ceartă fără rost.

Noi, urmașii lor de sânge,
Calea le-am bătut prin veac.
Niciodată și niciunde
Nu aflarăm flori de leac.

Veșnic ne stă-n fire cearta,
Blestemata pizmuire
Și ne-am cununat cu vrajba,
De la Herodot cetire.

Jurământ

Am jurat să nu mă doară
Nici bătaie și nici ură,
Nici minciuna împotriva-mi.
Viața-i cuminecătură.

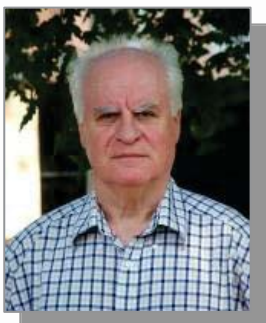
De poveri și de-nvrăjbeală,
De trădări și lașitate,
Nici în cot să nu mă doară.
Nici de frunza mea pălită,
Nici de vârsta-mi troienită,
Nici de ura ce se-ndură,
Nici de veșnicul complot,

Nu mă doară nici în cot.
Viața-i cuminecătură.

Transhumanță (Transhumus)

Oiță bârsană
Foarte năzdravană,
Mioriță laie,
Laie bucălaie,
Bine că mi-ai spus-
Te iubesc nespul!
Le arăt eu lor
Ce-nseamnă omor...
În graba cea mare
Pleca-voi călare
Să-mi cumpăr pistoale,
Și când cel vrâncean
Și cel ungurean
Vor veni în vale
Ca să mă omoare,
La apus de soare,
Vai de muica lor!!!
Nu mă las ușor
Că nu vreau să mor.
Eu sunt ortoman
Și nu un plăvan
Resemnat și prost
Să mor fără rost.
De cum vor veni
Îi voi hăcui...
Dacă nu-mi spuneai
Și tu o-ncurcai

Că mi-te tăiau
Și mi-te mâncau...
Las' pe mine-așa
Miorița mea,
Nu mă voi lăsa.
Vor să mă omoare?
Nu e de mirare!
Pe picior de plai
Pe gură de Rai
Nu mai e de trai
Că s-au înmulțit
Hoții și bandiții
Și toți trogloditii.
Lasă mama lor
Să-i plângă cu dor.
Bandiții din țară
Cu toții să piară.
Plângă muica mea ?
Să cadă o stea ?
Nu m-oi resemna
Și voi îngena
Pe bandiții care
se dau la mioare.
Baciul cel smerit
acum s-a trezit
c-a fost prevenit!
Să piară bandiții
și nepricopsiții...
fără de-ndurare
DNA la fiecare,
de la mic, la mare!
Și la nunta mea,
Stea nu va cădea...
Iar muica bătrână
Cu brâul de lână
Va juca și-o bea
Și s-o bucura,
Pe-un picior de plai
Pe-o gură de rai...

Nicolae MĂTCAȘ

ÎNGEMĂNAREA GENIALITĂȚII ȘI MODESTIEI

Personalități de seamă ale culturii și spiritualității românești din toate timpurile au slujit cu devotament limba română (Ioan Budai-Deleanu, Timotei Cipariu, Aron Pumnul, Mihai Eminescu, Iorgu Iordan, Alexandru Philippide, Ovid Densusianu, Ion Coteanu...), străduindu-se s-o cunoască în toată profunzimea și evoluția sa pentru a împărtăși tuturor românilor necesitatea și importanța acesteia în menținerea unității de neam. Însușirea și grăirea lucidă și curată îi asigură trăinicie și vigoare. În perimetrul lumii academice în care a studiat și cercetat fenomenul lingvistic în filonul său cel mai adânc se află la loc de cinste lingvistul, filologul și profesorul universitar doctor Nicolae Mătcăș, care mărturisește: „Îndemnul înaintașilor de a munci în miezul limbii mi-a insuflat tărie și elan. Dacă de la sublim la grotesc și de la sacru la profan nu e decât un singur pas, de la grotesc până la sublim și de la profan până la sacru trebuie să facem sute, mii de pași. Și să-i facem împreună, cu răbdare, zi de zi. Pentru că limba română fără noi a existat și există, noi fără limba română – niciodată!” (Numai în miezul limbii, 1994) Acest citat, a devenit celebru prin formulare, dar mai ales prin substanța sa ideatică și mesaj. Un adevăr de netăgăduit cu privire la soarta și măreția „limbii ce-o vorbim”. Limba grăită de veacuri pe acest pământ este polenul din corola plantelor melifere care ne-a îndulcit viața, dar a fost și cârja strașnică menită să ne ajute în parcurgerea drumului hărăzit de Dumnezeu. Ne-a sprijinit chiar și atunci când am căzut, ne-a ajutat să ne ridicăm, să ne regăsim pe noi înșine, dar și calea de a merge mai departe împreună, frate lângă frate, indiferent în ce colț de țară ori de lume ne-am aflat.

Cu mare dragoste pentru neamul românesc, Nicolae Mătcăș a apărut ca o necesitate a istoriei într-un moment de cotitură. S-a născut într-o familie de țărani, din comuna Crihana Veche, județul Cahul (azi Republica Moldova), la 27 aprilie 1940. De copil, părinții și fratele mai mare, bădița Vasile, cel „cu trei clase românești”, l-au udat la rădăcină cu apa vie și limpede a limbii și literaturii române, a iubirii și adevărului. S-a născut, s-a construit pe sine pentru a dăruii celorlalți tezaurul acumulat prin știință de carte.

A urmat cursurile școlii primare, gimnaziale și medii în satul natal (1947-1957), absolvind cu medalie de aur. Pleacă la Chișinău și se înscrie la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie și Filologie, specialitatea Limba și literatura română (atunci numită oficial moldovenească) (1957-1962), pe care o absolvă cu diplomă de merit. Timp de doi ani ocupă postul de lector la Catedra de limba română a Universității de Stat din Moldova, apoi în perioada 1964-1967 urmează studii postuniversitare de doctorat la Universitatea din Leningrad (azi Sankt-Petersburg), specializarea „Lingvistica matematică, structurală și aplicată”, sub conducerea reputatului romanist și specialist în lingvostatică, profesorul Rajmund Piotrowski. În perioada studiilor doctorale lucrează la un dicționar de frecvență a cuvintelor din presa moldovenească, care, din păcate, nu a fost publicat. În anul 1967 susține teza de doctor în filologie cu titlul: „Lexicul și morfologia publicisticii moldovenești în comparație cu lexicul și morfologia celorlalte stiluri funcționale dacoromâne”, demonstrând, din punctul de vedere al teoriei variativității funcționale al uneia și aceleiași limbi în teritorii și state diferite [teorii aplicate de lingviștii sovietici la analiza funcționării limbii spaniole în țările Americii Latine în comparație cu cea din metropolă, a portughezei din Brazilia cu cea din Portugalia, a germanei din RDG, Austria etc. cu cea din RFG, a francezei din Belgia, Elveția, fostele colonii franceze cu cea din Franța, nu însă și la limbile naționale sovietice create artificial împreună cu națiunile sovietice respective: moldovenească (în raport cu româna din România), tagică (în raport cu persana modernă sau farsi din Iran), carelă (cu finlandeza din Finlanda) etc.], precum și, în temeiul funcționării aceluiași stiluri funcționale românești în state diferite, unitatea limbii române din România, Republica Moldova și de oriunde se vorbește românește.

Revine la Chișinău, ocupând postul de conferențiar și decan în cadrul Facultății de Litere de la actuala Universitate Pedagogică „Ion Creangă” din Chișinău. În perioada 1972-1990, dobândește gradele de docent și profesor universitar, devine șef al Catedrei de Limba și literatura română, lucrează ca redactor-șef al publicației universitare „Tânărul învățător” și publică manuale pentru învățământul preuniversitar și universitar, apărute în mai multe ediții. O vreme, deține, prin cumul, funcția de colaborator științific la Institutul de Limbă și Literatură al Academiei de Științe a Moldovei. A participat activ la mișcarea de eliberare națională a românilor basarabeni începând cu anul 1985 până în 1991, iar între 1987-1989 ocupă funcția de secretar al Comisiei interdepartamentale pentru problemele istoriei și perspectivele dezvoltării limbii materne, supranumită de poetul și redactorul Nicolae Dabija „Comisie de salvare a limbii”. Într-o conferință de conștientizare a necesității declarării limbii române drept limbă de stat, afirmă: „Toată lumea știe că noi, romanicii orientali, suntem descendenții direcți ai dacoromanilor, iar limba pe care o vorbim este rezultatul evoluției de veacuri a limbii latine vorbite pe care au adus-o la nord și la sud de Dunăre cuceritorii romani.”

Este ales, împreună cu colegul său de crez Ion Dumeniuk, expert la Sesiunea a XIII-a a Parlamentului RSSM (august 1989), în cadrul căreia s-a votat legea privind unitatea de limbă moldo-română, statutul de limbă de stat al limbii române (materne) și revenirea la grafia latină. Despre acea zi de importanță istorică pentru Moldova, își amintește: „Ziua de **31 August 1989**, înscrisă cu litere de aur în cartea istoriei românilor basarabeni, urma să fie decretată sărbătoare națională: Ziua Limbii Române (transformată încet-încet de oficialitățile românofobe ale Republicii Moldova „multinaționale” (!) încă sovietizate în sărbătoarea „Limba Noastră”, adică fiecare cu limba lui...). În aerul ozonat și îmbătător de victorie răsunau melodiile mobilizatoare la luptă și pline de drag și dor ale neuitărilor patrioți Doina (Marin) și Ion Aldea-Teodorovici.” Exegeții vieții și activității lingvistului și filologului român scot în evidență implicarea determinantă a acestuia în declararea limbii române drept limbă oficială în Republica Moldova: «Acest adevăr științific, stabilit de multă vreme în lingvistica romanică, era respins cu vehemență de către adeptii „moldovenismului primitiv” agresiv, cu care s-a dus o luptă „pe viață și pe moarte”, fapt ce-l determină pe Nicolae Mătcaș să publice, de unul singur sau împreună cu colegii de breaslă, mai multe salvatoare îndrumare de fonetică, ortoepie, ortografie și de punctuație, numeroase articole publicistice, inclusiv în limba rusă, care azi pot fi catalogate drept File din marea bătălie pentru limbă.»

Între anii 1990-1994 este Ministru al Științei și Învățământului din Republica Moldova în guvernele Druc, Muravschi, Sangheli, timp în care îndeplinește și funcția de șef de catedră la Institutul Pedagogic „Ion Creangă”. După încheierea mandatului de demnitar, între 1994-1995 este redactor la revista „Limba Română” din Chișinău, considerată „copilul său de suflet” (în calitate de ctitor al ei, împreună cu Ion Dumeniuk și Alexandru Bantoiș) și cea mai importantă revistă de știință și cultură, literatură în aria publicistică a Moldovei.

Demnitarul Nicolae Mătcaș s-a confruntat cu „ciuma ideologică” de după anii '90 din Republica Moldova, iar după încheierea mandatului de ministru, în 1995, «Pentru „păcatul” de a fi adus alfabetul latin acasă, de a fi pus limba română în capul mesei la ea acasă, de a o fi introdus în școlile de orice grad, de a fi „românizat” învățământul moldovenesc (sic!) și de a fi „retnizat” tinerele generații de moldoveni» stârnește invidia și răutatea neocomuniștilor și rusofonilor de la Chișinău și este nevoit să se autoexileze în România, plecând „din Țară în Țară”.

Lucrează în calitate de expert în probleme de relații internaționale la Camera Deputaților și consilier la R.A. „Monitorul Oficial” al României. În 1996 este angajat ca expert superior la Direcția României de Pretutindeni din Ministerul Educației Naționale, funcție pe care o deține până la finele anului 2007. În acest răstimp a continuat lupta pentru dreptate și adevăr, de cultivare a limbii prin publicarea de studii, articole, editarea unor volume de specialitate și a întreprins demersuri importante prin care elevi și studenți din Moldova au venit la studii în România chiar în condițiile în care conducătorii Republicii Moldova nu mai doreau să trimită tineretul basarabean la studii în România pe bursele statului român, ba chiar, prin vocea președintelui socialist pentru știință și învățământ din Parlament, intenționau să recheme miile de tineri trimiși de ministrul Mătcaș pe parcursul a patru ani la studii gimnaziale, liceale, universitare de licență, masterat, doctorat, rezidențiat pe bursele și locurile din cămin oferite generos de Statul Român. Când nu s-a mai putut face pe loc selecția

candidaților la studii, tinerilor basarabeni li s-a oferit, la sugestia și cu contribuția lui N. Mătcaș, posibilitatea să-și depună actele la concurs în trei centre universitare românești de frontieră: la universitățile din Suceava, Iași și Galați.

Lingvistul și profesorul universitar Nicolae Mătcaș este autor și coautor al unui număr însemnat de manuale și materiale metodice pentru învățământul preuniversitar și universitar, printre care: „Limba română: manual pentru clasa a 7-a” (în colaborare cu Ilarion Matcovschi), Chișinău, 1990; „Elemente de morfologie în clasa a VI-a” (în colaborare cu Ilarion Matcovschi), Chișinău, 1983; „Introducere în lingvistică” (în colaborare cu Ion Dumeniuk), ed. I, 1980, ed. II, Chișinău, 1987; „Probleme dificile de analiză gramaticală: Controverse și reconsiderări”, Chișinău, 1978; „Școală a gândului. Teoreme lingvistice”, Chișinău, 1982; „Dicționar explicativ al limbii moldovenești”, vol. II, redactor în „Lingvistică generală” (în colaborare cu Silviu Berejan și Ion Dumeniuk), Chișinău, 1985; „Limba română literară contemporană. Sintaxa”, Chișinău, 1987. În 1989-1990 a susținut, săptămânal, împreună cu colegul său de luptă Ion Dumeniuk, pentru a-i convinge pe conducătorii comuniști ai RM că, odată cu revenirea la scrisul latin, „întreaga republică nu va deveni analfabetă”, emisiunea „Învățăm a citi și a scrie cu caractere latine” (pentru învățarea de bază a grafiei latine), preluată ulterior și de TV din Cernăuți. A scris peste 250 de articole, studii științifice și metodice, ca de exemplu: „Fonetică și fonologie. Triplul aspect al sunetelor vorbirii” (în colaborare cu Ion Dumeniuk), Chișinău, 1985; „De la grotesc la sublim. Note de cultivarea limbii”, Chișinău, 1993; „Româna corectă. Îndreptar de cultivarea limbii” (în colaborare cu Elizabeta Șoșa), coordonator Flora Șuteu, București, 2000; „Calvarul limbii române din Basarabia: Studii. Articole. Comunicări”, Chișinău în Revista „Limba Română”, 2011. De asemenea este unul dintre coordonatorii volumului „Limba română este patria mea: Studii. Comunicări. Documente”: (antologie de texte publicate în revista „Limba Română”: 1991-1996), Chișinău, Editura Revistei „Limba Română”; Fundația Culturală „Grai și Suflet”, 1996.

„Când valul luptei pentru limbă și alfabet s-a mai potolit, lui Nicolae Mătcaș i-a surâs Gioconda: dânsul și-a căutat pana și penița de poet, pe care le purtase în buzunar și în suflet pe vremea tinereții, și, nestingherit de nimeni și nimic, i-a închinat în nopțile de nesomn și veghe nenumărate poeme și sonete”, ne spune Elena Ungureanu. Publică mai multe volume: „Surâsul Giocondei” (1997), „Trenul cu un singur pasager” (1998), „Azur” (2002), „Câte-s visele, multele...” (2003), „Coloana infinitului” (2003), „De-a alba-neagra” (2006), „Roată de olar” (2008), „Vernale ploi” (2009), „Un câmp minat, urcușul” (2010), „101 poeme” (2011), „Sonete” (vol. 1: „Altarul arderii de sine” (2012), vol. 2: „Ca un Ōcnus, damnat” (2013), vol. 3: „Socluri statuare” (2013), vol. 4: „Orfan de chipul meu” (2014), vol. 5: „Frunză prinsă-n gren” (2014), „505 sonete” (2016), „Bolnav de Țară” [2 vol.] (2016), „Iar când cu miei va ninge prin ponoare...” [2 vol.] (2016).

În interviul acordat Elenei Ungureanu și Alinei Chiriac-Ivașcu, o adevărată convorbire revelatoare pentru a pune în lumină personalitatea omului, filologului și poetului Nicolae Mătcaș, cu sinceritate și sensibilitate rar întâlnite, domnia sa precizează: „Poezia, literatura, ca și arta în genere, dacă nu ți-ai pierdut cu totul simțurile, te emoționează, te sensibilizează, te purifică, te duce în altă lume, frumoasă, captivantă, celestă, o lume la momentul respectiv numai a ta, în care zbori, plutești, levitezi. Ești numai simțire, numai stare de plutire. Când te afli într-o asemenea stare, căreia i-am zis într-o recenzie stare de poezie, când rezonezi cu ea, când nici nu te mai gândești la autorul poemului și îți pare că autorul ești tu însuși, starea de beatitudine în care te afli te duce într-o lume mirifică, înălțătoare...”

Inima poetului Nicolae Mătcaș a bătut și va bate pururea românește, mărturisire de credință și de viață: „*Român mi-e neamul, românesc mi-i graiul / Și românească-mi este țara mea*” („Român mi-e neamul, românesc mi-i graiul”); „*La Chișinău când cântă ciocârliă./ La București ecou-i ne alină-n zbor./ La Chișinău mi-i dor de România./ La București de Basarabia mi-i dor.*” („O țară am”); „*De va fi să-mi trădez al strămoșilor crez./ Nici o urmă de-a mea nu rămână:/ Ochii dați-i la corbi, leșul dați-i la câini./ Blestemați-mă-n limba română.*” („În limba română”); „*Moise, vin' și-nțelepțește./ Două maluri le unește/ Și un neam ce rătăcește/ Prin pustie, românește.*” („Rugă de basarabean în prag de mileniu trei”).

Pe lângă opera lingvistică și literară publicată în volume de autor, are nenumărate colaborări la antologii și volume colective, iar ca publicist colaborează la reviste importante din Republica Moldova și România. O contribuție deosebită pe tărâm jurnalistic are ca membru al colegiului de redacție al revistelor „Limba română” din Chișinău (din 1990) și „Limba și literatura română” din București (din 1995).

Scriitorul, poetul și publicistul Nicolae Mătcaș a publicat și sub pseudonimul - Nicolae Crihăneanu. „Creația poetică a lui Nicolae Mătcaș a intrat în atenția criticii literare. Astfel, mai multe studii au luat în discuție bogăția de procedee și motive care i-au inundat opera”. (Elena Ungureanu) Printre semnatarii lor se numără: Mihai Cimpoi, Adrian Dinu Rachieru, Aurel Sasu, Tudor Opreș, Ioan Mazilu-Crângașu, Victor Crăciun, George Chirilă, Theodor Răpan, Ionel Marin, Ion Ciocanu, Mihail Dolgan, Anatol Ciocanu, Ana Bantoș, Maria Diana Popescu, Veronica Bâtcă, Elena Tamazlăcaru, Ion Iachim, Ionela Mengher, Galina Martea, Mihai Vicol, Gheorghe Vodă, Florin Grigoriu, Elena Ungureanu ș.a.

Prin implicarea și activitatea laborioasă desfășurată devine membru al unor prestigioase asociații, uniuni și societăți de cultură și creație: Uniunea Jurnaliștilor din Republica Moldova (1980); Uniunea Scriitorilor din România (1999); Colegiul de redacție al revistei „Limba Română” (Chișinău, 1990); Colegiul de redacție al revistei „Limba și literatura română” (București, din 1995); Societatea de Științe Filologice din România (1996); Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova (2011).

Dovada remarcabilei activități o constituie faptele, realizările și recunoașterea acestora de forurile culturale, literare, științifice și de stat în ciuda tuturor nedreptăților suportate și a intemperiilor provocate de interese obscure. Se bucură de recunoaștere și obține titluri onorifice, distincții și decorații: Profesor eminent al învățământului public din Republica Moldova (1976); Eminent al învățământului superior din U.R.S.S. (1981); Doctor honoris causa al Universității „Al.I. Cuza” din Iași (1993); Profesor honoris causa al Universității din București (1994); Cetățean de onoare al comunei Crihana Veche (2010); Ordinul „Gloria muncii” (1996); Ordinul Republicii (2010); Ordinul Național „Serviciul Credincios” în grad de Mare Ofițer (2014).

În firea și personalitatea lui Nicolae Mătcaș sunt îngemănate două calități rar întâlnite, GENIALITATEA și MODESTIA care se împletesc precum firul alb și roșu al măștișorului în pieptul românului, iubitor și slujitor al limbii române și al neamului românesc. A înotat cu râvnă și evlavie, cu maximă convingere că se poate împlini dezideratul de a scoate populația Republicii Moldova din „robia limbii ruse” și a-i dăruia alfabetul latin, alfabetul cel de la origini. Era timpul împărțirii românilor basarabeni cu frumusețea limbii române, ignorând existența Prutului impus ca despărțitor de popor.

Dacă geniul ar purta chip de om, gândul ne-ar duce la românul Nicolae Mătcaș, care a acumulat cunoștințe, informații și experiențe și le-a canalizat spre un singur țel: slujirea aproapelui, a neamului și a limbii române. Dacă modestia ar avea chip de om, ar fi aidoma și ar purta numele profesorului Nicolae Mătcaș. Dacă frumosul ar avea chip de om, nu ar arăta altfel decât sufletul poetului Nicolae Mătcaș. Dacă iubirea și dăruirea ar avea chip de om, ele ar fi întruchiparea omului de stat Nicolae Mătcaș. Este o personalitate de rang înalt în ierarhia valorilor neamului. Este alchimistul care a descoperit metale prețioase în marea și pământul limbii române, literaturii și culturii, supranumit „îmblânzitorul de cuvinte”

Bibliografie:

- Grigoraș, Vasilica – Nectarul cuvântului scris, Iași, Editura PIM, 2021
Mătcaș, Nicolae - Român mi-e neamul, românesc mi-e graiul, Chișinău, Revista „Limba Română”; Asociația Culturală Grai și Suflet, 1998.
Nicolae Mătcaș: Risipă și măsură: Biobibliografie, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Chișinău, 2020, (resurse electronice)
Nicolae Mătcaș: biobibliografie, Biblioteca Publică Crihana Veche, Chișinău, 2010, (resurse electronice);

Mihai GANEA

bibliotecarul

I-am simțit era acolo colonelul camuflat
bibliotecar cu sală de lectură într-un sat
își începe cariera străbătând menajeria
de la nord la sud și invers deșirând turnătoria

cărți pe rafturi ordonate stau cuminți și la vedere
iar în spate documente cu dosare și mistere
nu e loc mai sfânt sub soare sigur bine de păstrat
decât o clădire mare cu birouri de la stat
statul îl compătimentește pe tovarășul cu școală
a turnat de după lisa cartotecilor din sală
e găselniță drăcească satul nou cu bibliotecă
după ea își face alta spre orașe mari potecă
iar de acolo mai departe mai departe cine știe
va ajunge într-o vreme șefu de l-academie
de la fabrica de vase bibelouri porțelane
tăietor de frunze ziua noaptea pescuind galoane
om de seamă-n parlamentul altor bibliotecari
a fost tare a fost mare șef de turmă la măgari
nimeni nu-i ca el de mândru doar partidul înțelept
și tovarășii de breaslă ce-l învață drumul drept
stă și-așteptă calendarul pensiilor nesimțite
se gândește la sfârșitul lumilor desăvârșite
și mai toarnă din plăcere când pe unul când pe altul
se frământă cu durere dar se roagă la Înaltul
că a tras un car de ațe și-a avut mereu un dor
”țară cât biblioteca el iubit conducător”

clopotele

bat clopotele și mă-ntreb azi pentru cine bate oare
o fi vreun prieten adormit sau pentru o zi de sărbătoare
și bateți bateți pentru cine azi clopotele mele dragi
s-au stins luceferii de seară în crângul cu miros de fragi
prietenul pe care-l caut zâmbind s-a dus devreme-n zori
prezența lui netulburată mai dăinuie-n miros de flori
de nicăieri ca prevestire gândaci îmi urcă pe picioare
și curge vremea în clepsidră din ceasul fără-arătătoare
și bate clopot după clopot în zori de zi vreme se-adună
iară la geamurile mele doar ploaia vrea ceva să-mi spună
mă chinuiesc din miez de noapte nostalgicele amintiri
povești cu zâne adormite din timpul marilor iubiri
deschide tu fereastra dragă iubita mea priveghetoare
să intre aerul de noapte și-al clopotelor glas ce doare
și dangăt dangăt după dangăt bat clopote pe drum de veci
iubita mă cuprinde tandră cu brațele-i micuțe reci

și-așa purtați pe-aripa nopții din ceas în ceas spre albe zori
ne va trezi la capăt ploaia ce curge aspră printre nori
bat clopotele și mă-ntreb azi pentru cine bate oare
o fi vreun prieten adormit sau pentru o zi de sărbătoare

femeia mea nemuritoare

Dumnezeu mi-a dat copiii mai buni decât meritam
Iar dacă m-am plâns de soartă mi-a dat alta la sfârșit
Că din câte au fost pe lume câtă dragoste aveam
Toate au fost făcute aiurea când cea bună a lipsit

Am aflat demult că raiul mai există pe pământ
Undeva departe-n lumea cea lipsită de durere
Cineva mi-a dus pe acolo pasul fapta gândul sfânt
Mult puțin am stat o vreme fără nicio neplăcere

Ca un fâlfâit de aripi muzica mă poartă-n sfere
Cu femeia mea cuminte darul de la Dumnezeu
Trecem trudă după trudă trecem taină și tăcere
Liberi prin oceanul vieții înotăm mereu mereu

Cât am fost zdrobit în luptă niciodat înfrânt deloc
Ea a stat cu mine alături strălucind adânc sub soare
Mi-a fost sprijin bun și sfetnic călăuză și noroc
Ea femeia mea cea sfântă ea pe veci nemuritoare

nașterea purgatorului

timpul ritmic se răstoarnă cu bătaia de aripi grele
aprig după valul sprinten se cutremură zăbrele

lumea nu se mai termină iscodindu-și pandemia
văd pe hărți cum își transformă firea fizionomia

văd cuțitul piramida bolți ce clatină himere
gurile schimonosite de vulcani ce ard în sfere

cu nămol de lavă-ncinsă ce se scurge la zenit
și mulțimea ce aleargă spre poteca de granit

urcă urcă crește crește roiul și gunoiul lumii
cineva va rupe taina vremea bocetelor mumii

moaște grele se vor naște peste noapte-n osuare
le vor pune și depune preoți negrii pe altare

cei ce vor sfinții copita ochișorii vor culege
greul Sfinxul piramidei va sălta și reculege

viața e o bătălie un război dement se pare
cine are n-are vreme de miros cu sânge și stare

pentru harul și coșmarul purtătorilor de pene
se creează alchimia normelor de gust perene

mai încolo mai departe pâlpâie timidă-n în vis
luminița de la capăt poarta de la paradis

timpul ritmic se răstoarnă cu bătaie de aripi grele
aprig după valul sprinten se cutremură zăbrele

Via sacra

cale lungă cale sacră din Capotolin coboară
vorba marilor coloane în cadența lor ușoară
drum de stâncă și poruncă a triumfului roman
căptușit pe veci de pietre adunate aici morman

o divină apoteoză împărați născuți din zei
timpul crește și descrește anonimii dumnezei
câți au străbătut poteca asta dură de granit
s-au topit în veșnicia cerului nemărginit

Colosseum poartă rece a colinelor pecete
cine poate înțelege ce se-nalță din perete
ziduri ziduri dor și fală Forumul ce dăinuiește
timpul trece și petrece tot ce-n ele tăinuiește

câte doamne și prințese perindate prin pavele
arcul le-a adus aicea frumusețea dintre stele
cavalerii senatorii dregători și generali
au trecut prin Via sacra pași lor măreți egali

undeva o bazilică centrul lumii o deșiră
mărturie stă pe veacuri ce alătura se-nșiră
amintindu-ne în taină amintindu-ne mereu
a trecut pe-aci odată sfântul nostru Dumnezeu

cale lungă cale sacră din Capotolin coboară
vorba marilor coloane în cadența lor ușoară
drum de stâncă și poruncă a triumfului roman
căptușit pe veci de pietre adunate aici morman

Turma bântuită

Eu, ca narator neostenit, mai am încă niște personaje aflate încă în stoc. Ciobanii. Și nu orice fel de ciobani. Ciobanii din arhiva mea sunt trei. Toți trei. Cifra fatidică rămâne, pentru veșnica lor pomenire, când o fi să fie. Altminteri, apartenența lor regională este cumva mai diferită mai diferită, unu-i moldovean, altul e muntean și ultimul din serie e fără identitate regională, dar desigur e tot românaș. Ei bine, ca orice grup de interese, în speța noastră, strict ovine, într-un moment fatidic, înțelegerea și armonia uzuală scrâșnește și se depreciază. Așadar doi din cei trei ciobănași, munteanul și românașul pripășit prin nu știu ce arbore genealogic, mări se vorbiră și se sfătuiră să coboare definitiv și irevocabil undeva la vale și să se pripășească pe unde-or apuca. . Așadar au pus la cale în doi și numai în doi, înțelegerea secretă, și-au jurat credință și loialitate. Pe fratele lor moldovean nu l-au inclus în planul lor de evadare, pentru faptul că acestea aveau o natură contemplativă. Lor se făcuse, pur și simplu, dor de ducă și de furțișag. . Ei bine, făcură și făcură și și-au mânat în taină mare turma de mioare de la stână. N-au lăsat în urma lor nicio oiță din inventar . La prima escală din drumul lor secret, le-au împărțit în două, după principiul ancestral, una mie, una ție.

Ciobănașul muntean Adi a luat-o pe miriștea europeană, cu fluier și cojoc artizanal.

Celălalt, zis românașul Ion, s-a imbarcat pe un vapor, și s-a dus cu oi cu tot, la turci. A ajuns la o măcelărie clandestină, nu intrăm în detalii întristătoare, acolo, măcelarii și-au făcut cu brio meseria. Ciobănașul și-a pus banii în cont și s-a pus pe chibzuință și pe înțeleaptă așteptare. După ce s-a plictisit de atâta așteptare a nu știu ce va să fie, într-o bună zi s-a dus la o salon cu păcănele. Acolo, niște domnișoare unduitoare, ca iedera în jurul unui burlan, i-au zâmbit subtil și l-au adus din salon în salon, care de care mai ademenitor, până ce feciorașul anonim, migrator prin miresmele orientale, a ajuns pe caldarâm într-un tărâm extravilan. Cu pieptul pus în lumina soarelui pârjolitor, Ion, rămas fără cămașă, doar cu ȋtarii naționali, aproape gol golul, fără un sfaț... În fața sorții crude și nedrepte, se dădea cu fruntea de piatra din pavajul secular. Se dădea și nu simțea nimic, turbanul, simbol al voinței sale de integrare, îi amortiza durerea. Setea-i mistuia puțința de a înțelege ieșirea lui din paradisul voluptăților îmbietoare și fără de păcat. În cele din urmă și-a găsit și liniște și un sălaș pentru tot restul vieții lui. Anticipăm, tocmai ca să nu reținem cititorul printr-un suspans lipsit de orice utilitate narativă. Ei bine, vom lăsa în negura încremenirii fatidice, ciobănașul românaș va muri, va muri de bătrânețe, va muri de moarte bună. Un bătrân cu două capre în dotare și cu o legătură de vreascuri în spinare, l-a găsit, în drumul său cel de toate zilele, pe bărbatul ars de sete și de văpaia dogoritoare. Caprele au behăit a socializare cu feciorul doborât pe caldarâm și bătrânul ghiuj a dat o aprigă strigare de ajutor umanitar. Niște puști ascunși la umbra unei stânci din preajma pavajului fatidic, au venit ca la un semn înspre bătrân, au luat voinicește victima și au lăsat-o în curtea bătrânului, sub un copac ocrotitor. Fiica bătrânului l-a oblojit cu devotament pe amărâtul cules din drum, după ce a dat puștii halviță, în semn de mulțumire pentru bunăvoința lor. Încet, încet, beteagul s-a pus pe picioare, pășea cam legănat, dar mergea și el ca oamenii, pe cele două picioare. Nu știa să scrie, nu știa să citească, nu știa să silabisească decât niște incoerente interjecții. Fecioara otomană îl înțelegea însă prin semne . Nu avea nevoie de cuvinte ca să comunice laconic între ei. Bătrânul era foarte mulțumit că tânărul nu bea și nu fuma, putea să-l ducă în văzul lumii fără regrete și fără rușine. I-a dat în grijă cutia de lustruit pantofii și i-a cedat locul de la colțul unei străzi centrale, să practice cu cinste meseria, așa cum este datina, din tată în fiu. Românașul adoptat a găsit și alte obiecte ale muncii, fără a deranja concurența: aducea acasă teniși și adidași soioși ai bățătorilor de mingii pe maidane, îi încredința fecioarei, și amândoi spălau cu pedanterie încălțările, de noroi, de praf, de transpirație, de urina care ricoșa obraznic de după gard, și tot așa, firfirei cu firfirei, se aduna câte o sumă bunicică, pentru cele de trebuință ale familiei insolite. Adăugăm și valoarea adăugată a laptelui de capră. Bătrânul titular al casei s-a dus la ceruri, cu împăcare, fata lui avea un ajutor cinstit în casă, gospodăria nu rămânea de izbeliște. În sinea lui, bătrânul trăgea nădejde că fata și băiatul

vor păcătui. N-a fost să fie așa, cei doi s-au întrecut în castitate, și astfel căminul nu a avut și urmași. Pantofarul a îmbătrânit și el, a murit de bătrânețe, nu de boală, a murit frumos. Despre fecioara cea bătrână nu mai știm nimic. Bănuim că și fecioara întristată a murit, singură și neplânsă. Pe mine, ca modest și prea cinstit povestitor, m-a ținut treaz interesul până la trecerea la odihna veșnică ciobănașului după evadarea de la stână. În rest, de trecerea lui la ceruri nu mă mână niciun interes metafizic, morții cu morții, viii cu viii.

Să mergem acum pe firul narațiunii la cel de al doilea ciobănaș fugit cu oile.

Ciobănașul cel muntean, a plecat în băjenie în Europa. A mers ce-a mers cu trenul, oile au fost cazate într-un vagon de marfă, date în grija unui muncitor disponibilizat. Afacerea europeană a eșuat, oile, nici vii nici moarte, nu au avut căutare în occident. Lâna, nici atât. Feciorașul nostru nu s-a pierdut cu firea, a înțeles rapid cum stă treaba în epoca modernă. Să pogori din mit direct în epoca de aur tehnologică, nu a fost ușor. De voie de nevoie, s-a întors la șes, în spațiul non mioritic românesc, cu oile și grijile din dotare. La sugestia îngrijitorului, a făcut o tranzacție, ce-i drept oneroasă, cu un șmecher conațional, patronul unei agenții de campanie electorală. Mulgea fără milă, și de la stânga și de la dreapta. Așadar ciobănașul românaș a închiriat oițele cu câini cu tot, acestui magician electoral rural. Managerul rustic, căci asta îi era și vocația și specializarea, l-a pus mai întâi, pe un hair stylist, să tundă oile. Apoi le-a dat drumul pe un câmp, în libertate de păscut și de acțiune.

Oile, chelute după tuns, tremurau umile în bătaia vântului, fără lideri, fără câini și fără stăpâni. Hair stillistul le tatuase suplimentar cu siglele partidelor competitive, din vopseluri vegetale. Ovinele militante patruleau de-a lungul șinelor de cale ferată, acolo pe unde, din când în când, se mai arătau niște oameni. Navetiștii, turiștii, pasagerii uzuali, erau extrem de supărați pentru că oile politice mergeau de-a valma, dreapta cu stânga, conservatoarele cu extremistele, și tot așa mai departe. Ba mai mult, necuvântătoarele behăiau polifonic într-o veselie, iar în urma lor, rămăneau aceleași bobite monocolor, de căcăreză apolitică. Nimeni nu mai știa cu cine să voteze. Afacerea cu campania electorală din oieritul spontan itinerant, a eșuat. Fane, căci așa îl chema pe afaceristul reprezentărilor zoomorfe, nu s-a dat bătut. A pus să fie mânate oile în satul lui de proveniență. Oile au fost adunate de pe câmpii. Jegoase și flămânde, behăiau de rupeau băierii văzduhului.

Fane, managerul rustic din Valea Oieritului habitual și-a deschis un minimarket, în fapt o bodegă privatizată, într-un spațiu de la stat, fosta primărie comunistă. Noua primărie, cu ideologie actualizată, se răsfăța acum într-o clădire cu termopan și cu mochete. Bodega era plină ochi de mușterii. În ziua de plată pentru pensii, alocații și ajutoare sociale, bodega colcăia de patimă etilică. Apoi, cam după o săptămână, țărani deveneau mai tăcuți și gânditori, umpleau caietul cârciumarului cu datorii, până la plățile din luna viitoare. Acolo, la bodegă, era viață, viață adevărată. În rest, satul era mort.

Până și halta satului a fost dezafectată. Muncitorul cu fanionul soios era la datorie, omul, fiind o fire întreprinzătoare făcuse în cămăruța statului o clocitoare pentru pui, mirosea a găinaț și a furaje avicole de te trăsnea, dar cui ce-i pasă, trenul zilei încă își făcea cursa regulamentară, dar nu mai oprea. Mecanicul îmbătrânise de când mâna locomotiva deșelată, dus-întors. Mai avea omul câteva săptămâni până la pensie, și apoi HALT, trenul se înțepenea pe unde apuca. Deja buruienile se formaseră în desişuri viguroase peste șinele tocite. Nici măcar oile vopsite nu mai pășteau vegetația lemnoasă. Fane le pândea cu destoinicie, pusese niște trențăroși minori, migranți de prin canalele urbane, eșuați în haltă, să le numere și să le mâne cu subtilitate către grajdul din fundul bătăturii sale. Acolo amenajase un abator improvizat. Treceam peste amănunte, măcelărirea pute, reținem doar că Fane a făcut o afacere ingenioasă și bănoasă cu carnea oilor politizate inutil.

Ciobănașul muntean a început să vândă oaie cu oaie. vindea la preț de nimic, nu mai avea încotro. Mărunțișul primit de la vânzare, îl cheltuia la bodega lui nea Fanea, când avea mai mult, dădea de băut la țărani și se îmbăta alături de ei. Jeleau viața lor nefastă, jeleau patria cea osândită la ruină și la faliment, jeleau cu gând de dor de ducă. Jeleau și adormeau cu capetele prăvălite peste mesele de lemn. Ciobănașul a băut și a jelit până la ultima oaie din ce fusese cândva o turmă. Avea el o vagă bănuială că nea Fane l-a cam înșelat la număr, dar bănuiala nedovedită rămâne bănuială. Și apoi, munteanul înțelept știa că va veni și ziua ultimei oițe de vânzare, mai devreme sau mai târziu. Când țărani au simțit că e falit, au început să-l ocolească, nu s-au mai băgat cu el în vorbă, brusc și-au adus aminte că e cioban și doar atât, un simplu cioban, fără casă și fără pământ. Adică un bețiv milog prin sat. L-au gonit într-o bună zi, până dincolo de sat. până și câinii de la stână l-au lătrat și l-au hăituit, pentru că stăpânul, în drumul de pierzanie de la munte

până la vale, uita de ei, iar când îi avea în fața ochilor, arunca adesea cu rețevaiul după ei, împrôșcându-i cu înjurături nedemne și nedrepte.

A ajuns din mândru ciobănaș, un cerșetor cu o straiță murdară în spinare, cu sumanul zdrențuit și jigărit. Câteodată mai dădea la vaci prin grajduri, ca să fie lăsat să doarmă la adăpost de implacabilele intemperii. Mai primea de pe la gospodine câte ceva de ale gurii. Învățase drumul spre biserici, stătea în pragul lor, ca un pomanagiu versat, și se pierdea cu gândul în dangăte de clopot și vocile imperative popilor, emanate de stațiile de amplificare. În rest, nu se mai poate urmări traseul biografic, personajul nu are măreție, așadar nici destin. Are și el o soartă pierdută în marele anonim al oamenilor amărâți și rătăciți. Din corectitudine auctorială mai pot spune doar atât, cum că într-o lizieră de pădure a fost găsit un om mort, otrăvit de la niște ciuperci coapte la jar și consumate. Când a fost găsit de trecători, omul nu mai avea suflare de viață. Se zice că s-au găsit asupra lui un amnar, o brișcă și un chimir. Și un bilet de tren, expirat de ani buni...

Să revenim la ultimul din triada păstorească, ciobănașul moldovean contemplativ. Feciorașul moldovean intrase în adormire, după ce se trosnise voinicește cu niște trascău adus cândva de niște creștini vizitatori. Când s-a trezit, s-a spălat în apa de izvor și cu mintea limpezită de netrebnică și rușinoasă mahmureală, s-a uitat în jurul stâniei. Bântuia o liniște nătângă. Miorița behăia a pagubă. Ciobănașul moldovean și-a chemat câinii și a intrat în întunecimea adâncă a codrului. A mers la pas, a ajuns la o gură de peșteră, a dat pietrele și crengile deoparte, meticolos. S-a auzit un behăit colectiv, de oi flămânde. Contemplativ sau nu, ciobănașul moldovean fusese pus în gardă de mioara lui prevestitoare, cu privire la jaful ce se punea la cale. Cât timp frații trădători șușoteau și urzeau în taină planul lor malefic, ciobănașul moldovean, într-o vrednicie de-a dreptul suspectă, a muls oile în amurgul magic. A dat cu grijă la o parte câteva din cele zdravene și fătătoare, și le-a mânat în peșteră. Tovarășii lui s-au furișat în miez de noapte, nu au stat să numere oile din turmă. Ciobănașul moldovean, unic rezident rămas la stână și pe pajistea cu iarbă grasă, și-a adus mioarele din peșteră, în bună stare. Oile au intrat nestingherite în procesul de perpetuare, ciobănașul moldovean și-a întocmit o turmă frumoasă și rentabilă. Vestea turmei fermecate behăind pe vârful de munte, s-a întins prin lume. Veneau negustori de brânzeturi și de miei, veneau turiști naționali și internaționali să poposească în vacanțe eco-culinare. Ciobănașul își tocmise niște ucenici, el nu mai avea altceva de făcut decât să stea în vârful de băț și să cânte din fluieraș de soc. Stâna a fost renovată din temelii, s-a extins și pentru ospitalitate pastorală. Ciobănașul sorbea acum băuturi fine, de la oraș. Avea și păhăruțe pentru musafiri cu care stătea de vorbă, pe îndelete. Iarna își trecea zilele în singurătate îndestulată, câinii firoși păzeau mioarele de fiarele sălbătice. Într-o bună zi, zi divină de primăvară, la ușa stâniei s-a arătat un fecioraș bălai, angelic, fața palidă, ochii melancolici și întrebători. Ținea un buchețel de toporași în mână și își ascundea căutătura printre genele plăpânde. Ciobănașul nostru, obișnuit cu vizitatori flămânzi și însetați, îi făcu semn să intre și să se așeze pe scaun, la masă. Îi pune o carafă de lapte proaspăt muls și o bucată de mămăligă rece. Apoi se duse să îngrijească de un mieluț mai pipiriu, parcă nu se îndura să-l taie pentru carne, era numai piele și os, nu se alegea nimic din el. Îl hrănea cu biberonul, oaia mașteră îl abandonase și se readunase cu turma la păscut. Stătea așa, îngândurat, cât era de subțiat hotarul dintre viață și moarte, și se trezi cu feciorașul cel bălai, timid întrebător. Avea nevoie musai de-o oglindă. Ciobanul nostru îl trimite să se oglindească în luciul de apă, nu era departe. Bălăiorul narcisiac făcu ce făcu o grimasă de nemulțumire, și se mulțumi cu oglindirea ancestrală. S-a făcut că nu aude că trebuia să ia și un ceainic pentru spălat, mânușițele sale nu suportau funinginea. Narcisistul tot nemulțumit, ceru să i se dea un gel mai parfumat, să miroasă a zambile. Ciobanul făcu urechea toacă, se luă cu treburile lui. Blonduțul, după el era flămând, dar nu voia să stea locului la masă. Brânzăria îi mirosea urât, se ținea cu mâinile de nas. Ciobanul îl mână afară, îi dădu un scaunel să șadă unde o vrea, numai să nu-i stea în cale. Feciorașul delicat și iritabil se foia fără astâmpăr, îi admira părul ciobanului, negru ca pana corbului. Mirosul și strălucirea de la seu, îl smulgeau cu brutalitate din accesul său de calofilie. Șampon, șampon și gel de duș, șoptea el cu intensitate apocaliptică. Cum să scape de străinul obsedat și exaltat, se gândea ciobanul care nu mai apuca nici să-și spună rugăciunea. Un pas dacă făcea, copilandrul după el, cu lacrimi de obidă, ba că putea stâna, ba că nu are cabină de duș și toaletă cu hârtie fină. Cum să întrebuițeze el frunze ștergătoare?! Ziua se trecu cu stiluri ireconciliabile de abordare și de comunicare, în sensul că ciobanul trăgea la oile și câinii de la stână, copilandrul răsfățat, pripășit și în perpetuă inadapare, nu se împăca nicidecum cu viața pastorală ancestrală. Serile se consumau între virtute și candoare. Ciobănașul moldovean rânduise pentru

plângăcios, un pat cu un rând de așternuturi de la oraș, în cele din urmă a trimis să se aducă traiste cu cosmetice de soi, cu bomboane, ciocolată, sucuri și cafea, citrice, banane, hăinuțe de mătase albă, cu dantele, ghetuțe verzi și roșii, cu un toculeț discret, umbreluțe, o poșetuță cu garnitură de mărgele, măsline și brânză franțuzească, pe scurt, bălăiorul avea tot ce râvnea, inclusiv cabină de toaletă personalizată. Bălăiul cu chip angelic nu mai dorea oglinda, luciul apei era prielnic pentru oglindire unduioasă.

Se obișnuise să petreacă ceasuri lungi de răsfrângere a chipului său în apă. Se știe bine că oamenii frumoși sunt făcuți să petreacă ceasuri lungi de adorare a sinelui, de ce ar face excepție neo narcisistul pastoral. Primăvara prinsese vigoare, cu toată forța vitalității ei native. Blondul părea că prinsese rădăcini adevărate și ferme, cu atât mai mult cu cât și rânđașii dădeau semne de sensibilitate și gingășie. Se spălau pe mâini și înainte și după sfânta masă, se spălau cu sârg și pe picioare, la culcare, gălețile pentru lapte sclipeau și pe dinăuntru și pe dinafară, ața pentru mămăligă era de unică folosință, ruptă dintr-un mosorel păstrat într-o cutiuță. Seara cântau melodios din fluier, nu mai înjurau prea des, cămășile pe ei erau curate, este adevărat că de mers tot desculți mergeau, cu gleznele atinse de roua dimineții. Și-au dat jos clăia de păr de pe capete, s-au tuns frumos, cu breton, nu se mai scărpinau maniacal, foloseau șampon, ca și fratele lor, blondul pripășit. Foloseau gel pentru luciu, își tratau tenul cu mască din ouă și buruieni. Într-un cuvânt, un aer de igienă magică, pusese stăpânire peste tainicul imaș. Staulul oilor era curat, iar gardul ce făcea ocolul stânei, era împodobit cu cununițe din flori proaspete, necomestibile, oile nu le mâncau, erau și ele grijulii cu formatul decorativ al patrimoniului floral. În amurg, băieții stăteau la cafea și la o tainică țigară, și visau în comun frumusețea vieții în vale, la oraș. Încă nu se dădeau duși, traiul lor în libertate magică, îi ținea pe loc. Era o armonie magică la stână. Blondul, cu privilegiile sale particularizate, nu stărnise pizmă printre băieți. Toți, până la unul, îl adorau. Orice început, fie el frumos armonios, are până la urmă și un sfârșit. Bălăiul cu părul de aur, nu mai socializa voios cu ei, nu mai zâmbea la masă, nu se mai hârjonea cu ei. Stătea mai mult izolat de viața patriarhală de la stână, se oglindea aproape zi lumină în luciul de la izvor. Oile așteptau cu resemnare să se însereze, ca să se adape. Rânđașii, nici nu îndrăzneau să sufle prin preajma apei cristaline de la izvor. Beau apă clocită din găleți, ca să-și stingă setea, mai ales după câte o dușcă de rachiu. Ciobanul de acum îmbătrânit și ostenit, stătea mai mult la umbră, cu un ștergar peste ochi, să nu i se piardă imaginile contemplative ale visării și ale melancoliei. Devenise mai mult decât sedentar și întristat. Percepea conflictul mocnit între generații, și asta dăuna grav oieritului și, în subsidiar, cașului de oaie. La izvorul monopolizat de bălăiul nostalgic, nu se întâmpla nimic deosebit. Băiatul se uita la sine însuși, și, din când în când tulbura cu mâna lui finuță, apa lin curgătoare. Oglindirea nu-l mai mulțumea. Nu-i mai plăcea aproape nimic, nici mâncarea, nici sulemenelile puse la păstrare prin desagi, nici așternutul rânduit numai pentru el. Murmura o doină de dor și jale, oile ciuleau aproape imperceptibil urechile, și se întorceau la ale lor, la pășunatul uzual alături de niște vaci intruse în teritoriul lor. Băiatul luă o decizie și într-o zi se prezentă la ciobanul care îl luase cu drag în custodie. Ciobanul molcom moldovean. I-a spus că-și strânge bocceluțele dacă i se permite să ia cu el cele de minimă trebuință, haine, încălțări, merinde, obiecte de igienă personală... Ciobanul cu sufletul pustiit de părere de rău, n-a stat în calea băiatului. I-a dat nu numai cele de cuviință, îndesate în desăgi învelite cu folii de plastic, să nu intre umezeala în zestrea băiatului, ci și o sumă de bani pentru instalarea decentă în viața de la oraș. L-a întrebat ce bai îl mână dintr-odată în lume. Băiatul a răspuns sec și hotărât.

– Mă duc la prietenele mele, Bergonele, au mare nevoie de mine să le organizez și să am grijă de ele.

Și dus a fost.

La stână, oaia cobitoare nu mai avea demult audiență. Tăcută și neprevestitoare, se însingurase. Turma de oi se risipise pe la casele oamenilor. Se pripășeau și ele care cum putea, pe unde le semnaliza talanga că sunt în transumanță spontană și ilicită. Ciobanul contemplativ și sapiențial a murit de moarte bună, bătrân sărac și celibatar. Moarte fără spovedanie la popă și fără car alegoric cu stele și cu lună.

Pe o cărare a codrului magic și întunecat, s-a găsit un trup fără suflare, un trup al unui tânăr cu țeasta spintecată, cu părul blond udat de frunze și cu desăgii goi goluți. Nu s-a găsit nici măcar ploscuța pentru apă. Părea că doarme, fiarele sălbătice îl ocoliseră cu duioșie. Niște creștini l-au îngropat și l-au jelit. Niciun rânđaș de la stână nu s-a arătat să-l pomenească și să-l plângă.

Ceva sau cineva îl opriseră pe băiat din drumul lui cel întristat, spre Bergonele.

MEMBRII ȘI
MEMBRII FONDATORI

ASRAN

(în ordine alfabetică)

Veronica Balaj
Ioan Barbu
Marian Barbu
Mircea Ștefan Bartan
Eugen Enea Caraghiaur
Melania Caragioiu
(Vicepreședintă)
Alexandrina Caragioiu
Iacob Cazacu
Alexandru Cetățeanu
(Președinte)
Sergiu Cioiu
Monica Ligia Corleanca
Ion Cosmuță
Nicholas Dima
Carmen Doreal
Dumitru Ichim
Constantin Ionițescu
Constantin Lupeanu
Dumitru V. Marin
Cristina Mihai
(Vicepreședintă)
Marin Mihalache
Elena Mitru
Dorin Nădrău
Dana Oprîță
Gheorghe Palcu
Liviu Pendefunda
(Președinte · România)
Vavila Popovici
Anca Sîrghie
Florentin Smarandache
(Președinte · SUA)
Lavinia Stan
Camelia-Carmen Stănescu
Sanda Tulics
Corneliu Tocan
Cerasela Tofan
(Secretară)
Lucian Turcescu

MEMBRII
DE ONOARE

ASRAN

(în ordine alfabetică)

Sebastian Dorneanu
Gilles Duguay
Mihai Ganea
Doru Dinu Glăvan
Virginia Paraschiv
Simona Sîrghie

COLABORATORI

ASRAN

Cezarina Adamescu
Alina Agafiței
Mihaela Aionesei
Petruș Andrei
Lia-Maria Andreiță
Adrian Anghelescu
Ovidiu D. Argeșeanu
Veronica Balaj
Marian Barbu
W.B. Bayril
Nicolae Bălașa
Adrian Bede
Claudine Bertrand
Lucreția Berzintu
Michaela Bocu
Ioan-Aurel Bolba
Teresia Bolchiș Tătaru
Mircea Botiș
Radu Botiș
Magda Botez
Ovidiu Bufniță
Mihai Batog Bujenița
Eugenia Bulat
Sabin Buraga
Erwin Lucian Bueriu
Rareș Burlacu
Constantin Butunoi
Rodica Calotă
Roni Căciularu
George Călin
Zenovie Cărlugea
Nicholas Cetățeanu
Ana R. Chelaru
Luca Cipola
Sergiu Cioiu
Livia Ciupercă
Teodor Codreanu
Monica Ligia Corleanca
Daniel Corbu
Radu Mihai Crișan
Grigore M. Croitoru
Octavian Curpaș
Ion Cuzuic
Rita Dahl
Theodor Damian
Ion Anton Datcu
Alensis de Nobilis
Corina Diaconescu Vlad
Julia Deaconu
Virgil Diaconu
Dominic Diamant
Nicholas Dima
Viorel Dinescu
Mihaela Donciulescu
Mihaela Dordea
Sebastian Doreanu
Corneliu Drăghici
Ion Draghici
Darie Ducan
Ștefan Dumitrescu
Daniel Dumitru
Victorița Duțu

Gela Enea
Anatol Eremia
Hasan Erkek
Eduard Filip
Petre Fluierașu
Joseph Earl Franco
Nicolae Dan Fruntelată
Harrison Forbes
Karina Galvez
Keith Garebian
Sudhakar Gaidhani
Mariana Gheorghe
Ioana Gherman
Vasile Ghinea
Remus Giorgioni
Ana-Maria Gibu
Suparna Gosh
Nadejda Godoroja
Dimitrie Grama
Vasilica Grigoraș
Lidia Grosu
Iury Gugolev
Ion Haineș
Rosemarie Haineș
Valentin Iacob
Isabella-Elena Ioniță
Bill Jonke
Laura T. Ilea
Jacob Isaac
Liviu Florian Jianu
Manuela-Cerasela Jerlăianu
Dimana Ivanova
Hilal Karahan
Maurice Lebeuf
Krystyna Lenkowska
Paul Leu
Dan Lupescu
Guofu Li
Amalia Licheva
Mihaela Litvn
Florin Logreșeanu
Octavian Lupu
Dan Lupescu
Daniel Constantin Manolescu
Luisa Marc
Netuța Mătașă
Mihai Mălaimare
Nicolae Grigore Mărășanu
Mihai Merciaru
Irina Lucia Mihalca
Vasile Mic
Călin Mihăilescu
Silvia Miler
Elena Mitru
Milena Munteanu
Gheorghe Neagu
Tudor Nedelcea
Mihai Miltiade Nenoiu
Dragoș Niculescu
Emil Pădurețu
Marian Pătrașcu
Cornelia Păun Heinzl

Mariana Pândaru
Ionela Petercă
Ion Enescu Pietroșița
Dan Plăieșu
Alexandru-Grigore Pisoschi
Doina Popa
Liliana Popa
Corina Popescu
Dan Predescu
Long Quan
Constantin Răuță
George Roca
Cristina Sava
Virgil Sacerdoțeanu
Malak Sahioni
George Sarry
Adrian Săhlean
Cristian Săileanu
Octavian Sărbătoare
Heidi S. Simon
Carmen Stănescu
Emil Străinu
Passionaria Stoicescu
Victor Stroe

Irian Sautean
Tsvica Szternfeld
Ion Pachia Tatomirescu
Dumitru Tâlvescu
Ion Floricel Teicani
Flavia Teoc
Clementina Timuș
Mihai Tudor
Daniel Tudosiu
Mihaela Tudosiu
Al. Florin Țene
Titina Nica Țene
Bogdan Ulmu
Ion Iancu Vale
Isabela Vasiliu-Scraba
Le Verne
Ștefan Vișan
Alina Voicu
Daniela Voiculescu
Niculae Vrăsmaș
Dan Vulpe
Maria Zavati Gardner
William Zhou

IN MEMORIAM
Victor Craciun
Gheorghe Culicovschi
Francisc Ion Dworschak
Eugen Evu
Al Francisc
Traian Găduș
Dan Ghițescu
Eugene Giurgiu
Doru Dinu Glăvan
Vasile Gorduz
Cezar Ivănescu
Corneliu Leu
Claudiu Mătasă
Ion Murgeanu
Livia Nemțeanu
Antoine Soare
Sorin Sonea
Ortansa Tudor
Ion Țăranu
Cezar Vasiliu
Zoe Torneanu Vasiliu

În această perioadă, cenaclul „Destine Literare”, se va ține **ONLINE**.
Dacă doriți să participați puteți trimite un email pe adresele
destineliterare2@gmail.com sau romwriters@gmail.com sau
stanescucameliacarmen@gmail.com pentru a vă putea trimite link-ul de conectare

Cum la difuzarea ultimului număr al DL, multe dintre mesajele trimise către dvs., conținând revista în variantă PDF sau link-ul de accesare, au ajuns înapoi, cu mențiunea „Address not found” vă rugăm să ne ajutați să aflăm cum le putem trimite „Destinele Literare”, în cazul în care mai doresc să o primească și cunoașteți noile adrese ale celor care și le-au schimbat. Vă mulțumim anticipat și vă dorim lectură plăcută.

CONTACT INTERNATIONAL - REVISTĂ ÎNFRĂȚITĂ cu DESTINE LITERARE
www.contactinternational.ro

Fiecare autor care semnează în revista „Destine Literare” răspunde moral și juridic de conținutul articolului său. Redacția respectă ortografia autorului. Materialele nepublicate nu se înapoiază autorilor.
Autorii textelor publicate nu se remunerează.

Destine Literare

COLECTIVUL DE REDACȚIE · THE EDITORIAL BOARD

- Alexandru Cetățeanu · *Founding Manager, Editor in Chief* (destineliterare2@gmail.com)
- Dana Oprîță · *Editor in Chief* (destineliterare2020@gmail.com)
- Liviu Pendefunda · *Editor in Chief (Romania)* (pendefunda@gmail.com)
- Florentin Smarandache · *Deputy Editor in Chief · Councillor*
- Ion Haineș · *Romanian Literature Counsellor*
- Radu Vida · *Romanian Literature Counsellor*
- Robert Nissen · *English Literature Counsellor*
- Marian Barbu · *Honorary Editor in Chief*
- Ioan Barbu · *Honorary Editor in Chief*
- Florentin Popescu · *Honorary Editor in Chief*
- Valentin Florin Luca · *Layout and Design Editor* (valiluca@yahoo.com)
- Andrei Scutelnicu · *Webmaster*
- Ion Gheralia · *Responsible with the distribution of the magazine* (tel. +40.72-720-3494 or e-mail romwriters@yahoo.com)

Destine Literare

ISSN 1916-0623

ISSN CANADA

Library and Archives Canada · Government of Canada

ISSN CANADA

Bibliothèque et Archives Canada · Gouvernement du Canada

www.bac-lac.gc.ca/eng/services/issn-canada

Lauren Havelin

Destine Literare

Uniunea Ziaristilor Profesioniști
din România

ASOCIATIA SCRITORILOR ROMÂNI DIN AMERICA DE NORD

coperta 1-4: Pictură CARMEN-CAMELIA STĂNESCU

ISSN 1916-0623

Carmen Stănescu